



**HRVATSKI OPERATOR PRIJENOSNOG SUSTAVA d.o.o.,
ZAGREB**

**Godišnje izvješće
na dan i za godinu koja je završila 31. prosinca 2020. godine**

Sadržaj

	<i>Stranica</i>
Izvešće posloводства Društva	1-53
Izjava o odgovornosti Uprave	54
Izvešće neovisnog revizora vlasniku društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.	55-60
Izveštaj o sveobuhvatnoj dobiti	61
Izveštaj o financijskom položaju	62
Izveštaj o promjenama u glavnici	63
Izveštaj o novčanom toku	64
Bilješke uz financijske izvještaje	65-132



IZVJEŠĆE POSLOVODSTVA

HRVATSKOG OPERATORA PRIJENOSNOG SUSTAVA d.o.o.

ZA 2020. GODINU

Zagreb, travanj 2021. godine

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

OSNOVNA OBILJEŽJA POSLOVNE GODINE

U skladu s aktualnim zakonodavno-regulatornim okvirom Društvo je, unatoč otežanim uvjetima, uredno izvršavao svoje temeljne zadatke: vođenje elektroenergetskog sustava (dalje u tekstu: EES) RH, prijenos električne energije, održavanje, razvoj i izgradnja prijenosne mreže, omogućavanje priključka novih korisnika na prijenosnu mrežu pod jednakim, razvidnim i ne diskriminirajućim uvjetima, pružanje potpore razvoju i funkcioniranju hrvatskog tržišta električne energije, kao i njegovoj povezanosti sa susjednim tržištima električne energije iz EU i Energetske zajednice.

Postavljeni poslovni ciljevi u 2020. godini, u skladu s Programom rada Uprave Društva za razdoblje od 2018. do 2022. godine, u potpunosti su ostvareni.

Tijekom 2020. godine, zbog nepredviđenog razvoja situacije i okolnosti uzrokovanih pojavom novog koronavirusa i proglašenja epidemije u Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: RH), Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. (dalje u tekstu: Društvo ili HOPS) je bilo u obvezi promptno prilagođavati kako poslovne aktivnosti tako i organizaciju rada na način da uvaži sve preporuke nadležnih institucija, a posebice Vlade Republike Hrvatske, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Stožera civilne zaštite RH.

Kako bi se pravovremeno poduzimale odgovarajuće aktivnosti, Uprava Društva imenovala je Tim čiji zadatak je upravljanje krizom na razini HOPS-a zbog pojave koronavirusa. Kontinuirano su poduzimane odgovarajuće mjere, a od strane Uprave Društva donesene su odgovarajuće odluke u cilju zaštite zdravlja i sigurnosti radnika te očuvanja kontinuiteta poslovanja s obzirom na osobit značaj djelatnosti Društva za RH. Interne upute i preporuke za radnike Društva za vrijeme trajanja epidemije redovito su se ažurirale i usklađivale s preporukama nadležnih institucija.

Navedene aktivnosti i organizacija rada pokazale su se učinkovitima u mjeri koju zahtijevaju izvanredne okolnosti. Svi relevantni procesi u Društvu kao i rad radnika prilagodili su se u mjeri u kojoj je to moguće na način da se odvijaju nesmetano.

Potres koji je 22. ožujka 2020. godine pogodio Zagreb i šire zagrebačko područje, nije prouzročio značajniju materijalnu štetu na imovini Društva niti značajnije prekinde u opskrbi električnom energijom, dok su potresi koji su 28. i 29. prosinca 2020. godine pogodili područje Sisačko – moslavačke županije i centralne Hrvatske uzrokovali su brojne kvarove na elektroenergetskim objektima u nadležnosti Društva.

Zbog značajnih oštećenja i težih kvarova koje su pretrpjele transformatorske stanice u blizini epicentra potresa došlo je do prekida u opskrbi električnom energijom na području pogođenom potresom. Brzom i sigurnom intervencijom radnika HOPS-a, svi kvarovi su otklonjeni te je u najkraćem mogućem roku uspostavljena sigurna i pouzdana opskrba električnom energijom. Sva oštećena oprema zamijenjena je odgovarajućom opremom iz vlastitih rezervi te sva oprema po zamjeni radi na način na koji je i predviđen redovan rad.

Oprema uništena u potresu rashodovana je s danom 31. prosincem 2020. godine što radi visokog postotka otpisanosti nije imalo utjecaja na rezultat Društva u 2020. godini.

Izrađena je analiza troškova izravne štete na imovini Društva prema kojoj je procijenjeno da je za saniranje štete te za potrebe nabave nove, zamjenske imovine, uključujući i radove i usluge vanjskih izvođača, potrebno utrošiti okvirno od 10 do 12 mil. kuna.

Neizravna šteta od potresa daleko je veća i namjerava se sanirati kroz razdoblje od pet godina. Procjena troška obnove energetske infrastrukture na bolje, uzimajući u obzir elemente bolje seizmičke otpornosti i druge elemente smanjenja rizika od katastrofa iznosi oko 350 mil. kuna. Veći dio tih investicija već je obuhvaćen Desetogodišnjim planom razvoja prijenosne mreže 2021.-2030. godine s detaljnom razradom za početno trogodišnje i jednogodišnje razdoblje (dalje u tekstu: 10G plan). HOPS je razmjere šteta prijavio u Fond solidarnosti Europske unije (dalje u tekstu: EU) te se očekuje značajna financijska potpora za sanaciju.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

• Elektroenergetski pokazatelji

Poslovnu 2020. godinu obilježio je siguran i pouzdan pogon prijenosne mreže i cijelog EES-a, unatoč pandemiji koronavirusa i razornom potresu.

Potencijalne ugroze uslijed pandemije koronavirusa nisu imale utjecaja na sigurnost opskrbe potrošača. Utjecaji pandemije koronavirusa u 2020. godini ogleda se kroz:

- Odgode u planiranim održavanjima elemenata mreže
- Pad opterećenja EES – niska potrošnja kupaca na prijenosnoj i distribucijskoj mreži, poglavito u segmentu industrije i poduzetništva

Nakon provedenih protupandemijskih mjera nastavljene su aktivnosti na održavanju elemenata prijenosne mreže. Unatoč početnim zaostacima do kraja 2020. godine uspjeli su se u većoj mjeri provesti planirani radovi održavanja sukladno godišnjim planovima. Utjecaj pandemije na raspoloživost elemenata mreže i proizvodnih jedinica u hrvatskom EES-u nije bio značajan.

Razorni potres koji se dogodio 29. prosinca 2020. godine s epicentrom 5 km jugozapadno od Petrinje uzrokovao je niz istovremenih poremećaja u elektroenergetskom sustavu, kao posljedica oštećenja ili djelovanja uređaja relejne zaštite u više transformatorskih stanica i proizvodnih postrojenja u krugu do 50 km od epicentra potresa. Normalizacija stanja u prijenosnom sustavu započela je odmah nakon poremećaja, u roku od nekoliko sati pružen je napon prema distribucijskoj mreži, dok je potpuna normalizacija stanja u prijenosnom sustavu ostvarena nekoliko dana nakon potresa. Ukupna neisporučena električna energija zbog neraspoloživosti elemenata prijenosne mreže iznosila je približno 281 MWh.

Unatoč otežanim uvjetima, Društvo je ispunilo svoje zakonom propisane obveze i zadaće. Tome je, uz primjereno angažiranje svih resursa u Društvu, znatno doprinijela i realizacija planova održavanja i plana investicija u visokom postotku.

U 2020. godini zabilježen je pad ukupne potrošnje električne energije na prijenosnoj mreži RH. Potrošnja električne energije na prijenosnoj mreži s gubicima iznosila je 15,857 TWh, što je 5,73% manje od ukupne potrošnje u 2019. godini.

Maksimalno opterećenje EES-a od 2872 MW zabilježeno je 31. srpnja 2020. godine u 14 sati.

U 2020. godini preneseno je ukupno 21,432 TWh električne energije što predstavlja smanjenje za 3,45% u odnosu na 2019. godinu.

Gubici u prijenosnoj mreži iznosili su 373,1 GWh, što je 3,82% manje u odnosu na 2019. godinu, a iznosili su 1,74% ukupno prenesene električne energije u 2020. godini. Ostvarenje gubitaka kroz cijelu 2020. godinu manje je u odnosu na ostvarenja gubitaka tijekom prethodnih godina.

Razlog za navedeno smanjenje gubitaka pojava je pandemije koronavirusa koja je uzrokovala značajno smanjenje gospodarskih aktivnosti u svim sektorima. Zbog smanjene ostvarene potrošnje zabilježena je najniža prenesena energija u zadnjih 8 godina. Slabija hidrologija i proizvodnja iz hidroelektrana (dalje u tekstu: HE) te manji uvoz električne energije u odnosu na prethodne godine dodatno su doprinijeli tome da je ostvarenje gubitaka u 2020. godini na najnižoj razini od 2013. godine.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

• **Rezultat poslovanja**

Ukupni prihodi u 2020. godini iznosili su 1.569,2 mil. kuna, a rashodi 1.427,1 mil. kuna. Dobit prije poreza u iznosu 142,0 mil. kuna umanjena je za 28,1 mil. kuna poreza na dobit (tekući porez u iznosu od 26,6 mil. kuna uvećan za odgođenu poreznu imovinu u iznosu od 1,5 mil. kuna) te ostvarena dobit nakon oporezivanja za 2020. godinu iznosi 113,9 mil. kuna. Ukupno ostvarena dobit prije poreza sastoji se od razlike prihoda i troškova od dodjele prekograničnih prijenosnih kapaciteta u iznosu od 66,9 mil. kuna i razlike ostalih prihoda i rashoda u iznosu od 75,2 mil. kuna.

Dobit 2020. godine nakon oporezivanja je za 18,2 mil. kuna ili 13,8% manja od dobiti u 2019. godini. Najveći udjel u poslovnim prihodima odnosi se na prihod od pružanja javne usluge prijenosa električne energije koji je u 2020. godini iznosio 1.290,6 mil. kuna, odnosno 82,3% ukupnog prihoda.

• **HOPS certificirani neovisni operator prijenosa**

Izdavanjem Rješenja o izdavanju certifikata HOPS-u, od strane Hrvatske energetske regulatorne agencije (dalje u tekstu: HERA ili Agencija) kao neovisnom operatoru prijenosa (2016. godine) te ispunjenjem uvjeta predmetnog Rješenja (2018. godine), HOPS je ispunio zakonske obveze u smislu razdvajanja od vertikalno integriranog subjekta.

U skladu s čl. 22. i 23. Zakona o tržištu električne energije (NN 22/13, 95/15, 102/15, 68/18) (dalje u tekstu: ZOTEE) te Programom usklađenosti HOPS-a, poslovi kontinuiranog nadzora nad ispunjenjem uvjeta razdvajanja HOPS-a kao neovisnog operatora prijenosnog sustava od vertikalno integriranog subjekta, u redovnoj su nadležnosti HERA-e i Službenika za usklađenost u HOPS-u.

• **Integracija obnovljivih izvora energije**

Tijekom 2020. godine nastavljene su aktivnosti na stvaranju preduvjeta za daljnju integraciju obnovljivih izvora energije (dalje u tekstu: OIE) u hrvatski EES temeljem obveza iz ZOTEE-a i Zakona o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji. Tijekom 2020. godine sklopljen je ugovor o priključenju za vjetroelektranu (dalje u tekst: VE) priključne snage 30 MW te je sklopljen aneks ugovora o priključenju za VE priključne snage 120 MW. Tijekom 2020. godine iskazan je interes za priključenje sunčanih elektrana (dalje u tekstu: SE), ukupne snage oko 2991 MW, VE ukupne snage 1422 MW, HE ukupne snage 190 MW te baterijskih spremnika (dalje u tekstu: BAT) ukupne snage 50 MW.

Također iskazan je interes za kombinirani zonski pristup priključenja postrojenja (SE+VE ili VE+BAT) ukupne priključne snage 1127 MW.

• **Investicije**

U 2020. godini Društvo je realiziralo 569,9 mil. kuna investicija odnosno 83,0% plana investicija. Kada se ostvarenom iznosu pridoda 6,2 mil. kuna investicija u vlastitoj režiji (kapitalizirani trošak rada) i 1,1 mil. kuna kapitalizacije kamata, ukupna investicijska ulaganja u 2020. godini iznose 577,3 mil. kuna odnosno 84,1% plana. Zadovoljavajuća realizacija Plana investicija u otežanim uvjetima posljedica je podizanja kvalitete planiranja i periodičkog praćenja realizacije plana, uključivo i donošenje korektivnih mjera. Najvećim dijelom u Planu investicija zastupljene su revitalizacije objekata i postrojenja prijenosne mreže, investicije u nove objekte te zamjene i rekonstrukcije na postojećim objektima.

Od značajnijih investicija u transformatorske stanice tijekom 2020. godine, može se istaknuti izvođenje građevinskih radova na izgradnji TS 110/10(20) Split 3 (Visoka), uz provedena ispitivanja i dopremu sekundarne opreme. Na TS 110/20 kV Sućidar u tijeku je završetak izgradnje zgrade i ispitivanje i doprema sekundarne opreme. Za TS Meterize i TS Ston ugovoreni su radovi na rekonstrukciji postojećih transformatorskih stanica i isporučena je oprema nužna za početak rekonstrukcije. Radovi na samoj rekonstrukciji započinju u proljeće

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvješće posloводства za 2020. godinu

2021. godine. Nastavljene su aktivnosti na izgradnji TS 110/10(20) kV Zadar Istok, gdje su završeni građevinski radovi na izgradnji TS, a u tijeku je ispitivanje i doprema sekundarne opreme. Na TS 110/35/10(20) kV Zamošće krajem 2020. godine ishođena je građevinska dozvola, proizvedeno je i ispitano postrojenje GIS 110 kV te je naručena proizvodnja sekundarne opreme. Za potrebe izgradnje TS 110/10(20) kV Cvjetno naselje tijekom 2020. godine obavljena je izrada dokumentacije za GIS 110 kV postrojenje te je ugovorena isporuka postrojenja. Za TS 110/10(20) kV Terminal TTTS proizvedeno je i ispitano postrojenje GIS 110 kV. Za potrebe priključenja novog proizvodnog bloka u EL-TO Zagreb rekonstruirano je postrojenje 110 kV u EL-TO Zagreb i nalazi se u redovnom pogonu, s novim poljima spremnim za priključak proizvodnog bloka L i kabelskih vodova 110 kV Stenjevec 1 i 2. Nastavljene su aktivnosti na revitalizaciji TS Osijek 2.

U 2020. završen je kompletan projekt rekonstrukcije primarnog i sekundarnog sustava postrojenja 110 kV u TS Rijeka.

Tijekom 2020. godine obavljani su svi građevinski i elektromontažni radovi na izgradnji uvoda DV 110 kV Mraclin-Ludina u TS Ivanić Grad. U 2020. ugovorena je isporuka te je isporučen vodič ACCC Rovinj za revitalizaciju i povećanje prijenosne moći DV 110 kV Lovran – Plomin. Za revitalizaciju DV 220 kV Zakućac-Konjsko kroz 2020. godinu isporučen je novi vodič tipa ACCC Stockholm 3L zajedno sa potrebnom spojno-ovjesnom opremom.

U sklopu SINCRO.GRID projekta tijekom 2020. godine završen je ugovor za isporuku i puštanje u pogon kompenzacijskog postrojenja u TS 400/220/110 kV Melina (VSR 200 MVar), i započela ugradnja kompenzacijskog postrojenja u TS 400/220/110 kV Konjsko (SVC 250 MVar). Nastavljene su aktivnosti na unaprjeđenju procesnih tehničkih sustava (TK, IT, SCADA, EMS) potrebnih za realizaciju projekta. Završena je ugradnja i testna faza DTR sustava.

Od IT sustava tijekom 2020. godine u najvećem dijelu su vođene aktivnosti na proširenju sustava vođenja, nabavi i ugradnji mrežne i sigurnosne opreme i pripadajuće programske podrške, redundantnim vezama prema objektima za potrebe sustava daljinskog vođenja (dalje u tekstu: SDV) te ugradnji sustava za podršku tržišnim funkcijama.

Tijekom 2020. godine HOPS je izdao jednu elektroenergetsku suglasnost za priključak na prijenosnu mrežu postrojenja VE Korlat priključne snage 58 MW.. U prosincu 2020. godine izvršena je primopredaja priključka VE Korlat u vlasništvo HOPS-a (dio TS 30(33)/110 kV Korlat u nadležnosti HOPS-a i priključni dalekovodi od postojećeg DV 110 kV Obrovac – Zadar do TS 30(33)/110 kV Korlat).

Sklopljena su dva predugovora o priključenju (za HE Kosinj 33,7 MW i SE Promina 150 MW), tri ugovora o priključenju (za postrojenje kupca i proizvođača električne energije Drava International 7,5 MW / 12,4 MW, za postrojenje kupca INA RNR 48 MW i za postrojenje VE Karin 30 MW) te dva ugovora o korištenju mreže (za VE Korlat i za HE Sklope).

Sklapanjem ugovora o korištenju mreže (dalje u tekstu: UOKM) za HE Sklope HOPS i HEP-Proizvodnja d.o.o. završili su postupak usklađivanja UOKM-a s važećom zakonskom regulativom za postojeće elektrane HEP-Proizvodnje d.o.o. gdje je obračun naknade za korištenje mreže definiran po obračunskom mjernom mjestu.

Društvo je u rujnu 2020. izradilo i predalo HERA-i prijedlog 10G plana i prateće izvještajne dokumente. Zbog otvaranja mogućnosti prijave većeg broja projekata te osiguravanja financiranja istih kroz mehanizam za oporavak i otpornost te modernizacijski fond EU, 30. listopada 2020. godine dostavljena je nova inačica 10G plana uz prateće izvještajne dokumente i prezentaciju s objašnjenjima razloga dostave. HERA je dostavila primjedbe na 10G plan i primjedbe s javnog savjetovanja.

Nakon pregleda 10G plana iz listopada 2020. godine HERA je dostavila svoje primjedbe prema kojima je napravljena nova inačica 10G plana (prosinac 2020.) i pokrenula javno savjetovanje za istu. Sukladno svemu navedenome, Društvo je u siječnju 2021. godine dostavilo noveliranu verziju 10G plana HERA-i na pregled i odobrenje. Novelirani 10G plan razvoja usklađen je s

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

aktualnim desetogodišnjim planom razvoja europske prijenosne mreže (engl. ENTSO-E TYNDP) i okruženjem u pogledu priključka na prijenosnu mrežu te predstavlja temeljni razvojni dokument Društva.

HERA je dana 3. ožujka 2021. godine donijela odluku kojom HOPS-u daje odobrenje na 10G plan.

• Tržišne aktivnosti Društva

Hrvatsko organizirano dan unaprijed tržište električne energije kojeg provodi CROPEX je preko hrvatsko-slovenske granice operativno povezano na multiregionalno povezano tržište električne energije unutar SDAC projekta (engl. Single Day Ahead Coupling) koje povezuje tržišta koja predstavljaju 95% europske potrošnje električne energije. Iako je tijekom 2020. godine u području multiregionalnog povezanog tržišta unutar SDAC projekta zabilježen drugi incident djelomičnog razdvajanja tržišta (engl. partial decoupling) od pokretanja projekta u veljači 2014. godine, hrvatska zona trgovanja je ostala povezana implicitnom dodjelom kapaciteta s Italijom i Slovenijom te pritom nije došlo do značajnih odstupanja u cijeni električne energije na hrvatskom dan unaprijed tržištu.

Implicitan način dodjele prekozonskih kapaciteta predstavlja najnapredniji oblik dodjele prekozonskog kapaciteta u suradnji između operatora prijenosnog sustava i burze električne energije i predstavlja prijelazni korak prema punom ostvarivanju zahtjeva Uredbe Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. godine o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima (dalje u tekstu: Uredba CACM). U svrhu ispunjavanja navedenih zahtjeva HOPS je tijekom 2020. godine aktivno sudjelovao u projektima razvoja metode proračuna prekozonskih kapaciteta koristeći tokove snaga (eng. Flow based capacity calculation) te projektu povezivanja dan unaprijed tržišta temeljeno na proračunima tokova snaga (eng. Core Flow Based market coupling). Krajem 2020. godine pokrenut je probni proračun kapaciteta, a za projekt povezivanja tržišta planira se operativni početak u veljači 2022. godine.

Nakon što su CROPEX i HOPS 18. studenog 2019. godine uspješno okončali i projekt tržišnog povezivanja unutar dana na hrvatsko-slovenskoj i hrvatsko-mađarskoj granici u sklopu projekta SIDC (engl. Single Intraday Coupling), ranije poznatog kao XBID (engl. Cross-Border Intraday), koji je označio prelazak na neizravan način dodjele unutardnevnih prekozonskih prijenosnih kapaciteta za hrvatsko-slovensku i hrvatsko-mađarsku granicu zona trgovanja, hrvatsko organizirano unutardnevno tržište električne energije prvi je put tijekom cijele godine bilo operativno povezano na multiregionalno povezano tržište električne energije unutar SIDC projekta. Dodatno na neizravan način dodjele, na hrvatsko-slovenskoj granici omogućen je i izravan pristup kapacitetu, prema zahtjevu HERA-e od 27. lipnja 2018. godine. Projektom je višestruko povećana likvidnost na hrvatskom organiziranom unutardnevnom tržištu električne energije kojeg provodi CROPEX. Maksimalni mjesečni volumen od 49,7 GWh postignut je u prosincu 2020. godine, dok je ukupni godišnji volumen dosegao 367 GWh što je rast od 263 % u odnosu na godinu ranije.

Tijekom 2020. godine HOPS je provodio dugoročnu nabavu električne energije za pokrivanje gubitaka u prijenosnoj mreži u smislu organiziranja javnih nadmetanja putem IT računalne platforme HRVATSKA BURZA ELEKTRIČNE ENERGIJE d.o.o., (dalje u tekstu: CROPEX) tj. organiziranjem elektroničkih dražbi u skladu s „Ugovorom o uređenju međusobnih odnosa vezano uz provedbu nadmetanja za nabavu električne energije za pokriće gubitaka u prijenosnoj mreži“ iz svibnja 2019. godine kojim se definiraju međusobni odnosi i obveze vezano uz postupke elektroničkih nadmetanja putem predmetne platforme CROPEX-a.

U mjesecu travnju i prosincu 2020. godine, održana su daljnja nadmetanja za isporuku električne energije za pokriće gubitaka u prijenosnoj mreži za 2021, 2022 i 2023. godinu, te dodatno za cijelu 2021. godinu i za mjesec siječanj 2021. godine.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvješće posloводства za 2020. godinu

Društvo je, na temelju članka 18. Uredbe Komisije (EU) 2017/2195 od 23. studenoga 2017. o uspostavljanju smjernica za električnu energiju uravnoteženja (dalje u tekstu: Uredba EB GL) uz odobrenje HERA-e, klasa: 310-03/19-16/9, Ur. broj: 371-06-19-12, od 26. studenog 2019. godine, donijelo je nova Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (dalje u tekstu: POUYES), koja su stupila na snagu 7. prosinca 2019. godine. POUYES-om se osigurava provedba Uredbe EB GL, budući da isti propisuje uvjete i odredbe za pružatelje usluge uravnoteženja, subjekte odgovorne za odstupanje kao i pravila obračuna u slučaju obustave i ponovnog pokretanja tržišnih aktivnosti.

Donošenjem POUYES-a prestaje vrijediti Metodologija za određivanje cijena za obračun električne energije uravnoteženja (NN 71/16 i NN 112/16) i Metodologija za određivanje cijena za pružanje usluge uravnoteženja (NN 85/15), koja je u izmijenjenom obliku sadržana u Prilogu 1. POUYES-a kao Pravila za određivanje graničnih cijena energije uravnoteženja. U skladu s odredbama POUYES-a, od 1. siječnja 2020. godine primjenjuju se novi način izračuna cijena odstupanja i novi način izračuna cijena energije za uravnoteženje kojima je implementirana jedinstvena cijena odstupanja za sve bilančne grupe koja reflektira trošak energije uravnoteženja u obračunskom razdoblju, precizirane su odredbe koje definiraju nacionalno tržište usluga uravnoteženja i osiguravaju mogućnost sudjelovanja operatora prijenosnog sustava na zajedničkim europskim platformama za razmjenu energije uravnoteženja.

Za hrvatsko regulacijsko područje operator prijenosnog sustava objavljuje podatke o uravnoteženju elektroenergetskog sustava na Središnjoj informacijskoj platformi za transparentnu objavu temeljnih energetske i tržišnih podataka (engl. ENTSO-E Transparency Platform, dalje u tekstu ENTSO-E TP). Od 1. siječnja 2015. godine na ENTSO-E TP se redovito objavljuju Pravila o uravnoteženju, ukupne količine i cijene za ugovorene rezerve uravnoteženja po vrstama. Prema novom POUYES-u, od 1. siječnja 2020. godine objavljuju su podaci o volumenu i cijenama odstupanja u satnoj rezoluciji te prihvaćene ponude po vrstama rezervi i količine aktivirane energije uravnoteženja u 15-minutnoj rezoluciji.

U svibnju 2020. godine, skladu s odredbama članka 60. Uredbe EB GL, operator prijenosnog sustava je objavio Izvješće o uravnoteženju za 2018. i 2019. godinu. Predmetno izvješće predstavlja pregled uvjeta i odredbi za uravnoteženje, opis svih poslova vezanih za uravnoteženje koji su se obavljali tijekom promatranog perioda te mogućnost budućeg razvoja nacionalnog tržišta usluga uravnoteženja i sudjelovanje na jedinstvenim europskim tržištima usluga uravnoteženja. Sažetak ovog nacionalnog Izvješća o uravnoteženju za 2018. i 2019. godinu usuglašen je s odredbama Plana praćenja izvještavanja udruženja ENTSO-E vezano uz obveze iz članaka 59. stavka 6. i članka 63. Uredbe EB GL.

Članak 53. stavci 1. i 2. Uredbe EB GL, propisuju obaveznu primjenu 15-minutnog razdoblja obračuna odstupanja svim operatorima prijenosnih sustava, u svim područjima planiranja razmjene i osiguravanje da se sve granice tržišnih vremenskih jedinica poklapaju s granicama razdoblja obračuna odstupanja, u roku od 3 godine nakon stupanja na snagu Uredbe EB GL.

Na temelju članka 62. Uredbe EB GL, HERA je na 13. sjednici Upravnog vijeća održanoj 9. lipnja 2020. godine donijela Odluku o davanju odobrenja HOPS-u za odstupanje od obveza propisanih člankom 53. Uredbe EB GL na razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2022. godine.

HOPS-u se nalaže da, u skladu s člankom 8. stavkom 4. Uredbe o tržištu električne energije, od 1. siječnja 2023. godine počne primjenjivati razdoblje obračuna odstupanja od 15. minuta.

• **Informacijski sustav**

Tijekom 2020. godine na razini HOPS-a je izvršena značajna dogradnja i unapređenje sigurnosne ICT infrastrukture, softverskih nadzornih alata te se proaktivno i kontinuirano radilo na podizanju svijesti korisnika informacijskog sustava HOPS-a o potencijalnim rizicima i kibernetičkim prijetnjama.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

Tijekom 2020. godine HOPS je nastavio poslovanje i u uvjetima pandemije koronavirusa, omogućivši i organiziravši u kratkom periodu za veći dio svojih zaposlenika rad od kuće uz svu potrebnu ICT opremu i podršku: prijenosna računala, VPN pristup u HOPS mrežu, organizaciju sastanaka putem webex platforme i sl.

Novim Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji HOPS-a od 1.7.2019.g. organizacija poslova vezanih uz informacijsku sigurnost u HOPS-u prilagođena je zahtjevima ENTSO-E grupe za kibernetičku sigurnost informacijskih sustava (engl. European Network for Cyber Security). Dodatno, u svrhu implementacije Direktive o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom EU-a (Direktiva EU 2016/1148, dalje: NIS direktiva) u Uredu Uprave imenovan je koordinator informacijske sigurnosti na razini HOPS-a.

Uprava HOPS-a je u studenom 2020. godine donijela Pravilnik o sigurnosti informacijskog sustava HOPS-a koji je napravljen u skladu s EU NIS direktivom odnosno njenom primjenom u nacionalnom Zakonu/Uredbi o kibernetičkoj sigurnosti operatora ključnih usluga i davatelja digitalnih usluga i preporukama dobrih praksi danim od strane Zavoda za sigurnost informacijskih sustava Republike Hrvatske.

Krajem 2020. godine Uprava HOPS-a je usvojila ažuriranu verziju dokumenta Procjena rizika SCADA sustava u skladu s Metodologijom upravljanja rizicima za kritične (SCADA) sustave u centrima upravljanja koji podržavaju ključnu uslugu prijenosa električne energije i vođenja elektroenergetskog sustava. Tijekom 2020. HOPS je izradio dokument „Interna revizija IT sustava“ koji je također usvojen od Uprave HOPS-a i definira Metodologiju rada unutarnje revizije IT sustava HOPS-a i prijedlog petogodišnjeg plana unutarnje revizije IT sustava za razdoblje 2020-2024. Izrađen je i Elaborat za uspostavu SOC-a (engl. Security Operational Center).

HOPS i dalje aktivno sudjeluje u radu grupe ENTSO-E za kibernetičku sigurnost informacijskih sustava (engl. European Network for Cyber Security) gdje kontinuirano dobiva informacije o postojećim i mogućim kibernetičkim ugrozama informacijskih sustava europskih operatora prijenosnih sustava te njihovu međusobnu koordinaciju po tom pitanju.

U 2020. godini HOPS je podnio projektnu prijavu na CEF Telecom poziv Europske komisije iz područja kibernetičke sigurnosti, CEF-TC-2020-2, pod nazivom „Napredna platforma za analizu poslovnog sadržaja i dijeljenih datoteka u HOPS-ovom sigurnosno operativnom centru“ u sklopu kojeg bi se uspostavili procesi i procedure za operativno upravljanje SOC-om, penetracijsko testiranje i dodatna nabava sigurnosnih alata.

Tijekom 2020. godine HOPS je nastavio kontinuirano ulaganje u nadogradnju svoje mrežne i sigurnosne infrastrukture u sljedećim ključnim segmentima: sigurnost, systemske platforme za podatkovne centre i mrežna oprema - sukladno dokumentu „Akcijski plan podizanja informacijske sigurnosti za 2020.godinu“ kojeg je usvojila Uprava HOPS-a u 2020.godini.

Sigurnost: Unaprijeđene su tehnologije za praćenje i reakciju na događaje, za zaštitu web servisa, za sigurno povezivanje iz poslovne u procesnu mrežu, daljnje nadogradnje sigurnosti u EE objektima, nadogradnje sigurnosti kroz implementaciju vatrozida koji štiti poslužiteljske resurse unutar podatkovnih centara, unaprijeđenje obrade događaja kroz primjenu tehnologija strojnog učenja i automatizacije, proširenja i poboljšanja pouzdanosti trenutnih sigurnosnih funkcija. Dodatno se povećala sigurnost pristupa IT sustavima implementacijom multifaktorske autentifikacije.

Sistemske platforme za podatkovne centre: Značajno se investiralo u proširenje sistemskih platformi kroz implementaciju opreme podatkovnih centara poslovnog segmenta, SINCRO.GRID projekt, kao i projekt virtualizacije RDC-a Žerjavinec. Značajno je proširen opseg platformi (prije svega poslužiteljskih i platformi za pohranu podataka) za koje se osigurala mogućnost nadogradnji.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

Mrežna oprema: Razvoj mrežne infrastrukture provodi se u 3 smjera: obnavljanje opreme koja je zastarjela i više nema proizvođačevu podršku, uvođenje funkcionalnosti koje osiguravaju priključak vezano uz tehnološki razvoj i osiguravanje pouzdane infrastrukture novo uvedenim servisima i platformama. Zamjena zastarjele opreme realizirala se sukladno prioritetima i razini kritičnosti. Obnovljen je veći dio opreme procesne mreže i dio poslovne mreže. Kako bi se osigurala adekvatna mrežna podrška novim hardverskim platformama uvedenim u proteklom razdoblju, započelo se s implementacijom mrežne infrastrukture podatkovnih centara koristeći nove softverski definirane koncepte za upravljanje mrežnim tehnologijama. Navedene nadogradnje su osigurale kvalitetnije upravljanje mrežnom infrastrukturom kao i uvođenje automatizacijskih tehnologija.

U nadogradnjama procesnog IT sustava tijekom 2020. godine za izdvojiti su slijedeći projekti:

- ugovoren strateški projekt Revitalizacije centralnih sustava daljinskog vođenja EES-a na noviju verziju u svrhu tehnoloških i funkcionalnih nadogradnji. Kako bi se osigurao siguran i kontinuiran prijenos električne energije koji je ključna usluga u Republici Hrvatskoj i ostalim državama EU, sustav mora biti u pogonu 24/7. Nadogradnja postojeće inačice SCADA/AGC/EMS/OTS sustava na višu potrebna je zbog osiguranja raspoloživosti, održivosti i performansi sustava. Oprema je nabavljena 2008. godine i za nju nema više podrške proizvođača, a dodatno je potrebno ispuniti kriterije o kibernetičkoj sigurnosti koje postojeći sustav ne može zadovoljiti u budućnosti. Projekt je ugovoren na 3 godine (2020-2022), s još dodatnim garantnim periodom od 3 godine,
- nadogradnje funkcionalnosti postojećeg SCADA/AGC/EMS/OTS sustava Network Manager 4.2.7, podrška kod integracije NM sustava u nadzorne alate, dogradnja EMS sustava za praćenje kvalitete estimacije, mjerenja i neobservabilnosti mreže, podloge za uspostavu interoperabilnosti OPS-a i ODS-a, analiza koordinacije zaštite proizvodnih jedinica i HOPS-a, unaprjeđenja sustava u EE objektima u svrhu jednostavnije integracije u VVC, elaborat primarne regulacije, tehničko rješenje nadzora EE objekta, nadogradnja sustava za povezivanje redundantnih izvora mjerenja,
- sudjelovanje u ENTSO-E CGM programu i obavljanje aktivnosti na lokalnoj OPDE platformi za razmjenu operativnih podataka u stvarnom vremenu za potrebe realizacije procesa prognoze zagušenja (DAFC, IDCF, D2CF), koordiniranog planiranja isključenja i proračuna kapaciteta; odrađen prvi audit Security Plana za OPDE platformu,
- nadogradnja NetVision DAM sustava za automatizaciju GSK i LSK faktora, dorade Flow Based proračuna, dorade za izvoz CGMES datoteka za potrebe sustava VVS i prema zahtjevima ENTSO-e,
- izrada nove aplikacije za Planiranje radova u mreži s prelaskom na novu tehnologiju,
- započet projekt dogradnje rezervnog centra RDC u Žerjavincu sa svom potrebnom mrežnom i sistemskom infrastrukturom te procesnim sustavima koji još nisu bili realizirani u dualnoj konfiguraciji NDC/RDC,
- sustav E-Obračun pušten u produkciju 1.1.2020. – automatizacija poslovnog procesa obračuna električne energije uz unos, pohranu i povijesno praćenje matičnih podataka u registru svih obračunskih mjernih mjesta u nadležnosti HOPS-a, uvoz matičnih podataka o partnerima, mjernim mjestima i brojlama iz sustava vlasnika tih podataka, prošireni set izvještaja, praćenje ugovora između kupaca, opskrbljivača i operatora sustava i podrška poslovnim procesima priključenja korisnika mreže, promjene vršne snage, promjene opskrbljivača i raskida ugovora o opskrbi,
- U 2020. godini krenula je priprema i početak implementacije aplikativne podrške za CORE FB Market Coupling proces u HOPS-u koja obuhvaća najvećim dijelom nadogradnju aplikacija Plan razmjene i Kapaciteti; implementacija nove infrastrukture sustava bazirane na kontejnerizaciji i Kubernetes tehnologiji,

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

- započet je razvoj novog programskog rješenja pod nazivom „Platforma za uravnoteženje elektroenergetskog sustava“ koja će se sastojati od sljedećih temeljnih softverskih modula: modul za nadmetanje za nabavu rezerve snage, modul za sekundarno tržište rezerve snage, podrška sekundarnom tržištu rezerve snage, modul za nabavu energije uravnoteženja, modul za aktivaciju energije uravnoteženja, modul za obračun rezerve snage i energije uravnoteženja i modul za spajanje na centralne platforme (PICASSO, MARI). Kroz 2020. godinu započeta je implementacija modula za nadmetanje za nabavu rezerve snage koji je do kraja godine bio u visokoj fazi implementacije. Novo programsko rješenje automatizira razmjenu podataka operatora sustava sa pružateljima usluga uravnoteženja korištenjem XML formata poruka po IEC 62325-451 standardu,
- priprema sustava za obračun nenamjernih odstupanja za implementaciju FSKAR projekta,
- realizacija generiranja i slanja novih datoteka na ENTSO-E TP,
- aktivnosti na međunarodnim projektima (CEF i Horizon 2020): SINCRO.GRID, CROSSBOW, XBID, MARI, OPC/STA, CORE FB MC, FARCROSS, FLEXGRID, ATTEST, E-PASIS.

U nadogradnjama poslovnog IT sustava tijekom 2020. godine za izdvojiti su slijedeći projekti:

- dogradnja ERP sustava poslovnih aplikacija sukladno zakonskim potrebama.
- izrada specifikacija za doradu postojećeg modula Plana nabave.
- testiranje i edukacija za nove module HRIN2: Kadrovska, Evidencija radnog vremena, Putni nalozi, Plaće, Platni promet i knjiženje.
- nadogradnja modula e-Uprava (moduli e-Ovjera i e-Sjednica) priprema, dorada i odobravanje materijala za sjednice Uprave,
- edukacije svih korisnika HOPS-a za modul e-Ovjera ulaznih računa – aplikacija za elektroničku ovjeru / likvidaturu ulaznih računa,
- Isporučena testna verzija modula E-ovjera izlaznih računa,
- Priprema poslovne infrastrukture za migraciju s Oracle baze 10g na verziju Oracle baze 12c u svrhu tehnoloških unapređenja,
- izrađen dokument Analiza mogućnosti spajanja HOPS polovnog ERP-a s novim sustavom za upravljanje imovinom (HOPS ERP- ASSET MGM),

Isporučena na produkciju nova aplikacija za potrebe Interne revizije.

• Međunarodne aktivnosti Društva

Društvo, u skladu sa svojim zakonskim obvezama na europskoj i regionalnim razinama, surađuje s operatorima sustava i tržišnim sudionicima izvan Hrvatske te s nizom europskih institucija iz područja prijenosa električne energije (Europska komisija - dalje u tekstu: EK, Tajništvo Energetske zajednice, Agencija za suradnju energetske regulatora - dalje u tekstu: ACER i drugi) kao i udrugama kojima je član (Europska mreža operatora prijenosnih sustava za energiju - dalje u tekstu: ENTSO-E, Inicijative za obnovljive izvore energije (eng. Renewables Grid Initiative - RGI), Udruženja mediteranskih operatora prijenosnih sustava (eng. Mediterranean Transmission System Operators - dalje u tekstu: Med-TSO) i drugi) te sudjeluje u više projekata koji imaju za cilj pripremu provedbe obveza iz novih EU propisa ili realizaciju investicija u infrastrukturu, te razvojno-istraživačke aktivnosti. Pri tome u pitanjima i temama od zajedničkog interesa Društvo koordinira svoje aktivnosti s nadležnim Ministarstvom zaštite okoliša i energetike te Agencijom. To je posebice izraženo u procesu implementacije uredbi i direktiva iz paketa „Čiste energije za sve Europljane“ (engl. Clean Energy Package, dalje u tekstu: CEP), oko čega je Društvo značajno angažirano kako glede direktne primjene, prvenstveno odredbi Uredbe (EU) 2019/943 Europskog Parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

o unutarnjem tržištu električne energije (dalje u tekstu: Uredbe o tržištu električne energije), tako i glede pripreme za implementacije direktiva u nacionalno zakonodavstvo.

Sudjelovanjem u aktivnostima ENTSO-E-a, njegovih radnih tijela (odbora i grupa) i Skupštine, Društvo je uključeno u aktualne procese na pan-europskoj razini, ali i regionalnim razinama kontinentalne Europe, jugoistočne Europe i sl.

Također, Društvo aktivno sudjeluje u radnim grupama i odborima na razini središnje regije za proračun (prijenosnih) kapaciteta (eng. Core) koja je uspostavljena spajanjem CEE (Central Eastern Europe) i CWE regije (Central Western Europe) u jedinstvenu regiju temeljem Odluke ACER-a 06/2016. od 17. studenog 2016. godine o određivanju regija za proračun prijenosnih kapaciteta.

Društvo je slijedom različitih odredbi više relevantnih propisa suosnivač i suvlasnik sljedećih društava: TSCNET Services (eng. Transmission System Operator Security Cooperation, u kojem ima 1/14 udjela, dalje u tekstu: TSCNET), SEE CAO (eng. Coordinated Auction Office in South East Europe, u kojem ima 1/8 udjela), te JAO (engl. Joint Allocation Office, dalje u tekstu: JAO, u kojem ima 1/25 udjela). Društvo kontinuirano sudjeluje u njihovom radu, prati njihovo poslovanje i pružanje usluga uz rasprave i odlučivanje o predloženim relevantnim dokumentima.

U skladu s EU preporukama i odredbama iz Uredbe o tržištu električne energije, a posebice Pravilima za mreže za operativnu sigurnost, Društvo je i dalje dio suradnje operatora prijenosnih sustava sjeverne i srednje Europe kroz društvo TSCNET.

Društvo je tijekom 2020. godine nastavilo koristiti usluge TSCNET-a, a u 2020. godini ponovno je potpisnik MRA ugovora (eng. Multilateral Remedial Action,) – koordiniranog multilateralnog otklanjanja zagušenja između 3 ili više operatora unutar TSC inicijative. Ovim ugovorom dana je mogućnost operatorima sustava da zajednički rade na otklanjanju zagušenja uz izvjesne povoljne utjecaje na sigurnost opskrbe u svakom od pojedinih operatora prijenosnih sustava.

U skladu s odredbama članaka 20., 21. i 22. Uredbe EB GL, HOPS aktivno sudjeluje kao punopravni član projekata za uspostavu zajedničkih europskih platformi za razmjenu energije uravnoteženja:

- razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom (dalje u tekstu: mFRR rezerva snage) – MARI projekt,
- razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom (dalje u tekstu: aFRR rezerva snage) – PICASSO projekt,
- proces razmjene odstupanja – IGCC projekt.

ACER je 23. siječnja 2020. godine donio implementacijske pravne okvire za zajedničke europske platforme za razmjenu energije uravnoteženja iz mFRR i aFRR rezerve snage u kojima su jasno definirani rokovi i način uspostave platformi te daje mogućnost svim uključenim operatorima prijenosnih sustava da delegiraju izradu i operativno provođenje pojedinih funkcija platformi na pojedine operatore prijenosnih sustava, formirajući organizacijsku strukturu u obliku konzorcija koji čine svi uključeni operatori prijenosnih sustava što zahtjeva novi način pravnog uređenja projekata.

U skladu s odredbama članka 5. stavka 3. oba Implementacijska pravna okvira za zajedničke europske platforme za razmjenu energije uravnoteženja iz mFRR i aFRR rezerve snage (engl. Implementation Framework mFRR, Implementation Framework aFRR), svi operatori prijenosnih sustava na području Europske Unije koji koriste usluge uravnoteženja aFRR i mFRR rezerve snage su u srpnju 2020. godine pravno uredili upravljanje MARI & PICASSO projektima kroz pet ugovora:

- ugovor kojim se uređuju svi općeniti procesi i zajednički procesi za sve platforme (engl. MARI & PICASSO Principal Agreement Regarding Electricity Balancing Platforms)

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

- operativni ugovor koji uređuje sve procese pojedine platforme (engl. MARI Platform Cooperation Agreement & PICASSO Platform Cooperation Agreement)
- ugovor između svih operatora sustava i onog operatora na kojeg je delegirana pojedina usluga (engl. MARI Common Service Provider Agreement & PICASSO Common Service Provider Agreement).

Proces razmjene odstupanja na razini sinkronog područja kontinentalne Europe je operativan, a HOPS operativno sudjeluje na Europskoj platformi za proces razmjene odstupanja (engl. International Grid Control Cooperation, dalje u tekstu: IGCC) od veljače 2019. godine. Kako bi se proces razmjene odstupanja uskladio s novim načinom ugovaranja, u skladu s implementacijskim pravnim okvirima iz veljače 2020. godine, potpisan je Dodatak postojećeg Pristupnog ugovora IGCC projektu (engl. First amendment to the Cooperation Agreement on IGCC).

Njemački operatori prijenosnog sustava (AMPRION za MARI platformu, TRANSNET BW za PICASSO & IGCC platformu) definirani su kao pravna tijela za razvoj i operativno vođenje platformi. Mađarski operator prijenosnog sustava, obzirom na dosadašnja iskustva u ugovaranju usluga vezanih uz MARI i PICASSO projekte, definira se kao pravno tijelo zaduženo za financijsko poravnavanje troškova po projektima te se s njim sklapa Ugovor o izdavanju računa za zajedničke troškove (engl. MARI Agreement for Invoicing of Services for the MARI Project).

U skladu s člankom 3. Uredbe Komisije (EU) 543/2013 od 14. lipnja 2013. godine o dostavi i objavi podataka na tržištima električne energije te o izmjenama i dopunama Priloga I. Uredbi (EZ) br. 714/2019 Europskog parlamenta i Vijeća (dalje u tekstu: Transparency Uredba), ENTSO-E odnosno sve njegove članice imaju središnju ulogu u implementaciji ENTSO-E TP. HOPS, kao ovlašteni dostavljač podataka za hrvatsko regulacijsko područje, intenzivno radi na unapređivanju suradnje s primarnim vlasnicima podataka u RH i susjednim OPS-ovima, dražbenim uredima (JAO, SEE CAO) te centralnim projektima, kako bi povećao opseg, pravovremenost i ispravnost podataka koji se dostavljaju u skladu s Transparency Uredbom te novim zahtjevima koji proizlaze iz Uredbe EB GL, Uredbe Komisije (EU) 2017/1485 od 2. kolovoza 2017. o uspostavljanju smjernica za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava (dalje u tekstu: Uredba SO GL) i Uredbe CACM.

HOPS je u protekloj godini napravio značajan napredak opsega dostavljanih podataka vezanih uz planiranu i ostvarenu proizvodnju, uravnoteženje sustava te uz planirane prekogranične razmjene prema dodatnim ACER-ovim zahtjevima. Dostava dnevnih podataka u satnoj i 15 minutnoj rezoluciji se od 1.1.2019. do 31.12.2020. povećala od 41% na 97%. ENTSO-E TP predstavlja jedinstveni izvor informacija koje različiti korisnici mogu preuzimati na jednostavan način, što su sudionici hrvatskog tržišta prepoznali i pozitivno ocijenili

U skladu s člankom 50. stavkom 3. i člankom 51. stavkom 1. Uredbe EB GL, 1. lipnja 2021. na snagu će stupiti financijska namirenja nenamjernih odstupanja FSKar (engl. Financial settlement of Δf , ACE and ramping period energy). Dodatni zahtjev Uredbe EB GL-a je i da se zasebno obračunavaju različite komponente nenamjernih odstupanja. Nenamjerna odstupanja definirana su kao razlika između stvarne fizičke razmjene i planirane razmjene koja uključuje agregirane netirane vanjske rasporede i razmjenu preko virtualnih vodova za svaki regulacijski blok frekvencije i snage razmjene (eng. Load-Frequency Control Block, dalje u tekstu: LFC blok) za svaki period poravnanja koji iznosi 15 minuta. Namjerna razmjena se odnosi na energiju iz procesa održavanje frekvencije u skladu s člankom 142. Uredbe SO GL i energiju iz razdoblja promjene snage u skladu s člankom 136. Uredbe SO GL.

U svrhu ispunjavanja zahtjeva Uredbe EB GL tj. omogućavanja dijeljenja FSKar podataka, Regionalna grupa operatora prijenosnih sustava za kontinentalnu Europu (dalje u tekstu: RG CE) zatražila je da im se omogući korištenje ENTSO-E TP. HOPS je 29.10.2020. potpisao Ugovor o licenci i uslugama dijeljenja FSKar podataka na Središnjoj platformi za

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

transparentnost (engl. License and Services Agreement for FSKar Data Sharing on Transparency Platform).

Regionalna suradnja Društva nastavljena je i u upravljačko-regulacijskom LFC bloku Slovenija-Hrvatska-BiH (dalje u tekstu: LFC blok SHB) gdje je u skladu s Uredbom SO GL pripremljen Sporazum o radu LFC bloka SHB (engl. Operational Agreement of LFC Block SHB).

Tijekom 2020. godine Društvo je aktivno radilo na dodatnom usklađivanju Sporazuma o radu LFC bloka SHB te se potpisivanje noveliranog Sporazuma o radu LFC bloka SHB očekuje tijekom 2021. godine. Također su odrađene objave vezane uz LFC blok SHB prema Uredbi SO GL.

Tijekom 2020. godine također je intenzivirana suradnja sa susjednim operatorima sustava putem tematskih sastanaka na raznim razinama sa slovenskim ELES-om, mađarskim MAVIR-om, srpskim EMS-om, bosansko hercegovačkim NOS BiH-om i austrijskim APG-om, na kojima je razmatran niz tema od zajedničkog interesa. S MAVIR-om, ELES-om i EMS-om aktivno se radilo na noveliranju Sporazuma o vođenju pogona (engl. Operational Agreement) čija se potpisivanja očekuju kroz 2021. godinu.

Društvo je s APG-om je potpisalo Ugovor o prekograničnom redispečingu (eng. Agreement concerning Cross-border Redispatch of Power Generation).

Društvo je s EMS-om i MAVIR-om sklopilo Ugovor o havarijskoj razmjeni. Cilj suradnje je isporuka havarijske energije u realnom vremenu koristeći postojeće rezerve u svojim EES-ovima i pri tom ne ugrožavajući iste.

Društvo, kroz mehanizme ENTSO-E-a, sudjeluje u analizama dostatnosti kako na kratkoročnom tako i na srednjoročnom te dugoročnom planu. Planovi razvoja također se kontinuirano prilagođavaju potrebama osiguravanja sigurnosti opskrbe.

U 2020. godini Društvo je nastavilo aktivno sudjelovanje u radu Med-TSO-a na razini Skupštine te kroz doprinos članova unutar djelovanja tehničkih odbora iz područja planiranja, vođenja sustava, tržišta, regulative, ekonomije i financija.

Predstavnici Društva aktivno su sudjelovali u projektu Mediterranean Project 2, čiji je cilj konsolidacija već provedenih aktivnosti u okviru Mediteranskog projekta 1 i proširenje opsega na druga područja te uska suradnja s regionalnim regulatornim tijelima (Energetska zajednica i MEDREG) te u projektu TEASIMED (eng. Towards an Efficient, Adequate, Sustainable and Interconnected MEDiterranean power system), čiji je cilj promicanje progresivne integracije prijenosnih mreža, uzimajući u obzir zahtjeve za energetsom učinkovitosti, poboljšanjem prekogranične razmjene električne energije kao i integraciju obnovljivih izvora energije u mediteranskoj regiji, kroz koordinaciju nacionalnih razvojnih planova i pravila za pristup mrežama.

Sudjelovanje HOPS-a u projektima Med-TSO-a temeljeno je na geografskoj i političkoj poziciji RH te iako rezultati projekata trenutno nemaju direktni veći utjecaj na Društvo, kroz sudjelovanje je omogućen pristup podacima i objedinjenim modelima mediteranske regije kao i pristup informacijama i metodologijama korištenim u priključenjima na prijenosnu mrežu, planiranju, tržištu, nacionalnoj legislativi itd. U budućem razdoblju HOPS-u se otvara se mogućnost da kroz Med-TSO prijavi i procjeni isplativost nekih svojih interkonekcijskih projekata.

• Kadrovi

Na dan 31. prosinca 2020. godine broj radnika Društva iznosio je 1.139, odnosno 79 radnika manje u odnosu na 31. prosinac 2019. godine. U Društvu je tijekom 2020. godine zaposleno 58 novih radnika, dok je u istom razdoblju iz Društva otišlo njih 137.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

Smanjenje broja radnika rezultat je procesa restrukturiranja provedenog tijekom 2019. godine. Pravovremenim zapošljavanjem novih radnika Društvo je osiguralo potrebni broj radnika za ispunjavanje poslovnih i zakonskih obveza Društva, kao i zamjenu radnicima koji su otišli iz Društva.

• **Naplata potraživanja**

Ukupna potraživanja od kupaca na dan 31. prosinca 2020. godine iznose 24,7 mil. kuna dok potraživanja od povezanih društava na isti datum iznose 193,9 mil. kuna. Osim sumnjivih i spornih potraživanja u iznosu od 4,6 mil. kuna. sva potraživanja dospjela u 2020. godini uredno su podmirena u roku dospelja.

Na prijenosnu mrežu HOPS-a izravno je priključeno 49 korisnika mreže sa 144 obračunskih mjernih mjesta. Korisnici priključeni na visokonaponsku mrežu (110 kV) su veliki industrijski kupci (građevinarstvo, prerađivačka industrija, željeznički promet, opskrba vodom i proizvođači električne energije i sl.).

Potraživanja za naknadu za korištenje prijenosne mreže od korisnika priključenih na prijenosnu mrežu na dan 31. prosinca 2020. godine ukupno iznose 12,3 mil. kuna, od čega se 11,2 mil. kuna odnosi na potraživanja od kupaca dok se 1,1 mil. kuna odnosi na potraživanja od povezanih društava. Od 11,2 mil. kuna potraživanja od kupaca, nedospjela potraživanja iznose 6,6 mil. kuna, a sumnjiva i sporna 4,6 mil. kuna. Sumnjiva i sporna potraživanja odnose se na potraživanja od poduzeća u stečaju Adria Čelik d.o.o. koja se u cijelosti ispravljaju na teret troškova razdoblja kada je pokrenut stečajni postupak nad tvrtkom koji se vodi na Trgovačkom sudu u Splitu. Do dana izrade ovog izvješća postupak nije okončan, očekuje se presuda.

Potraživanja od voditelja bilančnih grupa (dalje u tekstu: VBG) za odgovornost za odstupanje na dan 31. prosinca 2020. godine ukupno iznose 36,2 mil. kuna od čega se 4,1 mil. kuna odnosi na potraživanja od kupaca dok se 32,1 mil. kuna odnosi na potraživanja od povezanih društava. Sva potraživanja odnose se na nedospjela potraživanja i uredno su podmirena u roku dospelja tijekom 2021. godine.

Na temelju odredbi Ugovora o odgovornosti koji je sklopljen na neodređeno vrijeme, a budući da je s 1. siječnja 2020.g., odnosno s novom kalendarskom godinom kao novim obračunskim razdobljem, stupio na snagu novi POUYES, zaključno s 31. prosinca 2019.g. sklopljeni su Aneksi svim važećim Ugovorima o odgovornosti s VBG-a. Primjena predmetnih Aneksa krenula je s 1. siječnja 2020.g. te su svi VBG-a dostavili nove bankarske garancije u visini koja je određena parametrima pojedinačnog Ugovora o odgovornosti.

Tijekom 2020. godine nije podnesen nijedan prigovor vezano uz uslugu obračuna odstupanja od strane VBG-a prema HOPS-u (pravna osnova čl. 37. st.1. POUYES). Uvidom u podatke koje HOPS-u, na temelju POUYES-a, dostavlja Hrvatski operator tržišta energije d.o.o. (dalje u tekstu: HROTE), utvrđeno je da HROTE u periodu od 01.01.2020.g. do 31.12.2020.g. nije zaprimio niti jedan prigovor VBG-a vezano uz ispravnost izdanih računa i stanje ostvarenja (pravna osnova čl. 37. st. 2. POUYES). Taj pozitivan trend rezultat je primjene novih Pravila koja su se počela primjenjivati s 1. siječnja 2020. g. Predmetnim POUYES-om propisan je novi način izračuna cijena odstupanja.

Predmet CRODUX Plin d.o.o. jedini je predmet iz 2018. godine koji je u tijeku i o kojem se vodi parnični postupak, ali je bitno napomenuti da HOPS s osnove ovog predmeta, nema otvorenih potraživanja. Za navedeni spor mjerodavna su prethodno važeća POUYES (HOPS 5/2016, 3/2017).

Društvo tijekom 2020. godine nije aktiviralo nijedan instrument prisilne naplate.

Zaključno, HOPS je tijekom 2020.g. kontinuirano provodio sve potrebne aktivnosti vezano uz naplatu potraživanja te sprječavanje nastanka eventualnih novih prigovora ili dugovanja, a koje se odnose na kontinuirano praćenje naplate, izdavanje opomena, kao i kontaktiranje korisnika usluga telefonskim i elektroničkim putem u svrhu sprječavanja nastanka poteškoća u naplati i

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

u cilju unaprjeđenja usluge te uspostavljanja i održavanja što bolje komunikacije s korisnicima usluga.

• **Zakonodavni okvir**

Društvo je tijekom 2020. godine, nakon provedene javne rasprave i ishoda prethodne suglasnosti HERA-e, donijelo sljedeće akte:

- Metodologija za određivanje cijena za pružanje pomoćnih usluga (HOPS 9/2020),
- Pravila za dodjelu unutardnevnog kapaciteta za granicu između zona trgovanja HOPS-a i EMS-a, koja se primjenjuje od 1.1.2021.godine,

Uprava HOPS-a je tijekom 2020. godine, nakon provedene javne rasprave te informacije HERA-i o rezultatima iste, donijela sljedeća pravila i akte:

- Pravila nadmetanja za osiguravanje mFRR rezerve snage i/ili energije uravnoteženja za sigurnost sustava (HOPS 11/2020) te
- prijedlog obrasca Ugovora o pružanju usluga uravnoteženja – mFRR (HOPS 11/2020).

Uprava HOPS-a je tijekom 2020. godine, nakon provedene javne rasprave zatražila ishoda prethodne suglasnosti HERA-e na:

- dopunjeni prijedlog Pravila za upravljanje zagušenjem unutar hrvatskog elektroenergetskog sustava uključujući spojne vodove (HOPS 12/2020).

Također, HOPS je tijekom 2020.g. aktivno sudjelovao te surađivao s nadležnim institucijama i drugim interesnim sudionicima na izradi, odnosno donošenju, sljedećih provedbenih akata:

- s Ministarstvom zaštite okoliša i energetike i drugim interesnim sudionicima na izradi Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energetske učinkovitosti,
- s HROTE-om na prijedlogu Izmjena i dopuna Pravila organiziranja tržišta električne energije (NN 36/2020),
- s HEP-Operatorom distribucijskog sustava d.o.o. na Pravilima primjene nadomjesnih krivulja opterećenja (HEP-ODS 12/2020) (HOPS dostavio mišljenje u skladu s ZOTEE-om),
- s HERA-om na prijedlogu Općih uvjeta za korištenje mreže i opskrbu električnom energijom (NN 104/20).

• **Funkcije internog nadzora**

Uprava HOPS-a kontinuirano nastoji smanjiti rizike povezane s nepravilnostima u poslovanju s konačnim ciljem povećanja efikasnosti poslovnih procesa. Kako bi se osigurao sustavni pristup u području upravljanja mogućim nepravilnostima u poslovanju, sukobom interesa i koruptivnim radnjama, HOPS je u 2020. godini nastavio s aktivnostima sustavnog nadzora internih kontrola u pojedinim poslovnim područjima, kroz redovne (po potrebi i izvanredne) angažmane koje provode radnici Interne revizije.

Tijekom 2020 g. Interna revizija je, u skladu s Pravilnikom o internoj reviziji i odobrenim Godišnjim planom Interne revizije, provodila planirane aktivnosti, što obuhvaća provođenje angažmana u različitim poslovnim područjima u više organizacijskih jedinica HOPS-a. Nadležnosti Interne revizije obuhvaćaju poslove planiranja, provođenja, izvještavanja o provedenim internim revizijama i praćenje provođenja danih preporuka u organizacijskim jedinicama Društva, zatim poslove provjere usklađenosti internih akata sa zakonima, odlukama regulatornih tijela i drugim propisima te druge poslove u skladu s internim aktima.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

• Istraživanje i razvoj

Društvo je tijekom 2020. godine aktivno djelovalo na području istraživanja i razvoja. Kao i proteklih godina zadržana je dinamika izrade studija iz područja prijenosa električne energije bitnih za unapređenje poslovanja Društva na domaćem i međunarodnom planu. Na području razvoja posebno se mogu naglasiti izrada studije „Idejno rješenje korištenja FACTS uređaja u TS Konjsko u svrhu povećanja prijenosne moći EES-a, prigušenja oscilacija snage i povećanje granica prijelazne stabilnosti“. U 2020. godini nastavljene su aktivnosti na implementaciji sustava za dinamičko određivanje prijenosne moći nadzemnih vodova kroz nadogradnju sustava za temperaturni monitoring vodiča na DV 110 kV Zadar-Biograd i DV 220 kV Zakučac-Mostar.

Društvo je tijekom 2020. godine nastavilo s aktivnim sudjelovanjem na projektu WINDLIPS (eng. WIND energy integration in Low Inertia Power System). Projekt se bavi istraživanjem OIE za pružanje inicijalnog inercijskog odziva i pomoćnih usluga sustava te razvoj regulatornih i tehničkih okvira koji omogućavaju takvo djelovanje. Identificirat će stanje hrvatskog EES-a, udio i vrste pojedinih elektrana te utjecaj postojećih OIE na konstantu tromosti. Analizirat će se strategije razvoja EES-a Hrvatske i planirani novi proizvodni kapaciteti iz OIE te tehnički zahtjevi mrežnih pravila za priključenje OIE u zemljama jugoistočne Europe. Drugi dio istraživanja temeljit će se na primjeni VE za potporu stabilnosti frekvencije sustava pomoću upravljanja njihovim inercijskim odzivom i djelatnom snagom u kratkom periodu nakon nastanka poremećaja. U projektu detaljno će se analizirati primarna regulacija frekvencije EES-a i dinamičke značajke odziva sustava pri poremećajima u postojećim uvjetima i uvjetima povećane integracije VE u EES.

Provedba znanstveno-istraživačkih projekata u kojima Društvo sudjeluje, a koja su sufinancirana sredstvima Europske unije, uspješno je nastavljena i tijekom 2020. godine unatoč proglašenoj pandemiji i mogućim negativnim utjecajima na realizaciju planiranih aktivnosti i ostvarenja zadanih ciljeva.

Tijekom 2020. godine HOPS je sudjelovao u provedbi četiri projekta sufinancirana iz programa Obzor 2020 (eng. Horizon 2020), programa Europske unije za istraživanje i inovacije, za razdoblje od 2014. do 2020. godine:

- Nastavljene su aktivnosti na projektu CROSSBOW (eng. „CROSS Border management of variable renewable energies and storage units enabling a transnational Wholesale market“), započetog 1. studenog 2017. godine. Ukupna vrijednost projekta iznosi 17,2 milijuna eura dok je vrijednost darovnice za Društvo 550.812,50 eura. Konzorcij projekta čine 24 partnera iz 13 zemalja dok iz Hrvatske uz HOPS, kao partneri sudjeluju i Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu te Končar KET. Projekt CROSSBOW jedan je od najrelevantnijih inovacijskih projekata Europske unije u sektoru pametnih mreža koji okuplja operatore prijenosnih sustava iz osam zemalja jugoistočne Europe, akademske institucije te industriju. Cilj projekta je demonstrirati mogućnosti prekograničnog upravljanja nestalnom energijom obnovljivih izvora i spremnicima energije u području zemalja jugoistočne Europe, omogućavajući dodatno razvoj transnacionalnog veleprodajnog tržišta električne energije. Projekt će predložiti nove opcije za spremanje energije, virtualne elektrane, s ciljem povećanja fleksibilnosti i proširenja baze pružatelja pomoćnih usluga, dokazujući da će rezultati projekta pomoći rješavanju transnacionalnih izazova s kojima se suočava regija.
- Projekt FARCROSS (engl. FAcilitating Regional CROSS-border Electricity Transmission through Innovation) započet je 1. listopada 2019. godine s predvidim trajanjem od 48 mjeseci. Ukupna je vrijednost projekta 13,6 milijuna eura dok vrijednost darovnice za HOPS iznosi 134.400 eura. Konzorcij projekta čini 31 partner iz 16 zemalja dok iz Hrvatske uz HOPS, kao partneri sudjeluju i Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu te Studio elektronike Rijeka. Osnovni cilj projekta je istražiti potencijal povećanja iznosa te bolje iskoristivosti prekograničnih kapaciteta s ciljem

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvješće posloводства za 2020. godinu

unaprjeđenja tržišta za unutar-dnevni i dan-unaprijed vremenski okvir. Projektom se namjerava povezati glavne dionike lanca energetske vrijednosti i demonstrirati integrirana hardverska i softverska rješenja koja će olakšati „otključavanje“ resursa za prekogranične tokove električne energije i regionalnu suradnju.

- Projekt FLEXGRID (engl. A novel smart grid architecture that facilitates high RES penetration through innovative markets towards efficient interaction between advanced electricity grid management and intelligent stakeholders) započeo je 1. listopada 2019. godine s predviđivim trajanjem od 36 mjeseci. Ukupna vrijednost projekta je 4 milijuna eura dok vrijednost darovnice za HOPS iznosi 154.500 eura. Konzorcij projekta čini 12 partnera iz 8 zemalja dok iz Hrvatske uz HOPS sudjeluje i Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu. Osnovni je cilj projekta razviti tržišno mjesto fleksibilnosti za elektroenergetski sustav budućnosti što se razmatra iz perspektive tržišnog sudionika kao i tradicionalnih elektroenergetskih subjekata poput operatora sustava. Provedba ovog projekta temelji se na integriranju ciljne inteligencije u već postojeće softverske alate i programe, koji su razvijeni u drugim uspješnim vodećim projektima programa Obzor 2020.
- Projekt ATTEST (eng. Advanced Tools Towards cost-efficient dEcarbonization of future reliable power SysTems) započeo je 1. ožujka 2020. godine s predviđivim trajanjem od 36 mjeseci. Ukupna je vrijednost projekta 4 milijuna eura dok vrijednost darovnice za HOPS iznosi 160.187,50 eura. Konzorcij projekta čini 9 partnera iz 6 zemalja dok iz Hrvatske uz HOPS, kao partneri u projektu sudjeluju HEP ODS, KONČAR – inženjering za energetiku i transport te Inovacijski centar Nikola Tesla. Osnovni je cilj projekta istraživanje i demonstracija koordinacije prijenosnog i distribucijskog sustava u vidu zajedničkog planiranja i vođenja prijenosne i distribucijske mreže, te iskorištenje potencijala korisnika mreže priključenih na distribucijsku mrežu za pružanje pomoćnih usluga operatoru prijenosnog sustava. Razvijeni algoritmi će favorizirati 'čiste' ili tehnologije s niskim emisijama a integracija digitalnih rješenja na europskoj razini podržat će jednaku, optimiziranu i učinkovitu energetska mrežu, s uravnoteženim utjecajem na okoliš.

Projekt Sustav za prevenciju i analizu sigurnosnih incidenata HOPS-ove komunikacijske mreže (eng. „System for Prevention and Analysis of HOPS's communication networks security incidents“ - E-PASIS) odobren je odlukom Europske komisije od 11. svibnja 2020. godine za sufinanciranje u okviru EU instrumenta CEF Telecom - Cybersecurity u ukupnom iznosu od 212.080 eura. Projekt ukupne vrijednosti 282.774 eura, započeo je 1. rujna 2020. godine i trajati će 27 mjeseci. Implementacija ovog projekta od velikog je značaja za Društvo te će dovesti do osnaživanja kapaciteta u području kibernetičke sigurnosti što će u konačnici pozitivno utjecati na daljnje pružanje usluga vođenja hrvatskog elektroenergetskog sustava, prijenosa električne energije te održavanja, razvoja i izgradnje mreže. U sklopu projekta, preispitat će se i procijeniti postojeći procesi i politike kontinuiteta poslovanja, oporavka od katastrofa i upravljanja korisničkim pravima pristupa informacijskom sustavu Društva. Nabavkom novog softvera za otkrivanje i analiziranje sigurnosnih prijetnji u mreži u stvarnom vremenu omogućit će se preventivno djelovanje radi poboljšanja računalne sigurnosti informacijskog sustava Društva.

Također, od 1. rujna 2020. godine HOPS sudjeluje u međunarodnom konzorciju partnera na projektu „LIFE Danube Free Sky“, sufinanciranog iz Programa LIFE, instrumenta Europske unije namijenjenog financiranju aktivnosti na području zaštite okoliša, prirode i klime. Uz 15 partnera iz 7 zemalja od hrvatskih partnera uz HOPS sudjeluju JUPP Kopački rit i HEP ODS. Ukupna vrijednost projekta jest 6,6 milijuna eura dok vrijednost darovnice za HOPS iznosi 108.549 eura. Cilj projekta je spriječiti stradavanje ornitofaune od kolizije s VN dalekovodima, elektrokucije ornitofaune na SN vodovima i TS, te unaprjeđenje statusa populacija prioritetnih vrsta ornitofaune u području ekološke mreže Natura 2000 – Podunavlje i donje Podravlje. Projekt predstavlja jedinstveni primjer široke transnacionalne suradnje duž jednog od najvažnijih migracijskih koridora, mjesta zaustavljanja i zimovališta za mnoge vrste ptica u

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvješće posloводства za 2020. godinu

Europi - rijeke Dunav. Glavni rezultat projekta bit će značajno smanjenje, te dijelom potpuna eliminacija prijetnje elektrokucije i kolizije na elektroenergetskoj infrastrukturi na širem području Parka prirode Kopački rit, kao jednog od ornitološki najznačajnijih područja u Hrvatskoj.

• **Obnova voznog parka**

S ciljem povećanja sigurnosti radnika i drugih sudionika u prometu, obnove postojećeg zastarjelog voznog parka te stvaranje uvjeta za normalno obavljanje djelatnosti prijenosa električne energije i funkcioniranje EES-a, u prosincu 2020. godine je pokrenuta nabava za 20 teretnih vozila za potrebe prijenosnih područja (kombi vozila i teretna vozila s hidrauličkim platformama i dizalicama). U ožujku 2021. godine se planira ugovaranje isporuke navedenih vozila, a u drugom dijelu 2021. godine i sama isporuka vozila.

Novonabavljena vozila će značajno povećati sigurnost radnika u prometu, utjecati na učinkovitije odvijanje radnih procesa, smanjiti troškove održavanja vozila i njihovih hidrauličkih nadogradnji i troškova goriva te na smanjenje negativnih učinaka na okoliš.

• **Nabava**

Plan nabave za 2020. donesen je 26. studenoga 2019. godine. Sadržavao je 596 predmeta nabave ukupne procijenjene vrijednosti 779,1 mil. kn (221 postupak javne nabave ukupne procijenjene vrijednosti 737,4 mil. kn).

Plan nabave je dinamička kategorija i prema članku 28. Zakona o javnoj nabavi Naručitelj ga je obvezan donijeti te ga ažurirati prema potrebi. U skladu s navedenim, plan nabave je ažuriran prema poslovnim potrebama (storniranjem nepotrebnih i unošenjem novih postupaka nabave).

Zaključno u 2020.g. (na dan 31. prosinca 2020.g.) ukupno je uneseno 1.113 predmeta nabave procijenjene vrijednosti 1.520,4 mil. kn. Od 37 nabava velike vrijednosti planiranih u osnovnom planu nabave provedeno je 43, a od 184 nabave male vrijednosti provedeno je 182.

Na realizaciju nabave, osim planiranja poslovnih potreba, utječu i žalbeni postupci. U 2020. godini je na 225 pokrenutih postupaka javnih nabava uloženo 14 žalbi.

U 2020. godini pokrenute su slijedeće nabave značajne procijenjene nabavne vrijednosti (dalje u tekstu PVN):

- DV 2x110 kV Bilice-Trogir – izgradnja, PVN 70,0 mil. kuna,
- Rekonstrukcija postrojenja 110 kV u TS 110/20 kV Rakitje PVN 69,0 mil. kuna,
- Revitalizacija centralnih sustava daljinskog vođenja EES-a na novu verziju, PVN 50,0 mil. kuna,
- Rekonstrukcija TS 110/35 kV Meterize, PVN 48,4 mil. kuna,
- Mjerni transformatori Si 12, Si 24, Si 38, Si 123, Si 245 i Si 420 kV, 38.6 mil. kuna,
- Interventno održavanje visokonaponskih dalekovoda 400 kV, 220 kV i 110 kV u HOPS d.o.o., PVN 35,0 mil. kuna,
- Rekonstrukcija i proširenje postrojenja 110 kV u TS 110/35 kV Čakovec, PVN 30,0 mil. kuna,
- Rekonstrukcija TS 110/35 kV Ston, PVN 25,3 mil. kuna,
- 400/110/30 kV transformator za TS Tumbri, PVN 20,5 mil. kuna,
- GIS postrojenje 110 kV za TS Ražine, PVN 17,5 mil. kuna,
- TS Ernestinovo, zamjena sustava upravljanja i relejne zaštite, PVN 11,2 mil. kuna.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvješće posloводства za 2020. godinu

- **Aktivnosti vezane uz primjenu Opće Uredbe o zaštiti osobnih podataka**

Uredba (EU) br. 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka (Opća uredba o zaštiti podataka, engl. General Data Protection Regulation; dalje u tekstu: GDPR Uredba) se redovito primjenjivala u HOPS-u i tijekom 2020.g.

U 2020. godini zaprimljeno je više pisanih upita vezani uz EU projekte (npr. CROSSBOW, Razvoj platforme za agregaciju fleksibilnosti izvora i trošila električne energije te uravnoteženje elektroenergetskog sustava); upiti vezani uz aktualnu situaciju u državi (potres – isplata pomoći radnicima kojima je nastala šteta uslijed potresa); upiti vezani uz koronavirus (mjerjenje temperature, korištenje STOP COVID Aplikacije); upiti vezani uz ugovore s tvrtkama koje pružaju informatičke usluge HOPS-u te upiti vezani za opsežan projekt nadzora i upravljanja voznim parkom (GPS nadzor u vozilima).

Službenik za zaštitu osobnih podataka pravovremeno je, uz urednu obradu zaprimljenih pisanih upita, dao mišljena i savjete na više telefonski zaprimljenih pitanja vezano uz tumačenje odredbi GDPR uredbe, podižući pritom svijest o važnosti zaštiti osobnih podataka te nužnosti multidisciplinarnog pristupa u rješavanju takvih predmeta.

- **Nefinancijsko izvješće**

HOPS će Nefinancijsko izvješće za 2020. godinu, sukladno Zakonu o računovodstvu (NN 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20) i Pravilniku o rokovima predaje financijskih izvještaja i računovodstvene dokumentacije u posebnim okolnostima (NN 43/2020), objaviti kao zasebno izvješće na HOPS-ovim mrežnim stranicama u roku od najkasnije 8 mjeseci od datuma bilance tj. do 31. kolovoza 2021. godine. HOPS će u izradi izvješća koristiti smjernice Global Reporting Initiative (GRI standard) i indikatore u navedenom standardu. Izvješće će se objaviti na slijedećoj poveznici:

<https://www.hops.hr/wps/portal/hr/web/dokumenti/Publikacije/godisnjiizvjestaji>.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

1. DJELATNOST I ORGANIZACIJSKI USTROJ DRUŠTVA

• Djelatnost Društva

Neovisan operator prijenosnog sustava u RH organiziran je kao društvo s ograničenom odgovornošću, sa sjedištem u Zagrebu, Kupska 4, upisano u sudskom registru Trgovačkog suda u Zagrebu pod matičnim brojem subjekta upisa (MBS) 080517105, OIB 13148821633, i temeljnim kapitalom u vrijednosti od 4.948.627.300,00 kuna, koje obavlja reguliranu djelatnost prijenosa električne energije.

Društvo je pred Državnim zavodom za statistiku registriran pod matičnim brojem (MB) 1924427 za obavljanje djelatnosti prijenosa električne energije.

Djelatnost prijenosa električne energije obuhvaća kao temeljne poslove vođenje EES-a RH, prijenos električne energije, održavanje, razvoj i izgradnju prijenosne mreže radi pouzdane opskrbe korisnika uz minimalne troškove i briga za očuvanju okoliša te pružanje potpore razvoju i funkcioniranju hrvatskog tržišta električne energije, vodeći računa o njegovoj međupovezanosti sa susjednim tržištima električne energije Europske unije i Energetske zajednice.

Djelatnost Društva uspješno je organizirana i obavlja se na teritoriju RH u razdoblju duljem od 60 godina kroz više organizacijskih oblika.

• Organizacija Društva

Organi Društva su Skupština, Nadzorni odbor i Uprava Društva.

Skupština:

Frane Barbarić – predsjednik od 1. siječnja 2018. godine

Nadzorni odbor:

1. Kažimir Vrankić – predsjednik
2. Alina Kosek - zamjenica predsjednika do 3. travnja 2020. godine
3. Marko Dvorski – zamjenik predsjednika od 4. travnja 2020. godine
4. Ante Pavić - član do 3. travnja 2020. godine
5. Krešimir Ugarković – član od 4. travnja 2020. godine
6. Marijan Kalea – član
7. Sanja Olujić – članica

Revizijski odbor (od 14. siječnja 2019. godine):

1. prof. dr. Drago Jakovčević, predsjednik (neovisan, vanjski član) - od 14. siječnja 2019. godine
2. doc. dr. Mihovil Anđelinović (neovisan, vanjski član) - od 14. siječnja 2019. godine
3. Alina Kosek dipl. oec., (članica, Nadzorni odbor) – do 27. travnja 2020. godine
4. Marko Dvorski dipl. oec., (član, Nadzorni odbor) - od 28. travnja 2020. godine

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

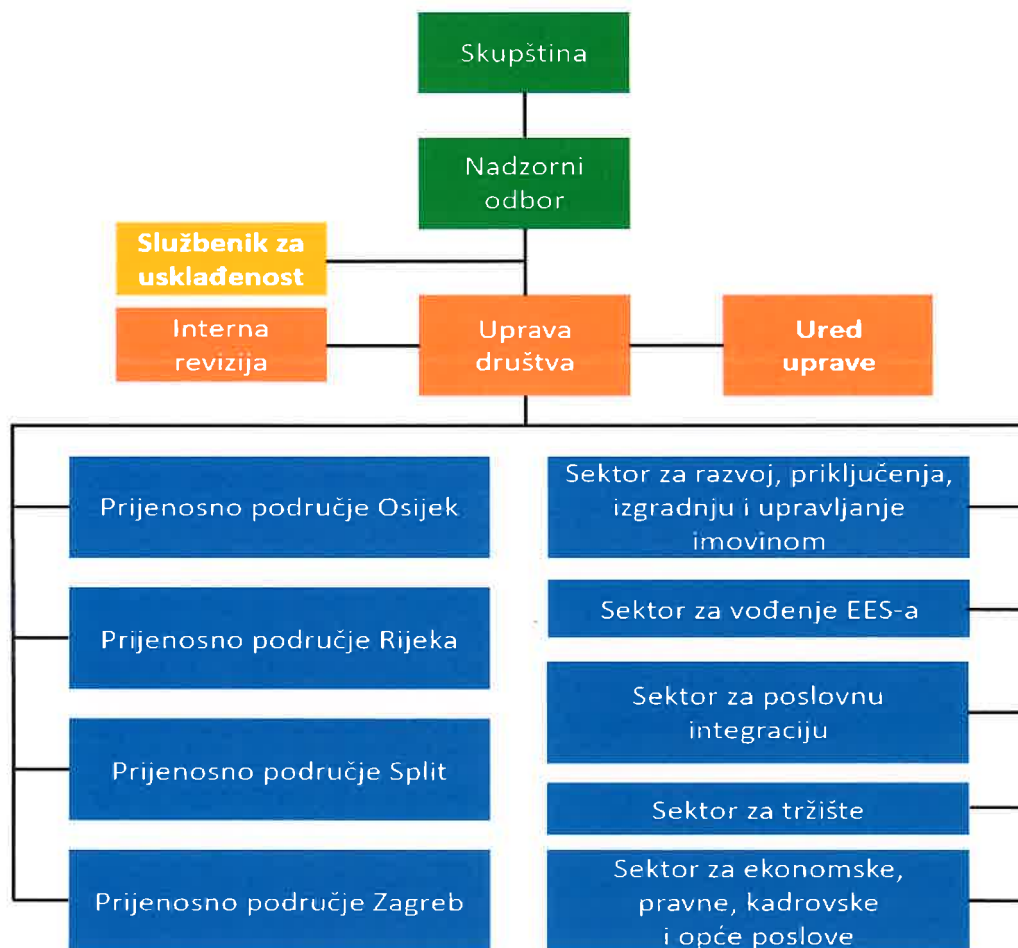
Izvešće posloводства za 2020. godinu

Uprava:

1. Tomislav Plavšić – predsjednik Uprave - od 25. travnja 2019. godine
2. Dejan Liović – član Uprave - od 25. travnja 2019. godine
3. Zlatko Visković - član Uprave - od 16. travnja 2018 .godine.

Društvo je organizirano funkcionalno po sektorima u sjedištu i područno po prijenosnim područjima kako bi učinkovito obavljalo svoju djelatnost na području cijele RH.

Slika 1. Organizacijska shema Društva – stanje na 31. prosinac 2020. godine



Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

2. IZVJEŠĆE O SIGURNOSTI OPSKRBE U 2020. GODINI

2.1 HRVATSKI ELEKTROENERGETSKI SUSTAV

Hrvatski EES čine proizvodni objekti i postrojenja, prijenosna i distribucijska mreža i potrošači električne energije na području Republike Hrvatske. Radi sigurne i kvalitetne opskrbe kupaca električnom energijom i razmjene električne energije, hrvatski EES povezan je s EES-ovima susjednih država i ostalim sustavima članica ENTSO-E koji zajedno tvore sinkronu mrežu kontinentalne Europe. Kupci u Hrvatskoj opskrbljuju se električnom energijom iz elektrana na području Hrvatske te nabavom električne energije iz inozemstva. Svojom veličinom hrvatski EES spada u manje sustave u Europi.

Hrvatski EES povezan je naponskim razinama 400 kV, 220 kV i 110 kV sa sustavima susjednih zemalja. Dalekovodima 400 kV naponske razine (ukupno sedam DV od čega su tri dvosustavna, a četiri jednosustavna) povezan je hrvatski EES sa sustavima:

- Bosne i Hercegovine (DV 400 kV Ernestinovo - Ugljevik i DV 400 kV Konjsko - Mostar),
- Srbije (DV 400 kV Ernestinovo – Sremska Mitrovica 2),
- Mađarske (DV 2x400 kV Žerjavinec – Hévíz, DV 2x400 kV Ernestinovo – Pécs),
- Slovenije (DV 2x400 kV Tumbri – Krško, DV 400 kV Melina – Divača).

Interkonekcija hrvatskog EES-a sa susjednim članicama ENTSO-E ostvarena je i s 8 dalekovoda 220 kV. Također, hrvatski EES umrežen je s okruženjem i na 110 kV razini (ukupno 18 dalekovoda u trajnom ili povremenom pogonu). Dobra povezanost sa susjednim EES-ovima omogućuje značajnije izvoze, uvoze i tranzite električne energije preko prijenosne mreže te svrstava RH u vrlo važnu poveznicu EES-ova srednje i jugoistočne Europe.

Maksimalno satno opterećenje hrvatskog EES-a od 2.872 MW zabilježeno je u srpnju, dok je maksimalna ukupna mjesečna potrošnja električne energije na razini prijenosne mreže zabilježena u siječnju i iznosi 1.523 GWh. Minimalna ukupna mjesečna potrošnja na razini prijenosne mreže zabilježena u travnju i iznosila je 1.115 GWh.

2.2 OPIS HRVATSKOG PRIJENOSNOG SUSTAVA

U Hrvatskom prijenosnom sustavu (stanje s krajem 2020. godine) nalazi se ukupno 6 TS 400 kV razine i ukupno 18 TS/RP 220 kV razine. Na 110 kV naponskoj razini nalazi se ukupno 179 RP 110 kV i TS 110/x kV.

Prijenosna mreža 400 kV RH prostire se od njenog istočnog (Ernestinovo), preko sjeverozapadnog (Zagreb) do zapadnog (Rijeka) i južnog (Split) dijela teritorija.

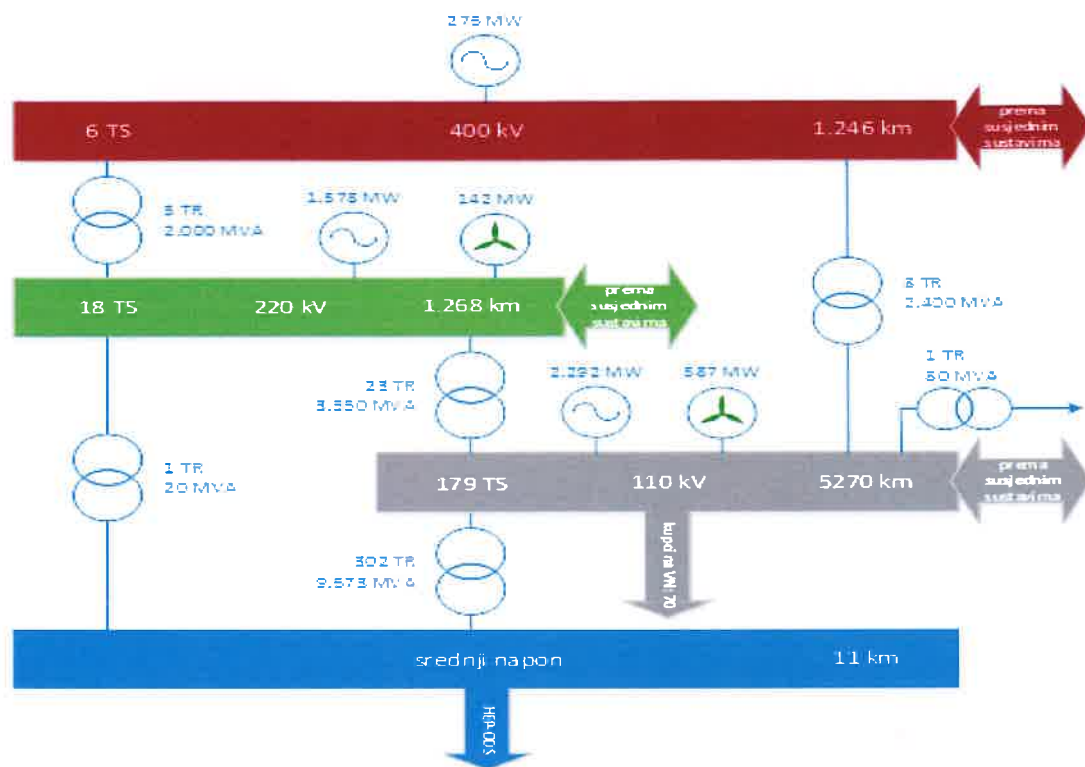
Od proizvodnih postrojenja na 400 kV mrežu priključena je jedino RHE Velebit.

Ukupna priključna snaga generatora po naponskim razinama iznosi (slika 2.):

- ukupna odobrena priključna snaga generatora na 400 kV koja iznosi 276 MW,
- ukupna odobrena priključna snaga generatora na 220 kV bez vjetroelektrana iznosi 1.578 MW te odobrena priključna snaga vjetroelektrana na 220kV iznosi 142 MW,
- ukupna odobrena priključna snaga generatora na 110 kV bez vjetroelektrana iznosi 2.292 MW te odobrena priključna snaga vjetroelektrana na 110kV iznosi 587 MW.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. Izvešće posloводства za 2020. godinu

Slika 2. Tehnički pokazatelji prijenosnog sustava po naponskim razinama – stanje krajem 2020. godine



U hrvatskom prijenosnom sustavu (stanje krajem 2020. godine) u vlasništvu HOPS-a je ukupno 7.795 km prijenosnih vodova visokog napona 400 kV, 220 kV i 110 kV (slika 2). Ubrojeni su i dalekovodi koji su izgrađeni kao 110 kV vodovi, ali su trenutno u pogonu na srednjem naponu.

Prijenosna mreža dovoljno je izgrađena da omogući značajne razmjene (prvenstveno uvoz) sa susjednim EES-ovima. Značajne količine električne energije, sa zadovoljavajućom sigurnošću, uvoze se iz smjera Slovenije (NE Krško), Bosne i Hercegovine te iz smjera Mađarske.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

2.3 SIGURNOST OPSKRBE U 2020. GODINI

Potrebne količine električne energije za krajnje kupce u hrvatskom EES-u osigurane su kroz proizvodne jedinice geografski locirane u hrvatskom EES-u te kroz prekogranične prijenosne kapacitete na sučelju HOPS-a s ostalim operatorima prijenosnog sustava.

Raspoložive proizvodne jedinice priključene na prijenosnu mrežu, iskazane prema odobrenoj priključnoj snazi i prema primarnom izvoru energije prikazane su na slici 4.

Slika 4. Priključna snaga elektrana na prijenosnoj mreži u RH u 2020. godini

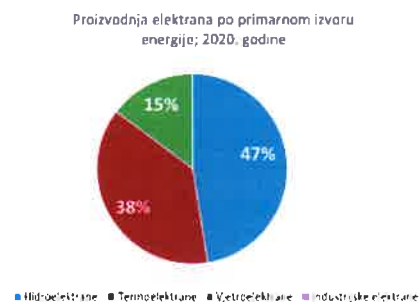
Vrsta elektrana	Priključna snaga [MW]	[%]
Hidroelektrane	2126,6	44%
Termoelektrane	2019,0	41%
Vjetroelektrane	729,0	15%
Σ	4874,6	100%



Ukupna proizvodnja električne energije elektrana na prijenosnoj mreži podijeljenih po primarnom izvoru energije prikazana je na slici 5.

Slika 5. Proizvedena energija elektrana na prijenosnoj mreži u 2020. godini

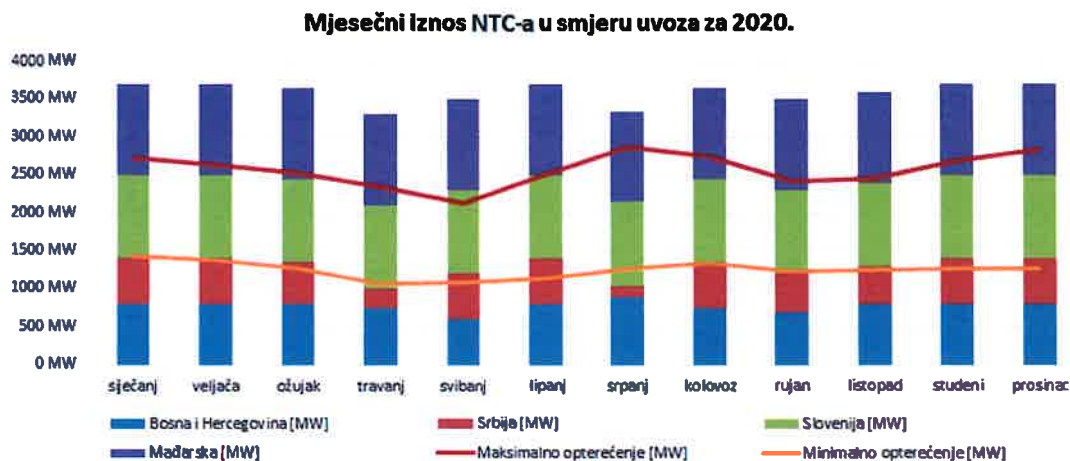
Vrsta elektrana	Proizvedena energija [GWh]	[%]
Hidroelektrane	5134,0	48%
Termoelektrane	4072,6	38%
Vjetroelektrane	1594,6	15%
Industrijske elektrane	0,02	0,0%
Σ	10801,2	100%



Mogućnost uvoza električne energije u hrvatski EES određena je mrežnim prijenosnim kapacitetima (eng. Net Transmission Capacity, dalje u tekstu: NTC). Na slici 6. prikazani su mjesečni NTC u smjeru uvoza električne energije i minimalno i maksimalno opterećenje sustava po mjesecima.

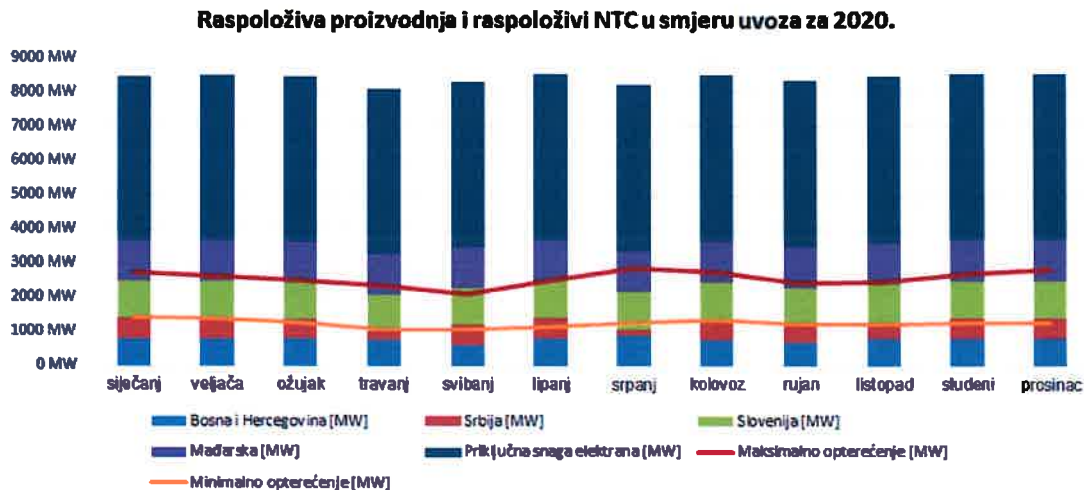
Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. Izvešće posloводства za 2020. godinu

Slika 6. Mjesečni iznos NTC-a u smjeru uvoza u odnosu na minimalno i maksimalno opterećenje u 2020. godini



Na slici 7. prikazani su mjesečni NTC u smjeru uvoza električne energije, raspoloživa priključna snaga elektrana na prijenosnoj mreži i minimalno i maksimalno opterećenje sustava po mjesecima.

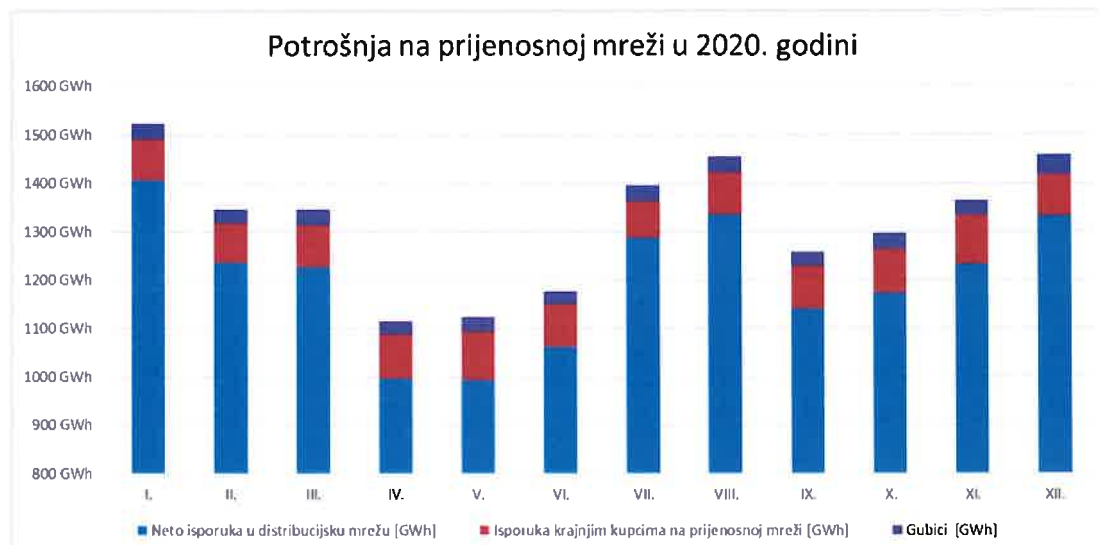
Slika 7. Raspoloživa proizvodnja i raspoloživi NTC u smjeru uvoza u odnosu na minimalno i maksimalno opterećenje u 2020. godini



Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. Izvešće posloводства za 2020. godinu

Na slici 8. prikazana je mjesečna potrošnja na prijenosnoj mreži u 2020. godini.

Slika 8. Potrošnja na prijenosnoj mreži u 2020. godini

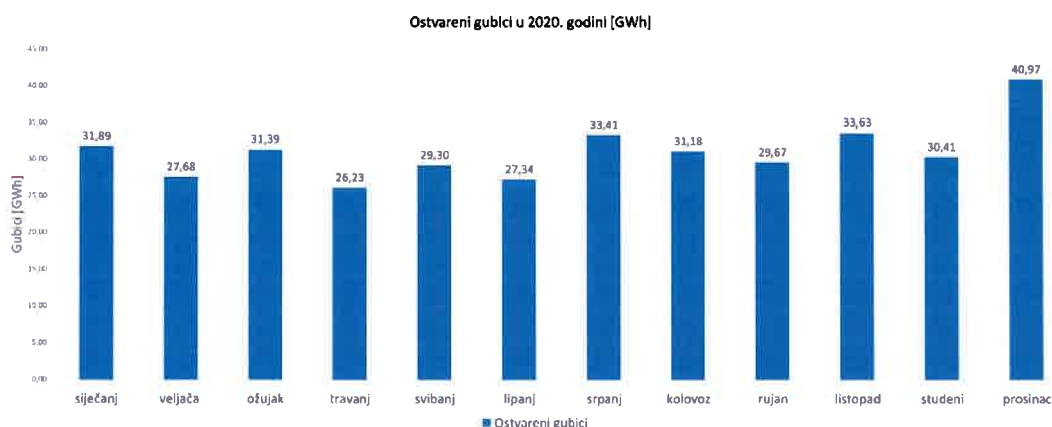


2.4 GUBICI U PRIJENOSNOJ MREŽI U 2020. GODINI

Ukupno ostvarenje električne energije za pokriće gubitaka (dalje: gubici) u prijenosnoj mreži računa se kao razlika predane i isporučene električne energije u prijenosnu mrežu temeljem validiranih mjernih podataka sa svih obračunskih mjernih mjesta na sučelju prijenosne mreže. Ukupni gubici obuhvaćaju gubitke u prijenosnoj mreži i one na spojnim vodovima sa susjednim operatorima sustava. Ostvareni ukupni gubici u 2020. godini iznose 373,1 GWh.

Mjesečno ostvarenje gubitaka u 2020. godini prikazano je na slici 8.

Slika 8. Ostvareni gubici po mjesecima u 2020. godini



Gubitke u prijenosnoj mreži, s gledišta operatora prijenosnog sustava, uobičajeno je promatrati ovisno o ukupno prenesenoj energiji u prijenosnoj mreži. Ukupno prenesena energija u prijenosnoj mreži računa se kao suma električne energije proizvedene u prijenosnoj mreži i električne energije koja je ušla u prijenosnu mrežu.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

U 2020. godini u prijenosnoj je mreži ukupno preneseno 21.432 GWh električne energije što je za 3,45 % manje nego u 2019. godini. Udio gubitaka u prijenosnoj mreži u 2020. godini iznosio je 1,74%. Ukupna količina gubitaka u prijenosnoj mreži u 2020. godini manja je u odnosu na 2019. godinu za 3,82 %.

Razlog za povijesno najmanje gubitke je smanjena potrošnja električne energije uzrokovana smanjenim gospodarskim aktivnostima uslijed pandemije koronavirusa. Isto tako u 2020. godini zabilježen je manji uvoz i prenesena energija na prijenosnoj mreži u odnosu na prethodne godine, uz povoljnije vremenske uvjete u zimskoj sezoni, s malo padalina.

S ciljem minimiziranja ukupnog troška HOPS nabavlja gubitke na transparentnim, nepristranim i tržišnim načelima. Osiguravanje gubitaka tijekom 2020. godine provedeno je na dvije razine odnosno dugoročnom nabavom (dugoročnim ugovorima) i kratkoročnom nabavom (na tržištu za dan unaprijed i unutardnevnom tržištu).

Dugoročni ugovor podrazumijeva nabavu električne energije za pokriće gubitaka u prijenosnoj mreži javnim nadmetanjem s unaprijed poznatim količinama električne energije. Nadmetanje i odabir se vrši na transparentan i neovisan način prema svim ponuditeljima, pri čemu je kriterij odabira najniža cijena ponude koja zadovoljava sve uvjete nadmetanja.

Kratkoročna nabava podrazumijeva kupovinu električne energije za pokriće gubitaka na tržištu za dan unaprijed i unutardnevnom tržištu Hrvatske burze električne energije (CROPEX-u). Količina električne energije koja se svakodnevno kupovala/prodavala na CROPEX-u temelji se na razlici dnevne prognoze potrebnih količina električne energije za pokriće gubitaka i dugoročno nabavljene energije.

3. REZULTAT POSLOVANJA I FINACIJSKI POLOŽAJ DRUŠTVA U 2020. GODINI

Rezultat poslovanja Društva u 2020. godini prikazan je Izvještajem o sveobuhvatnoj dobiti za razdoblje od 1. siječnja 2020. godine do 31. prosinca 2020. godine, a financijski položaj Izvještajem o financijskom položaju na dan 31. prosinca 2020. godine. U nastavku su prikazani navedeni izvještaji s iskazanim najvažnijim stavkama.

3.1 REZULTAT POSLOVANJA

Društvo je poslovnu 2020. godinu završilo s dobiti tekuće godine prije oporezivanja u iznosu 142,0 mil. kuna. Ukupna ostvarena dobiti sastoji se od razlike prihoda i troškova od dodjele prekograničnih prijenosnih kapaciteta u iznosu od 66,9 mil. kuna i razlike ostalih prihoda i rashoda u iznosu od 75,2 mil. kuna. Ostvarena dobit prije oporezivanja u odnosu na prethodnu godinu manja je za 23,4 mil. kuna ili 14,1% dok je dobit nakon oporezivanja u odnosu na prethodnu godinu manja za 18,2 mil. kuna ili 13,8%.

Manja dobit najvećim je dijelom uzrokovana manjom potrošnjom električne energije u RH uslijed smanjene aktivnosti gospodarskih subjekata izazvane pandemijom koronavirusa. Ukupni prihodi, u odnosu na prethodnu godinu, manji su za 158,0 mil. kuna ili 9,2% dok su ukupni rashodi manji za 134,6 mil. kuna ili 8,6%.

Najveće smanjenje prihoda ogleda se u niže ostvarenom prihodu od pružanja usluge prijenosa električne energije koji je za 80,1 mil. kuna ili 5,8% manji nego prethodne godine, prihodu od obračuna električne energije uravnoteženja koji je za 72,4 mil. kuna ili 49,4% manji nego prethodne godine, prihoda od prodaje električne energije uravnoteženja koji je za 4,7 mil. kuna ili 15,8% manji nego prethodne godine te prihoda od međukompenzacijskog mehanizma operatora prijenosnih sustava ITC (dalje u tekstu: ITC mehanizam) koji je za 2,7 mil. kuna ili 34,0% manji nego prethodne godine. Navedeno smanjenje prihoda od prodaje obračuna električne energije uravnoteženja najvećim je dijelom uzrokovano izmjenom POUYES kojim se trošak 20% rezerve snage više ne pridružuje bilančnim grupama kroz obračun odstupanja.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

Smanjena potrošnja električne energije u RH u uvjetima pandemije rezultirala je manjim rashodima Društva. Tako su direktni troškovi osnovne djelatnosti društva imali značajno nižu realizaciju u odnosu na prethodnu godinu. Troškovi gubitaka su za gotovo 31 mil. kuna ili 18% manji nego prethodne godine, troškovi nabave električne energije uravnoteženja (ne uključuje odstupanje) su za približno 46 mil. kuna ili 42% manji nego prethodne godine, troškovi nabave pomoćnih usluga za gotovo 29 mil. kuna ili 9% manji nego prethodne godine.

Zbog smanjenih prihoda u uvjetima pandemije Društvo je značajno reduciralo plan zapošljavanja 2020. pa su ostvarene značajne uštede kod troškova osoblja (ne uključuju rezerviranje za otpremnine iz 2019.) koji su za 10mil. kuna ili 4% manji nego prethodne godine.

Društvo je u cilju ostvarenja što boljeg financijskog rezultata uvelo strogu kontrolu općih troškova poslovanja koji su (bez troškova restrukturiranja) za 9,4 mil kuna ili 10,8% manji nego prethodne godine i troškova vanjskih usluga održavanja energetske objekata koji su za 15,9 mil. kuna ili 16,2% manji nego prethodne godine.

Od rashoda koji su rasli u odnosu na prethodnu godinu potrebno je istaknuti troškove amortizacije koji su za 19,6 mil. kuna ili 5,7% veći, troškove obračuna električne energije uravnoteženja koji su za 10,4 mil. kuna ili 45,7% veći, troškove od dodjele prekozonkih kapaciteta koji su za 5,0 mil. kuna ili 15,8% veći te troškove ICT mehanizma koji su za 2,2 mil. kuna ili 25,4% veći nego prethodne godine.

Ukupne prihode ostvarene u 2020. godini najvećim dijelom čine prihodi od pružene usluge prijenosa električne energije (82,3%), prihodi od dodjele prekograničnih prijenosnih kapaciteta (6,6%), prihodi od obračuna električne energije uravnoteženja (4,7%), prihodi od prodaje električne energije uravnoteženja (1,6%), prihodi od telekomunikacijskih usluga (1,2%) i prihodi od ITC mehanizma (0,3%). Preostali poslovni prihodi odnose se na: prihode od prodaje el. energije za pokriće gubitaka i kompenzacijskog programa, prihode od imovine primljene bez naknade, prihode od imovine priključaka (MSFI 15), prihode nastale temeljem upotrebe vlastitih proizvoda i usluga, naplaćena iskniženja potraživanja, prihode od nestandardnih usluga, ukidanja rezerviranja i druge poslovne i financijske prihode.

Ukupne rashode ostvarenje u 2020. godini najvećim dijelom čine trošak amortizacije (25,5%), troškovi nabave pomoćnih usluga (20,8%), troškovi osoblja (15,9%), troškovi gubitaka na mreži prijenosa (9,9%), troškovi održavanja energetske objekata (5,9%), troškovi nabave električne energije uravnoteženja (4,3%), troškovi od dodjele prekograničnih prijenosnih kapaciteta (2,6%) te troškovi obračuna električne energije uravnoteženja (2,3%). Preostali poslovni rashodi odnose se na: troškove ITC mehanizma, troškove telekomunikacijskih usluga, troškove vrijednosnog usklađenje imovine i rezerviranja, općih troškova poslovanja, troškove naknada i koncesija te ostalih poslovnih i financijskih rashoda.

Financijski rashodi najvećim se dijelom odnose na troškove kamata i tečajnih razlika.

Porez na dobit za 2020. godinu iznosi 28,1 mil. kuna i manji je u odnosu na prethodnu godinu za 15,5%.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

U tablici 1. prikazan je Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti (Račun dobiti i gubitka) s najvažnijim stavkama te usporedba s ostvarenjem u prethodnoj godini.

Tablica 1. Izvadak iz Izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti (u mil. kuna)

Opis	2020.g.	2019.g.	razlika	2020./2019.
1	2	3	4 (2-3)	5 (2/3)
Prihodi od prodaje i ostali poslovni prihodi	1.566,7	1.725,7	(159,0)	-9,2%
Poslovni rashodi	1.396,1	1.536,9	(140,9)	-9,2%
DOBIT IZ POSLOVANJA	170,6	188,7	(18,1)	-9,6%
Financijski prihod	2,5	1,5	1,0	65,2%
Financijski rashod	31,1	24,8	6,2	25,0%
Neto financijski rashodi	(28,6)	(23,3)	(5,2)	22,4%
UKUPNI PRIHODI	1.569,2	1.727,2	(158,0)	-9,1%
UKUPNI RASHODI	(1.427,1)	(1.561,8)	134,6	-8,6%
Dobit prije poreza	142,0	165,4	(23,4)	-14,1%
Porez na dobit	(28,1)	(33,2)	5,1	-15,5%
DOBIT RAZDOBLJA	113,9	132,2	(18,2)	-13,8%

Na temelju navedenih stavki, kao što je prikazano u tablici 2., ostvarena je dobit prije neto financijskih rashoda i tekućeg poreza (EBIT) u iznosu 170,6 mil. kuna, što je u odnosu na 2019. godinu manje za 9,6%. EBITDA (EBIT bez utjecaja amortizacije), ostvarena je u visini 534,1 mil. kuna, što je u odnosu na 2019. godinu više za 0,3%. EBIT marža ostala je na istoj razini, dok je EBITDA marža porasla za 3,2% u odnosu na prethodnu godinu. Neto profitna marža pala je za 0,4% u odnosu na prethodnu godinu. Za izračun povrata na kapital i imovinu korištena je neto dobit nakon oporezivanja. ROE i ROA su u odnosu na prethodnu godinu pali za 0,3%.

Tablica 2. Financijski pokazatelji (u mil. kuna)

Opis	2020	2019
EBIT (dobit prije poreza i neto financijskih rashoda)	170,6	188,7
EBITDA (EBIT bez utjecaja amortizacije)	534,1	532,6
EBIT marža	10,9%	10,9%
EBITDA marža	34,1%	30,9%
Neto profitna marža	7,3%	7,7%
ROE (povrat na kapital)	2,2%	2,5%
ROA (povrat na imovinu)	1,6%	1,9%

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

3.2 FINANCIJSKI POLOŽAJ

Financijski položaj Društva prikazan je Izveštajem o financijskom položaju na dan 31. prosinca 2020. godine.

U tablici 3. prikaz je izvadak iz Izveštaja o financijskom položaju (Bilanca) s najvažnijim stavkama te usporedba s ostvarenjem u prethodnoj godini.

Tablica 3. Izvadak iz Izveštaja o financijskom položaju Društva na dan (u mil. kuna)

Opis	31. prosinca 2020.g.	% udjel	31. prosinca 2019.g.	% udjel	2020./2019.
1	2	3	4	5	6 (2/4)
Dugotrajna imovina	6.584,9	91,5%	6.362,7	91,6%	3,5%
Kratkotrajna imovina	614,0	8,5%	586,6	8,4%	4,7%
Ukupna imovina	7.198,9	100,0%	6.949,3	100,0%	3,6%
Kapital i rezerve	5.230,9	72,7%	5.190,6	74,7%	0,8%
Dugoročne obveze	1.194,1	16,6%	989,9	14,2%	20,6%
Kratkoročne obveze	773,9	10,8%	768,8	11,1%	0,7%
Ukupno obveze i kapital	7.198,9	100,0%	6.949,3	100,0%	3,6%

Vrijednost ukupne imovine na dan 31. prosinca 2020. godine iznosila je 7.198,9 mil. kuna i odnosu na dan 31. prosinca 2019. godine veća je za 249,6 mil. kuna ili 3,6%.

Dugotrajna imovina se, kao posljedica investicijskih ulaganja u 2020. godini, povećala za 222,2 mil. kuna i sada iznosi 6.584,9 mil. kuna. Udjel dugotrajne imovine u ukupnoj imovini u odnosu na 2019. godinu manji je za 0,1% i iznosi 91,5%.

Kratkotrajna imovina iznosi 614,0 mil. kuna i povećala se u odnosu na prethodnu godinu za 27,4 mil. kuna, najvećim dijelom zbog povećanja potraživanja od povezanih društava koja su, u odnosu na prethodnu godinu, veća za 14,7 mil. kuna. Udjel kratkotrajne imovine u ukupnoj imovini u odnosu na 2019. godinu porastao je za 0,1% i iznosi 8,5%.

Kapital i rezerve, koji pokrivaju 72,7% ukupne imovine Društva, povećani su za 40,3 mil. kuna, ali zbog niže ostvarene dobiti u 2020. godini udjel kapitala i rezervi u ukupnoj pasivi je za 2,0% manji nego u 2019. godini.

Temeljni kapital Društva na dan 31. prosinca 2020. godine iznosi 4.948,6 mil. kuna.

Ukupne obveze iznose 1.968,0 mil. kuna i povećane su za 209,3 mil. kuna u odnosu na 2019. godinu, pri čemu se njihov udjel u pasivi povećao sa 25,3% na 27,3%. Dugoročne obveze čine 60,7%, a kratkoročne 39,3% ukupnih obveza na dan 31. prosinca 2020. godine.

Na temelju pokazatelja izvedenih iz bilančnih podataka može se konstatirati da Društvo ima pokazatelje zaduženosti u skladu s djelatnosti koju obavlja. Društvo tekuće investicije financira iz vlastitih sredstava, uredno otplaćuje dugoročne obveze te uredno financira redovno poslovanje iz ostvarenih prihoda.

Faktor zaduženosti (ukupne obveze / neto dobit i amortizacija) Društva za 2020. godinu iznosi 4,10 godine i viši je nego prethodne godine za 0,41 godine.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

4. INVESTICIJE

U 2020. godini investicijska ulaganja su iznosila ukupno 577,34 mil. kuna. Najveći udio predstavljaju investicijska ulaganja u zamjene i rekonstrukcije postojeće prijenosne infrastrukture, izgradnja novih objekata, te revitalizacije objekata i postrojenja prijenosne mreže. Razina ostvarenih ulaganja u 2020. godini u odnosu na prethodnu godinu veća je za 18,40 mil. kuna ili 3,3%.

Tablica 4. Investicijska ulaganja u 2020. godini u kunama

Vrsta investicije	31. prosinca 2020.	% udjel	31. prosinca 2019.	% udjel	2020./2019.
1	2	3	4	5	6 (2/4)
Priprema investicija	16.124.189	2,8%	18.145.109	3,2%	-11,1%
Zamjene i rekonstrukcije	229.338.167	39,7%	262.971.534	47,0%	-12,8%
Revitalizacije	78.034.026	13,5%	105.512.011	18,9%	-26,0%
Sanacije i obnove					
Novi objekti	185.028.593	32,0%	104.374.606	18,7%	77,3%
Ostale investicije	38.456.509	6,7%	31.244.770	5,6%	23,1%
Elektroenergetski uvjeti priključenja	30.354.397	5,3%	36.685.877	6,6%	-17,3%
Ukupno	577.335.881	100,0%	558.933.907	100,0%	3,3%

4.1 NAJZNAČAJNIJE INVESTICIJE

U nastavku su navedene najznačajnije investicije koje su djelomično ili u cijelosti realizirane u 2020. godini.

SINCRO.GRID PCI PROJEKT (obračunato u 2020. godini: 51.131.345 kuna)

U sklopu SINCRO.GRID projekta investicija se može podijeliti u 4 glavne grupe: 1) ugradnju kompenzacijskih postrojenja u TS 400/220/110 kV Melina (VSR 200 MVar), 2) TS 220/110 kV Mraclin (VSR 100 MVar) i 3) TS 400/220/110 kV Konjsko (SVC 250 MVar) te 4) unaprjeđenje procesnih tehničkih sustava (TK, IT, SCADA, EMS, DTR) potrebnih za realizaciju projekta.

Tijekom 2019. godine dovršena je ugradnja regulacijske prigušnice u TS Mraclin (cca. 22.700.000 kuna u 2019. godini).

Tijekom 2020. godine dovršena je ugradnja regulacijske prigušnice u TS Melina (32.819.409,09 kuna u 2020. godini).

Tijekom 2020. godine započeta je izgradnja SVC postrojenja u TS Konjsko, te je utrošeno 10.488.818,87 kn. U Q1 2021. godine isporučena je ključna oprema, što je predstavljalo ključni trenutak za plaćanje 52.444.094,35 kn. Ugovor se planira u potpunosti realizirati u 2021. godini, što iznosi još 41.955.275,48 kn

TS 110/20 kV Sućidar (obračunato u 2020. godini: 29.160.626 kuna)

Potpisan je Ugovor o međusobnim odnosima HEP ODS d.o.o. i HOPS d.o.o. u svezi pripreme izgradnje i izgradnje TS Sućidar s priključkom na 110 kV mrežu. Projekt obuhvaća uklanjanje voznog parka, uklanjanje sadašnjeg 110 kV postrojenja sa zgradom (unutar kojeg je 35 kV postrojenje), kableske priključke 110 kV na mrežu, te izradu (rekonstrukciju) kolnog pristupa u buduću zgradu u kojoj će biti smješteno GIS 110 kV i 20 kV postrojenje. Isporučeno je i uskladišteno postrojenje 110 kV u GIS izvedbi. Radovi na izgradnji su započeli krajem 2019.godine. U tijeku su završni radovi na izgradnji zgrade, a većina sekundarne opreme je odobrena i u fazi su ispitivanja i dopreme.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

U/I DV 110 kV Mraclin-Ludina u TS Ivanić Grad (obračunato u 2020. godini: 16.243.190 kuna)

Tijekom 2020. godine obavljani su svi građevinski i elektromontažni radovi na izgradnji Uvoda DV 110 kV Mraclin-Ludina u TS Ivanić Grad. Obavljeni su svi radovi na iskopima, izradi temelja za stupove, postavljanje stupova, povezivanju vodiča i zaštitnog vodiča s OPGW-om. Obavljeno je također mjerenje parametara voda. Ugrađeni su sustavi za sigurno penjanje na sve stupove.

TS 110/10(20) Split 3 (Visoka) (obračunato u 2020. godini: 12.290.372 kuna)

Potpisan je Ugovor o međusobnim odnosima HEP ODS d.o.o. i HOPS d.o.o. u svezi pripreme izgradnje i izgradnje TS Split 3 s priključkom na 110 kV mrežu. Isporučeno je i uskladišteno postrojenje 110 kV u GIS izvedbi. Zamjena postojećeg 110 kV postrojenja u AIS izvedbi izvršit će se s GIS postrojenjem u opsegu 3 TR polja, 2 KB polja, mjerno-sekcijsko polje, rezervni prostor za 2 KB polja. Radovi na izgradnji su započeli početkom 2020.g. U tijeku je izvođenje građevinskih radova na izgradnji zgrade, a većina sekundarne opreme je odobrena i u fazi su ispitivanja i dopreme.

Poslovna zgrada PRP Osijek (obračunato u 2020. godini: 16.435.733 kuna)

HOPS je krajem 2014. kupio poslovnu zgradu u Osijeku koju je temeljito rekonstruirao i u istu je useljeno 2017. Radi bolje organizacije poslovnih procesa PrP Osijek uz nju je potrebno izgraditi dodatne nove objekte (otvoreno i zatvoreno skladište, mrežni centar, garaža za teretna i osobna vozila, radionice i prostorije za smještaj ekipa za održavanje...). U novoizgrađenoj zgradi Mrežnog centra (MC) Osijek koja će biti spojena s postojećom zgradom planira se smještaj opreme za nadzor, upravljanje i planiranje rada elektroenergetskog sustava što uključuje i adekvatan prostor za rad dispečera i operatera MC Osijek. Za potrebe ekipa za održavanje primarne opreme predviđen je adekvatan prostor za smještaj ljudi, radionica i ispitnih stanica primjerenih potrebama održavanja. U podrumu zgrade biti će izgrađena garaža za službena osobna vozila. U dodatnoj zgradi odvojenoj od zgrade MC Osijek, projektiranoj kao montažna hala, smjestit će se garaža za smještaj interventnih teretnih i terenskih vozila te zatvoreno skladište rezervnih dijelova. Uz zgradu skladišta urediti će se otvoreno skladište visokonaponske opreme te cjelokupno ekonomsko dvorište sa potrebnim parkirališnim mjestima. Sukladno pozitivnim propisima RH i zahtjevima za učinkovitim trošenjem energije (prema normi ISO 50001 koju je HOPS uveo u svoje poslovanje) na krovu nove zgrade zatvorenog skladišta biti će izgrađena fotonaponska elektrana predviđene snage cca 140 kWp.

U tijeku je izvođenje radova na izgradnji svih planiranih objekata te uređenja ekonomskog dvorišta kao i nadogradnja postojećeg sustava tehničke zaštite radi ostvarivanja sigurnosne razine novih objekata. Planirani završetak izgradnje je do kraja 2021., a svih aktivnosti vezanih uz preseljenje do kraja 2022. godine kada će cjelokupni kompleks biti u punoj funkcionalnosti.

TS 110/35 kV Lički Osik - ugradnja energetskog transformatora 40MVA (obračunato u 2020. godini: 5.170.000 kuna)

Nabavom i ugradnjom energetskog transformatora 40MVA tijekom 2020. zamijenjen je postojeći energetski transformator 20MVA u TS Lički Osik zbog potrebe povećanja snage priključka kupca Calcit Lika d.o.o. Također se u sklopu istog projekta vrši zamjena upravljanja i relejne zaštite u transformatorskim poljima. Završetak kompletnog projekta očekuje se u 7. mjesecu 2021.

TS Meterize - revitalizacija (obračunato u 2020. godini: 8.523.364 kuna)

Trafostanica je izgrađena 1956. godine, u tzv. niskoj izvedbi. Postrojenje je sa betonskim portalima, a nosivi dijelovi 110 kV opreme su u raspadajućem stanju. Primarna i sekundarna oprema je stara te predstavlja značajan problem u održavanju. Time je pouzdanost postrojenja značajno narušena. Prijenosna moć vodnih polja je neodgovarajuća te predstavlja „usko grlo“

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvješće posloводства za 2020. godinu

u odnosu na prijenosnu moć priključenih dalekovoda, čime se smanjuje mogućnost plasmana energije iz HE Zakućac u uvjetima visoke hidrologije. Uslijed toga dolazi do preljeva vode i direktnih financijskih gubitaka zbog ne proizvedene električne energije. U TS su ugrađena dva transformatora snage 40 MVA kojima se napaja šire splitsko područje. Prema rezultatima dijagnostičkih ispitivanja nužna je zamjena jednog transformatora, dok je drugi zamijenjen 2015. godine.

Provedene su sve pripremne aktivnosti za rekonstrukciju postojeće trafostanice - izrada glavnog i izvedbenog projekta, ishođenje građevinske dozvole, nabavka primarne i sekundarne opreme, te su ugovoreni radovi na rekonstrukciji postojeće trafostanice na istoj lokaciji. Postojeća trafostanica ima dva sistema sabirnica, šest vodnih polja, dva transformatorska polja, spojno i mjerno polje. Broj sistema sabirnica i broj polja ostaje isti i nakon rekonstrukcije.

U 2020. godini isporučena je oprema nužna za početak rekonstrukcije. Radovi na samoj rekonstrukciji započinju u proljeće 2021. godine, a očekivani period izvođenja radova je 24 mjeseca, nakon čega slijedi pokusni rad i ishođenje uporabne dozvole..

Za vrijeme rekonstrukcije biti će izvedena nužna prespajanja dalekovoda oko TS Meterize, što će smanjiti fleksibilnost okolne mreže.

TS Ston - rekonstrukcija postrojenja i pogonske zgrade (obračunato u 2020. godini: 6.920.795 kuna)

Trafostanica je izgrađena 1960. godine. Postrojenje je sa betonskim portalima, a nosivi dijelovi 110 kV opreme su u raspadajućem stanju. Dio primarne i sekundarne oprema je zamijenjen, a preostala oprema je neadekvatna i stara te predstavlja značajan problem u održavanju. Time je pouzdanost postrojenja narušena.

Pogonska zgrada je, uslijed potresa na tom području značajno oštećena, te nakon nekoliko pokušaja sanacije zahtjeva ponovnu značajnu rekonstrukciju. Uslijed oštećenja pogonske zgrade, nova sekundarna oprema privremeno je smještena u skladišni prostor koji dimenzijama i mikroklimatskim uvjetima nije pogodan za smještaj tako osjetljive opreme.

Jednopolna shema postrojenja nije odgovarajuća za provođenje manipulacija i održavanja bez isključenja, pa je rekonstrukcijom potrebno predvidjeti i izmjenu jednopolne sheme postrojenja. Predviđena je rekonstrukcija postojeće trafostanice na istoj lokaciji, uz zamjenu rasporeda polja kako bi se dobila fleksibilnija jednopolna shema postrojenja koja osigurava jednostavnije održavanje bez isključenja konzuma. Također je predviđena zamjena svih betonskih portala i postolja čeličnim. Zamijeniti će se i neadekvatna sklopna oprema, porušiti postojeća pogonska zgrada te će se izgraditi nova zgrada u istim gabaritima u koju će se smjestiti pomoćni pogon i sekundarna oprema.

Provedene su sve pripremne aktivnosti za rekonstrukciju postojeće trafostanice - izrada glavnog i izvedbenog projekta, ishođenje građevinske dozvole, nabavka primarne i sekundarne opreme, te su ugovoreni radovi na rekonstrukciji postojeće trafostanice na istoj lokaciji.

U 2020. godini isporučena je oprema nužna za početak rekonstrukcije. Radovi na samoj rekonstrukciji započinju u proljeće 2021. godine, a očekivani period izvođenja radova je 18 mjeseca, nakon čega slijedi pokusni rad i ishođenje uporabne dozvole..

Za vrijeme rekonstrukcije biti će izvedena nužna prespajanja dalekovoda oko TS Ston, što će smanjiti fleksibilnost okolne mreže.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

Proširenje sustava vođenja (obračunato u 2020. godini: 6.815.489 kuna)

Temeljem Okvirnog sporazuma broj S3000-29/18 za predmet "Nadogradnja sustava za podršku vođenju EES-a u skladu s ENTSO-E propisima i ostalom zakonskom regulativom" izvršene su nadogradnje sustava Network Manager 4.2.7: podrška kod integracije NM sustava u nadzorne alate, isporuka radnih stanica te WS500 licenci za OTS, dogradnja EMS sustava za praćenje kvalitete estimacije, mjerenja i neobservabilnosti mreže, podloge za uspostavu interoperabilnosti OPS-a i ODS-a, analiza koordinacije zaštite proizvodnih jedinica i HOPS-a, unaprijeđenja sustava u EE objektima u svrhu jednostavnije integracije u VVC, elaborat primarne regulacije, N-K analiza, nadogradnja AGC sustava, tehničko rješenje nadzora EE objekta, nadogradnja sustava za povezivanje redundantnih izvora.

Temeljem okvirnog sporazuma broj S3000-31/19 za predmet "Nadogradnja i održavanje NetVision DAM sustava" izvršena je nadogradnja NetVision sustava za automatizaciju GSK i LSK faktora, dorade Flow Based proračuna, dorade za izvoz CGMES datoteka za potrebe sustava VVS i prema zahtjevima ENTSO-e i izrada nove aplikacije za Planiranje radova s prelaskom na novu tehnologiju.

Temeljem okvirnog sporazuma S3000-24/20 "Nadzor EES-a u realnom vremenu" izvršen je elaborat i dogradnja PDC sustava sa aplikacijom za uvođenje lokatora kvara temeljem sinkroniziranih mjerenja fazora u PDC sustav i elaborat utjecaja lošeg rada sinkronizacije točnog vremena na WAM sustav.

Temeljem okvirnog sporazuma broj OS3000-16/20 za Nadogradnju i prilagodbu procesne opreme u stanicama za potrebe sustava vođenja EES-a realizirano je Tehničko rješenje sustava za dohvrat i arhiviranje listi događaja iz EE objekata.

Nabava i ugradnja mrežne i sigurnosne opreme i pripadajuće programske podrške (obračunato u 2020. godini: 15.973.414 kuna)

Tijekom 2020. godine kroz okvirni sporazum S3000-9/20 „Nadogradnja mrežne infrastrukture za vođenje EES-a i ostalih procesa u skladu s NIS direktivom i ENTSO-E propisima te ostalom zakonskom regulativom“ HOPS je nastavio kontinuirano ulaganje u nadogradnju svoje mrežne i sigurnosne infrastrukture u sljedećim ključnim segmentima: sigurnost, systemske platforme za podatkovne centre i mrežna oprema. Unaprijeđene su tehnologije za praćenje i reakciju na događaje, za zaštitu web servisa, za sigurno povezivanje iz poslovne u procesnu mrežu, daljnje nadogradnje sigurnosti u EE objektima, nadogradnje sigurnosti kroz implementaciju vatrozida u podatkovnim centrima, proširenja i poboljšanja pouzdanosti trenutnih sigurnosnih funkcija. Značajno se investiralo u proširenje systemskih platformi kroz implementaciju podatkovnog centra za opremu poslovne mreže, za opremu SINCRO.GRID projekta, kao i projekta virtualizacije RDC-a Žerjavinec. Značajno je proširen opseg poslužiteljskih i platformi za pohranu podataka za koje se osigurala mogućnost nadogradnji. Razvoj mrežne infrastrukture u sklopu projekta je bio u 3 smjera: obnavljanje opreme koja je zastarjela i više nema proizvođačevu podršku, uvođenje funkcionalnosti koje osiguravaju priključak vezano uz tehnološki razvoj i osiguravanje pouzdane infrastrukture novo uvedenim servisima i platformama. Zamjena zastarjele opreme realizirala se sukladno prioritetima i razini kritičnosti. Obnovljen je veći dio opreme procesne mreže i dio poslovne mreže. Navedene nadogradnje su osigurale kvalitetnije upravljanje mrežnom infrastrukturom kao i uvođenje automatizacijskih tehnologija.

Redundantne veze prema objektima za potrebe SDV-a (obračunato u 2020. godini: 6.392.309 kuna)

Kroz realizaciju okvirnog sporazuma S3000-40/19 „Nadogradnja komunikacijskog povezivanja sekundarnih sustava vođenja EES-a“ u 2020. godini instalirano je i pušteno u pogon Connection Master uređaja na 12 lokacija. Nabavljen je i implementiran nadzorni sustav

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

SGRwin koji uz nadzor Connection Master uređaja nudi i mogućnosti proširenja nadzora na postojeću opremu prijenosa signala zaštite koja se koristi u HOPS-u.

Kroz novi okvirni sporazum S3000-29/20 nabavljeno je u 2020. još 12 Connection Master uređaja čija su instalacija i puštanje u pogon predviđeni u 2021. godini. Od predviđenih 170 lokacija do sada je realizirano ukupno oko 50 lokacija s uređajima Connection Master.

Zamjena neadekvatne sklopne opreme (obračunato u 2020. godini: 13.182.287 kuna)

Tijekom 2020. godine zamijenjena je sklopna oprema u TS Novalja i TS Nin. Zamijenjeni su prekidači i rastavljači u dijelu postrojenja, a u preostalim dijelovima postrojenja zamjena će se izvršiti u 2021. godini.

U TS Konjsko u 2020. godini izvršena je sanacija rastavljača (zamjena strujnih putova, pogona, bojanje konstrukcije), te zamjena potpunih izolatora sabirničkog sustava. Sanacija i zamjena nastavlja se i u 2021.-2022. godini.

TS 400/110/30 kV TUMBRI - nabava i ugradnja energetskog transformatora 300 MVA (obračunato u 2020. godini: 17.263.289 kuna)

U TS 400/110/30 kV Tumbri se u 2019. godini dogodio veliki kvar autotransformatora -T1, s probijem izolacije i deformacije tercijarnog namota prema masi, koji je po konstrukciji prvi do jezgre. Popravak bi zahtijevao potpuno rastavljanje transformatora, svih namota i jezgre, što je s obzirom na starost transformatora bilo neisplativo te je hitno pokrenuta nabava novog autotransformatora 300 MVA, koji je neophodan za siguran rad TS-a.

U 2020. godini je provedena javna nabava sa sklapanjem okvirnog sporazuma te je pokrenuta narudžbenica po kojoj je tvornički izrađen veći dio transformatora. Završetak investicije u koju su uključena tvornička ispitivanja, transport do mjesta ugradnje, ugradnja, priključak i puštanje u rad novog autotransformatora -T1, 300 MVA, u TS 400/110/30 kV Tumbri je predviđen u 2021. godini.

Sustavi za podršku tržišnim funkcijama (obračunato u 2020. godini: 5.112.835 kuna)

Tijekom 2020. kroz okvirne sporazume S3000-15/20 „Nadogradnja tržišnih aplikacija u skladu s ENTSO-E i ostalom zakonskom regulativom“ i S3000-13/20 „Razvoj i održavanje programske podrške za obračun, skladište podataka, upravljanje podacima i potporu tržišnim procesima“ realizirane su nadogradnje postojećih i uvođenje novih sustava za podršku tržištu električne energije u slijedećim funkcionalnostima: započet je lokalni projekt platforme za uravnoteženje (matični podaci za pružatelje usluga, kreiranje proizvoda i procesa nadmetanja, implementacija nove infrastrukture sustava bazirane na kontejnerizaciji i Kubernetes tehnologiji); priprema sustava za Obračun nenamjernih odstupanja za implementaciju FSKAR projekta; nastavak aktivnosti na Core FB Market Coupling projektu; realizacija ID dodjele ne aplikaciji Kapaciteti; osposobljavanje rezervnog centra za tržišne aplikacije; implementacija programskog sustava za modeliranje tržišta (Plexos).

TS 110/35 kV Lički Osik - Zamjena sekundarne opreme 110 kV postrojenja i ugradnja transformatora 2x40 MVA (obračunato u 2020. godini: 5.099.999 kuna)

U sklopu projekta nabave i ugradnje energetskog transformatora 40MVA zbog potrebe povećanja snage priključka kupca Calcit Lika d.o.o. u TS Lički Osik, vrši se i zamjena upravljanja i relejne zaštite u transformatorskim poljima, što je obuhvaćeno predmetnom stavkom. Veći dio projekta realiziran je tijekom 2020. te se završetak kompletnog projekta očekuje u srpnju 2021.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

HE-TS RIJEKA-zamjena primarne i sekundarne opreme (oprema i radovi) (obračunato u 2020. godini: 6.164.351 kuna)

Radi potrebe rekonstrukcije cjelokupnog primarnog i sekundarnog dijela postrojenja u 2019. godini je ugovorena nabava opreme s ugradnjom za rekonstrukciju primarnog i sekundarnog sustava postrojenja 110kV u TS Rijeka. Do kraja 2019. godine isporučena je sva ključna oprema i započeta je izrada projektne dokumentacije zamjene cjelokupnog sekundarnog dijela postrojenja, dok su se tijekom 2020. izveli svi radovi te isporučila sva preostala oprema. U prosincu 2020. završen je kompletan projekt.

DV 110 kV Lovran - Plomin (23,5 km) Revitalizacija i povećanje prijenosne moći (obračunato u 2020. godini: 6.878.831 kuna)

Dalekovod 110 kV Lovran-Plomin izgrađen je 1964. godine. Zbog važnosti voda u prijenosnoj mreži 110 kV (povezivanje kopnene veze Primorja - Istre) te starosti i male prijenosne moći (89 MVA) dalekovoda, potrebno je izvršiti revitalizaciju i povećanje prijenosne moći postojećeg DV-a. Projekt obuhvaća nabavu visokotemperaturnog vodiča nove generacije, demontažu postojećeg vodiča, ovjesne i spojne opreme na postojećoj trasi, montažu ovjesne i spojne opreme i novog vodiča te zaštitnog užeta sa svjetlovodnim nitima – OPGW. U 2020. je ugovorena isporuka te isporučen vodič ACCC Rovinj. U 2021. se planira provedba postupka javne nabave, sklapanje ugovora te početak izvođenja radova na zamjeni postojećeg užeta novim ACCC užetom.

TS OSIJEK 2-REVITALIZACIJA (obračunato u 2020. godini: 9.509.710 kuna)

Projekt revitalizacije TS Osijek pokrenut je 2014. godine i nakon izrade projektne dokumentacije i ishođenja potrebnih dozvola početkom 2018. godine proveden je postupak javne nabave za ugovaranje radova za revitalizaciju cijele trafostanice. Revitalizaciju TS Osijek 2 je bilo nužno provesti zbog zastarjelosti opreme (primarne i sekundarne) koja je postala nepouzdana, a sam objekt je od posebne važnosti budući da se nalazi uz postrojenje TE-TO Osijek.

Radovi na revitalizaciji su započeli polovinom 2018. godine i nastavljani su planiranom dinamikom tijekom 2019. i 2020. godine. Za potrebe revitalizacije nabavljena su dva nova energetska transformatora, cjelokupna nova primarna i sekundarna oprema koja se ugrađuje u trafostanicu sukladno planiranoj dinamici te su ugovoreni svi potrebni radovi i usluge. Do kraja 2020. godine su u pogon puštena 4 TP 110 kV, 4 VP 110 kV i SP 110 kV. Radovi se nastavljaju tijekom 2021. kada će u pogon biti pušteno 1 VP 110 kV i 1 TP 110 kV. Završetak svih radova je planiran za svibanj/ lipanj 2021.

DV 220 kV Zakućac-Konjsko-revitalizacija (obračunato u 2020. godini: 7.286.932 kuna)

Predmetni dalekovod izgrađen je prije 50 godina, te je nužna zamjena spojne i ovjesne opreme, te vodiča. Osim toga, provjesi na pojedinim mjestima ne odgovaraju sigurnosnim visinama. Stoga je potrebno predvidjeti zamjenu vodičima s manjim provjesima i manjom težinom kako bi se izbjegla zamjena stupova.

Kao priprema investicije napravljena je tehno-ekonomska analiza za izbor optimalnog vodiča. Temeljem odabranog vodiča izrađena je izvedbena projektna dokumentacija.

Potrebno je umjesto starog Al/Če 360/60 mm² ugraditi vodič tipa ACCC Stockholm 3L (Al 454 mm²; P_{max}=594 MVA). Isti je isporučen kroz 2020. godinu, zajedno sa potrebnom spojno-ovjesnom opremom.

Ugovoreno je izvođenje radova na vodu koji predviđaju zamjenu vodiča i spojno-ovjesne opreme. Osim same zamjene vodiča, ugovoreni su i radovi na bojanju stupova antikorozivnim sredstvima, ugradnja penjalica sa zaštitom od pada, te sanacija uzemljivača stupova. Za samo izvođenje radova potrebno je duže beznaponsko stanje voda, te je radove potrebno uskladiti

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. Izvešće posloводства za 2020. godinu

sa ostalim isključenjima i uvjetima u mreži. Planirani početak radova je u jesen 2021. godine, a predviđeni rok za izvođenje svih radova je 12 mjeseci.

TS 110/10(20) kV Zadar Istok (obračunato u 2020. godini: 9.797.637 kuna)

Potpisan je Ugovor o međusobnim odnosima HEP ODS d.o.o. i HOPS d.o.o. u svezi pripreme izgradnje i izgradnje TS 110/10(20) kV Zadar istok s priključkom na 110 kV mrežu. Planirana TS će se graditi kao AIS postrojenje 110 kV s DV 2x110 kV priključkom postojećeg dalekovoda DV 110 kV Biograd – Zadar. Radovi na izgradnji dijela TS u nadležnosti HOPS d.o.o. započeli su u I kvartalu 2020.godine. Građevinski radovi na izgradnji TS su završeni, a u tijeku je ispitivanje i doprema sekundarne opreme. Priključni DV 2x110 kV je izgrađen u obuhvatu temeljnog dijela s nastavkom radova neposredno pred puštanje TS u pokusni rad.

TS 110/35/10(20) kV Zamošće (obračunato u 2020. godini: 10.402.138 kuna)

TS 110/35/10(20) kV Zamošće s priključkom je zajednička investicija HAC d.o.o., HEP ODS d.o.o. i HOPS d.o.o. u svezi izgradnje elektroenergetskih građevina i priključenja objekata projekta izgradnje mosta kopno – Pelješac s pristupnim cestama. Potpisan je Ugovor o međusobnim odnosima HEP ODS d.o.o. i HOPS d.o.o. u svezi pripreme izgradnje i izgradnje TS Zamošće s priključkom na 110 kV mrežu. Planirana TS će se graditi kao GIS postrojenje 110 kV s KB 110 kV priključkom postojeće kableske dionice DV/KB 110 kV Blato – Ponikve. Ishađena je građevinska dozvola u prosincu 2020. godine. Postrojenje GIS 110 kV je proizvedeno i ispitano, a u tijeku je proizvodnja sekundarne opreme.

TS 110/10(20) kV Cvjetno naselje (obračunato u 2020. godini: 9.572.755 kuna)

Za potrebe izgradnje TS 110/10(20) kV Cvjetno naselje tijekom 2020. godine obavljena je izrada dokumentacije za GIS 110 kV, izrada postrojenja GIS-a 110 kV u tvornici, provedena tvornička ispitivanja i obavljena isporuka na skladište. Također su proizvedeni ormari LCC za predmetno postrojenje, ispitani i isporučeni na skladište.

TS 110/10(20) kV Terminal TTTS (obračunato u 2020. godini: 7.399.050 kuna)

Skllopljen je Ugovor o međusobnim odnosima na pripremi izgradnje i izgradnji između HEP ODS d.o.o. i HOPS d.o.o. Izgradnja TS 110/10(20) kV Terminal planirana je s postrojenjem 110 kV u metalom oklopljenom i plinom SF6 izoliranoj (GIS) izvedbi za unutrašnju montažu u zgradu, koje se sastoji od jednostrukih sekcioniranih sabirnica te dva vodna polja, dva transformatorska polja i jednog mjerno - sekcijskog polja. Postrojenje GIS 10 kV je proizvedeno i ispitano. U tijeku je evaluacija ponude za izgradnju TS, a nositelj javne nabave je HEP ODS d.o.o.

Priključak TS 110/10(20) kV ZAMET (obračunato u 2020. godini: 4.776.993 kuna)

Izgradnja 110 kV kableskog priključka za novoizgrađenu stanicu u GIS izvedbi TS 110/20 kV Zamet počela je sredinom 2020, i ugovorena nova dionica kableske veze je dovršena u prosincu 2020. Trenutno se izvode radovi na sanaciji 110 kV kabela položenog u riječkoj obilaznici na koju se spaja novopoložena dionica. Planirana spremnost za prvo puštanje pod napon vodnih polja Turnić i Pehlin u TS Zamet i potpuna realizacija ugovora je u lipnju 2021. Realizacijom ugovora izgradnje kableske veze za TS Zamet dovršit će se posljednja, četvrta faza Programa Rijeka-programa cjelovite izgradnje visokonaponske i srednjenaponske mreže grada Rijeka kojim je dovršen 110 kV riječki prsten i 20 kV raspleti čime su stvoreni preduvjeti za prijelaz kompletne distribucijske mreže na 20 kV razinu.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

TS 220/110/10 kV MRACLIN - nabava i ugradnja energetskog transformatora -T3, 220/110/10 kV, 150 MVA (obračunato u 2020. godini: 4.971.176 kuna)

Okvirnim sporazumom za nabavu energetskih transformatora za potrebe HOPS-a (sklopljenom krajem 2017. godine s rokom trajanja 4 godine) obuhvaćena je tvornička izrada i ispitivanje, transport do mjesta ugradnje, ugradnja, priključak i puštanje u rad novih energetskih transformatora.

U TS 220/110/10 kV Mraclin su u pogonu tri energetska transformatora 220/110/10 kV, 150 MVA. Dijagnostička ispitivanja su upućivala na kraj životnog vijeka (u pogonu su više od 50 godina). Prvo je zamijenjen 2018/2019. godine, sukladno okvirnom sporazumu, transformator -T2 koji je bio u najkritičnijem stanju. Zatim je po predmetnoj investiciji zamijenjen 2019/2020. godine transformator -T1, koji je zbog novonastalih kvarova bilo žurnije zamijeniti nego -T3.

U TS 220/110/10 kV Mraclin preostaje zamjena još jednog transformatora 220/110/10 kV, 150 MVA.

4.2 ELEKTROENERGETSKI UVJETI PRIKLJUČENJA

PRIKLJUČAK VE KORLAT (obračunato u 2020. godini: 27.280.300 kuna)

Priključenje VE Korlat izvedeno je izgradnjom nove TS 30(33)/110 kV Korlat koja se sastoji od dva vodna 110 kV polja, transformatorskog polja, sekcijskog polja sa sabirnicama i mjernim transformatorima, te dva rezervna neopremljena vodna polja. TS 30(33)/110 kV Korlat se s dva jednostruka DV 110 kV, po principu uvod/izvod, priključilo na postojeći DV 110 kV Obrovac-Zadar. Primopredaja priključka je obavljena sukladno Ugovoru o priključenju broj 48/15. Sukladno Zapisniku o primopredaji definiran je iznos dijela naknade za priključenje (TS 30(33)/110 kV Korlat i dva jednostruka DV 110 kV od TS Korlat do uvida u DV 110 kV Obrovac-Zadar) od 27,3 mil. kuna. Nakon završetka izgradnje stvaranja tehničkih uvjeta u mreži (dalje u tekstu: STUM) HOPS će utvrditi konačni iznos naknade za priključenje. Ugovorom o priključenju procijenjeni iznos STUM-a je 4.389.167 kn.

PRIKLJUČAK EL-TO ZAGREB (obračunato u 2020. godini: 14.806.788 kuna)

Krajem 2020. sukladno sklopljenom Ugovoru o priključenju 51/18 završene su aktivnosti na izgradnji priključka za novi blok L (150 MW) na lokaciji EL-TO Zagreb. Ukupni troškovi priključka su oko 59 mil. kuna. Izgradnju priključka je vodio HOPS koji je u 2020. u projekt uložio 3,1 mil kuna vlastitih sredstava dok je preostalih 11,7 mil. kuna sufinancirano od strane HEP-a d.d. U 2021. se očekuje ishođenje uporabne dozvole za priključak. U postupku priključenja potrebno je realizirati i STUM. U tijeku je rješavanje IPO za potrebe polaganja KB 2x110 EL-TO – Stenjevec , te izrada glavnog projekta izgradnje TS Stenjevec. Završetak realizacije STUM-a je prema ugovoru o priključenju planiran 2023. godine.

5. KADROVI

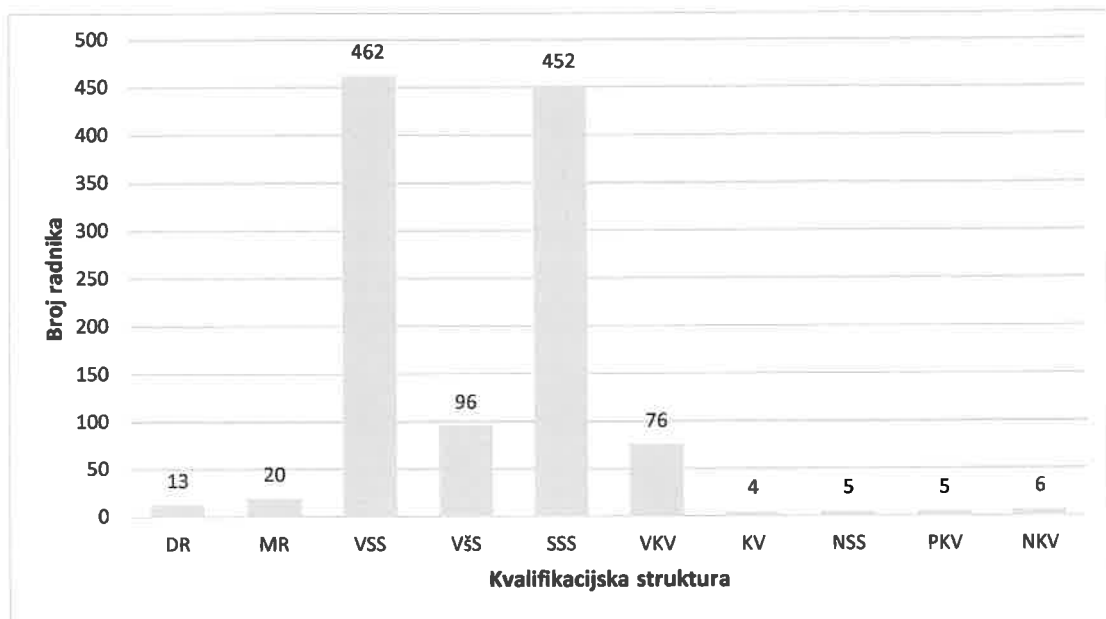
Društvo je na dan 31. prosinca 2020. godine imalo 1.139 radnika, što je 79 radnika manje nego na dan 31. prosinca 2019. godine.

Uprava Društva donijela je Plan zapošljavanja za 2020. godinu, a zapošljavanja su se provodila u skladu s važećom internom Uputom o zapošljavanju i premještanju radnika.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. Izvešće posloводства za 2020. godinu

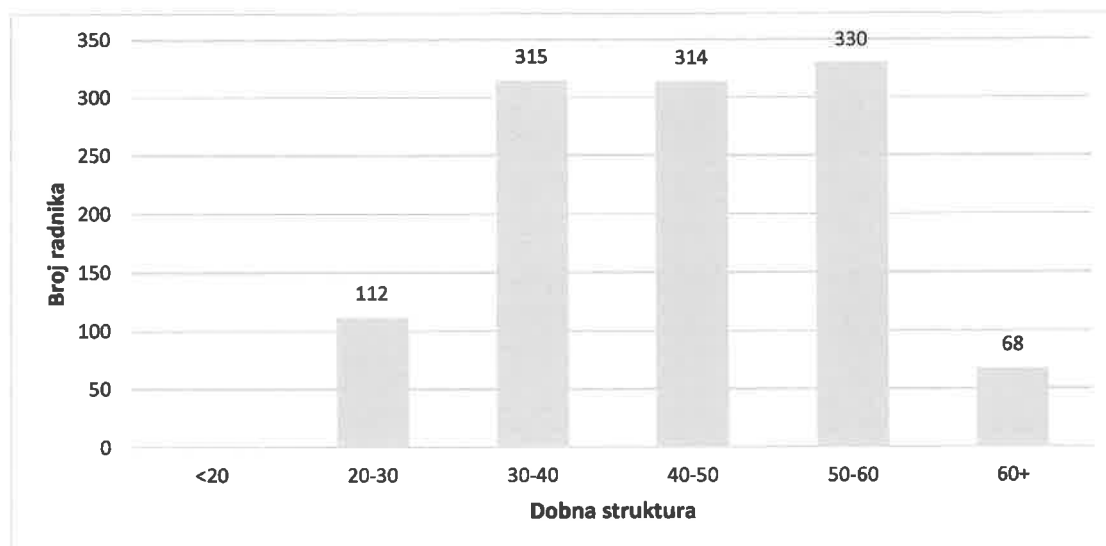
U Društvu je tijekom 2020. godine zaposleno 58 novih radnika, dok je u istom razdoblju iz Društva otišlo njih 137.

Slika 9. Kvalifikacijska struktura (na dan 31. prosinca 2020. godine)



Prosječna dob radnika Društva na dan 31. prosinca 2020. godine kao što je prikazano na slici 10., iznosila je 44,6 godina

Slika 10. Dobna struktura radnika (na dan 31. prosinca 2020. godine)



6. ZAŠTITA ZDRAVLJA I SIGURNOST NA RADU

Tijekom 2020. godine, iz područja zaštite na radu, obavljeno je sljedeće:

- osposobljavanje novo zaposlenih radnika za rad na siguran način,
- osposobljavanje radnika za pružanje prve pomoći,
- osposobljavanje za utvrđivanje alkoholiziranosti radnika,
- osposobljavanje radnika za rad na siguran način na visini,
- osposobljavanje radnika za rad s motornom pilom,
- osposobljavanje radnika za rad na hidrauličnoj platformi i hidrauličnoj dizalici,
- osposobljavanje ovlaštenika poslodavca iz zaštite na radu,
- nabava i podjela zaštitnih maski, zaštitnih rukavica i dezinficijensa za zaštitu radnika povodom pandemije koronavirusa,
- organizacija poslova dezinfekcije po objektima HOPS-a zbog pojave koronavirusa,
- nadzorni obilasci transformatorskih stanica,
- U Upravnoj zgradi u Kupskoj 4 te u objektima na lokacijama Humboldtova 4 i Koturaška 51 obavljani su obilasci radnih mjesta za potrebe izrade revizije Procjene rizika,
- izrada dokumentacije i provođenje postupka javne nabave za predmet „Osobna zaštitna sredstva“,
- izrada i donošenje Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o zaštiti na radu
- izrada i donošenje internog akta pod nazivom Pravila i mjera sigurnosti za rad vanjskih izvođača radova na privremenim gradilištima
- redovita ispitivanja radnog okoliša po objektima,
- redovito ispitivanje niskonaponskih električnih instalacija po objektima,
- periodičko ispitivanje sustava za zaštitu objekata od djelovanja munja na građevinama,
- podnošenje prijava privremenih gradilišta, imenovanja koordinatora ZNR
- uvođenje u posao vanjskih izvođača radova i ostale aktivnosti vezane za privremena gradilišta,
- sudjelovanje na tehničkim pregledima novih i rekonstruiranih objekata,
- sudjelovanje u revizijama projektnih zadataka i projekata,
- podjela Uputa za rad,
- redovni pregledi i ispitivanja radne opreme,
- zdravstveni pregledi radnika na poslovima s posebnim uvjetima i pri radu s računalom,
- sudjelovanje u nabavi osobnih zaštitnih sredstava,
- obavljanje internih nadzora objekata, opreme i zaposlenika
- sudjelovanje u radu Stručne radne grupe za zaštitu na radu,
- sudjelovanje u radu Odbora za zaštitu na radu,
- ostali poslovi u cilju povećanja sigurnosti radnika i postrojenja.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

U 2020. godini dogodilo se 6 ozljeda na radu (5 na mjestu rada, 1 pri povratku radnika s radnog mjesta kući), što je za 7 ozljeda manje nego u 2019. godini.

Tijekom 2020. godine, iz područja zaštite od požara, obavljeno je sljedeće:

- pregledi i funkcionalna ispitivanja stabilnih sustava za dojavu i gašenje požara,
- periodični pregledi te kontrolna ispitivanja vatrogasnih aparata u svim objektima Društva, nabava novih i rashod starih vatrogasnih aparata,
- otklanjanje kvarova na stabilnim sustavima za dojavu i gašenje požara,
- osposobljavanja novih radnika za početno gašenje požara,
- provođenje vježbi evakuacije i spašavanja po objektima,
- izrada Planova alarmiranja i gašenja u slučaju požara za određeni broj objekata,
- sudjelovanje kod inspekcijskih nadzora iz područja zaštite od požara,
- niz ostalih poslova vezanih uz zaštitu od požara.

Na temelju Programa aktivnosti u provedbi posebnih mjera zaštite od požara od interesa za RH u 2020. godini, u vremenskom razdoblju od lipnja do kraja 2020. godine provedene su dodatne mjere zaštite od požara u svim prijenosnim područjima te su izvršeni inspekcijski nadzori od strane elektroenergetskih inspektora i inspektora MUP-a RH.

7. ODRŽIVI RAZVOJ U 2020. GODINI

Zahvaljujući aktivnom sudjelovanju svih organizacijskih jedinica HOPS-a u potpunosti su realizirane obveze vezane za Registar onečišćavanja okoliša koji se vodi pri Ministarstvu zaštite okoliša i energetike (dalje u tekstu: MZOiE), kasnije Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (MINGOR), odnosno pri Hrvatskoj agenciji za okoliš i prirodu. Registar onečišćavanja okoliša je skup podataka o izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prijenosa i odlaganja onečišćujućih tvari i otpada u okoliš te je od iznimne važnosti da svaka tvrtka koja se odgovorno odnosi prema zaštiti okoliša i prirode ispuni sve obveze.

Budući je HOPS upisan u „Registar pravnih i fizičkih osoba-obrtnika koji se bave djelatnošću uvoza/izvoza i stavljanja na tržište kontroliranih tvari i/ili fluoriranih stakleničkih plinova, servisiranja, obnavljanja i uporabe tih tvari“ nastavljeno je uspješno servisiranje i održavanje opreme koja sadrži staklenički plin sumporov heksafluorid SF₆. Detaljno izvješće o emisijama plina SF₆ iz postrojenja HOPS-a dostavljeno je Hrvatskoj agenciji za okoliš i prirodu na obrascu KT 1 - Očevidnik o uporabljenim količinama kontroliranih tvari i fluoriranih stakleničkih plinova. Također, MZOiE su dostavljeni podaci o ukupnim količinama plina SF₆ koje se koriste u rasklopnim postrojenjima.

Tijekom 2020. godine dostavljen je Državnom zavodu za statistiku (DZS) obrazac „IDU-OK Investicije u zaštitu okoliša i izdaci za dobra i usluge u okolišu“ u kojem su specificirane sve aktivnosti i financijski izdaci HOPS-a za zaštitu okoliša i prirode. DZS-u je također dostavljen i Obrazac VOD 1 - Godišnji izvještaj o korištenju i zaštiti voda od zagađivanja.

Tijekom 2019. godine jedinice lokalne samouprave (županije i općine) izrađivale su brojne razvojne strategije i programe te prostorne planove i izmjene i dopune istih. Provodili su se postupci strateške procjene utjecaja na okoliš, odnosno postupci ocjene o potrebi strateške procjene te revizije strateških studija o utjecaju na okoliš. Upiti iz jedinica lokalne samouprave koji dolaze na HOPS mogu se klasificirati na slijedeći način:

- Upiti nadležnim tijelima (HOPS) za dostavu podataka za izradu strategija i programa razvoja, prostornih planova te izmjena i dopuna prostornih planova,
- Ocjene o potrebi strateške procjene – iznošenje mišljenja o potrebi strateške procjene vezano za izrađene strateške dokumente,

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

- Upiti za davanje mišljenja o sadržaju strateške studije o utjecaju na okoliš strategija i programa razvoja jedinica lokalne samouprave, te obzirom na prostorne planove, kada se ustanovi da je nužna provedba strateške procjene utjecaja zahvata na okoliš,
- Revizija gotovih strategija i programa razvoja, prostornih planova te strateških studija o utjecaju na okoliš provedenih obzirom na navedene dokumente, tijekom provođenja postupka javne rasprave.

HOPS je pravodobno i s najvećom pozornošću odgovarao na sve dostavljene upite, te je na taj način maksimalno doprinijeto očuvanju zaštite okoliša i prirode uz omogućavanje istovremenog razvoja i izgradnje prijenosne mreže u smislu osiguranja sigurnosti opskrbe kupaca.

Kako zaštita okoliša i prirode predstavlja sve zahtjevnije područje za HOPS uslijed kontinuiranog razvoja i učestalih promjena zakonodavnog okvira, posebice slijedom procesa usklađivanja sa zakonodavstvom EU, koje rezultiraju novim obvezama i troškovima, HOPS je osigurao kontinuirano praćenje i izvještavanje o novo donesenim propisima iz područja zaštite okoliša i prirode na mjesečnoj razini s posebnim osvrtom na zakonske propise i obveze kojima treba udovoljiti HOPS.

Tijekom 2020. godine provedene su intenzivne aktivnosti na realizaciji ciljeva i unaprjeđenju sustava upravljanja zaštitom okoliša što je rezultiralo uspješno provedenim nadzornim auditom sustava prema normi ISO 14001:2015. Na taj način HOPS je nedvojbeno potvrdio svoju opredijeljenost ka sustavnoj brizi o zaštiti okoliša i prirode.

Također, HOPS je prepoznao energetske učinkovitost kao jedan od najdjelotvornijih načina postizanja ciljeva održivog razvoja obzirom da doprinosi smanjenju emisija stakleničkih plinova u okoliš i time pozitivno utječe na klimatske promjene. Primjena mjera energetske učinkovitosti važna je pri povećanju sigurnosti opskrbe energijom i okosnica je jedinstvene energetske politike EU. Tijekom 2020. godine provedene su intenzivne aktivnosti na realizaciji ciljeva i unaprjeđenju sustava upravljanja energijom što je rezultiralo uspješno provedenim certifikacijskim auditom sustava prema normi ISO 50001:2018. Na taj način HOPS je nedvojbeno potvrdio svoju opredijeljenost ka sustavnoj brizi o energetske učinkovitosti.

Uz nadzorne i certifikacijske audite provedena je i interna edukacija vezano za sustave upravljanja prema ISO normama 14001:2015 i 50001:2018. Edukacija je provedena on-line na razini cijelog HOPS-a, te je odaziv i zanimanje bilo veliko, čime je još jednom potvrđen doprinos HOPS-a za zaštitu okoliša i povećanje energetske učinkovitosti.

Uslijed potresa na zagrebačkom i sisačko-moslavačkom području dogodila se havarija u transformatorskoj stanici Tumbri, gdje je došlo do oštećenja prekidača i emisije SF6 plina. Radnici HOPS-a sanirali su svu štetu te je zbog veće emisije plina ispunjen PI-Z obrazac (obrazac ispuštanja u zrak iz pojedinačnih nepokretnih izvora) i prijavljen je ispust u Registar onečišćavanja okoliša. Time je HOPS pokazao ažurnost, savjesnost i odgovornost prema okolišu u nepredviđenim situacijama.

Krajem godine, HOPS je sudjelovao na dva dionička sastanka na temu izrade smjernica za procjenu utjecaja dalekovoda na ptice, koje je vodila udruga BIOM. HOPS je dao veliki doprinos za izradu smjernica i time podržao suradnju udruge BIOM s energetske sektorom. Suradnja s BIOM-om nastavlja se i dalje, te se proširuje spektar u kojem HOPS može pomoći i direktno sudjelovati u projektima zaštite ptica.

U svrhu poticanja proizvodnje iz obnovljivih izvora energije na energetske učinkovit i za zaštitu okoliša primjeren način, HOPS je za dio električne energije za pokriće gubitaka u prijenosnoj mreži u 2020. godini nabavio jamstva podrijetla (eng. Guarantees of Origin – GO) električne energije. Budući da se jedno jamstvo podrijetla izdaje za jedan MWh, poništavajući 53.058 jamstva podrijetla HOPS je odredio da je za pokriće 14,2% ostvarenih gubitaka u 2020. godini koristio energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora energije, te s time dodatno stimulirao proizvodnju obnovljivih izvora energije u Hrvatskoj.

8. RIZICI U POSLOVANJU

- **Rizik usporavanja poslovnih procesa i smanjenja poslovnih prihoda uzrokovanih pandemijom koronavirusa**

S obzirom na izloženost općim gospodarskim rizicima koji su pojavili tijekom 2020. godine zbog izbijanja pandemije novog koronavirusa i značajnu redukciju mnogih poslovnih aktivnosti u velikom broju poslovnih subjekata u Hrvatskoj i Europi, u nadolazećem su razdoblju mogući problemi u realizaciji usvojenih i započetih investicijskih planova i održavanja mreže. Također je moguće da dođe do znatnijeg povećanja rizika naplate mrežarine te drugih poslovnih prihoda.

Redukcija poslovnih aktivnosti poslovnih subjekata dovodi do smanjenja potrošnje električne energije, što izravno utječe na prihode društva, a što pak ima implikaciju na likvidnost te će se društvo s ciljem održavanja planiranih investicijskih aktivnosti morati dodatno zaduživati. Također, zbog mogućeg ograničenog kretanja radnika, određene investicijske aktivnosti se ne mogu izvršavati u ugovorenim rokovima, što izravno utječe na tokove realizacije planova.

- **Rizici primjene i provedbe zakonskih i podzakonskih akata**

Poseban utjecaj na poslovanje Društva imaju:

- Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava,
- Pravila za eksplicitne dnevne i unutarnevne dodjele kapaciteta između zona trgovanja,
- Mrežna pravila prijenosnog sustava,
- Pravila o priključenju na prienosnu mrežu,
- Pravila organiziranja tržišta električne energije
- Transponiranje i implementacija završetku novih energetske propisa Europske unije u okviru paketa "Čiste energije za sve Europljane", prvenstveno kroz novi ZOTEE i novi Zakon o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji.

U budućem razdoblju izuzetno je značajna uloga Agencije s pravom poduzimanja mjera u slučaju neadekvatnog ponašanja energetske subjekata kao i davanju odobrenja za promjenu tarifnih stavki.

Bitne poslovne odluke i aktivnosti Društva temeljem zakonskih ovlaštenja ovisiti će u znatnom dijelu o suglasnosti Agencije, kao i sukcesivnom donošenju podzakonske akata uvjetovanih donošenjem novog zakonodavnog okvira.

- **Raspoloživost i cijene električne energije na europskom tržištu i hidrološke okolnosti (dotoci vode)**

Cijene električne energije izložene su velikom utjecaju ponude i potražnje i raspoloživih proizvodnih kapaciteta u odnosu na potrošnju električne energije. Raspoloživost proizvodnih kapaciteta ima značajan utjecaj, kako na prihode od tržišnih funkcija jer utječe na tokove električne energije i tranzit kroz prienosnu mrežu, tako i izravno na troškove nabave električne energije za potrebe Društva.

Hidrološke okolnosti također značajno utječu na tokove, uvoz-izvoz električne energije, ekstremne klimatološke okolnosti utječu na porast potražnje i raspoloživost EES-a, a sve zajedno ima utjecaj na povezane troškove pogona sustava tijekom godine.

- **Planiranje i nabava**

Pravodobno donošenje i financiranje planova redovnog poslovanja i investicija, te trajno praćenje i usklađivanje njihove realizacije predstavljaju temelj učinkovitog razvoja i održavanja prienosnog sustava.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvješće posloводства za 2020. godinu

Za učinkovito ostvarenje svih planova poslovanja i razvoja, ključnu ulogu ima pravodobna organizacija i provedba postupaka javne nabave kojima stoga treba posvetiti posebnu pozornost. Značajni rizik pritom predstavljaju žalbeni postupci koje nije moguće predvidjeti, a koji onemogućavaju planiranu dinamiku realizacije.

Postupak nabave postao je sve složeniji i multidisciplinaran, a i u Društvu su sve veći zahtjevi u smislu povećanja predmeta nabave (i brojčano i financijski) te su nužna poboljšanja u organizaciji rada. Stalno povećanje opsega posla nadilazi kadrovske kapacitete Odjela za nabavno poslovanje SEPKO kao i Odjela za nabavno poslovanje pojedinih prijenosnih područja. Nastavno na navedeno potrebna je izmjena internih akata vezanih uz nabavu te poboljšanje kadrovskih kapaciteta što će unaprijediti i ubrzati nabavni proces u Društvu, a samim time i smanjiti potencijalne rizike.

- **Rizik neraspoloživosti IT sustava i ugroze sigurnosti podataka**

Veliki rizik u tehnološkom i poslovnom funkcioniranju HOPS-a predstavlja obrana sigurnosti informacijskog sustava odnosno zaštita od kibernetičkih napada od trećih strana, koji bi za posljedicu mogli imati onemogućavanje raspoloživosti i ugrozu integriteta IT sustava HOPS-a, te se tom pitanju tijekom 2020.g. posvetila značajna pozornost.

- **Rizik kašnjenja u realizaciji SINCRO.GRID projekta**

Financiranje SINCRO.GRID projekta i dinamički plan njegove realizacije odobreni su za razdoblje od pet godina. Kašnjenja u projektu mogla bi uzrokovati i probleme u financiranju, pa stoga predstavljaju rizik koji treba smanjivati stalnim praćenjem i nadzorom tijeka projekta uključujući i korektivne mjere. Značaj rizik zbog kašnjenja u projektu su predstavljali postupci javne nabave za kompenzacijske uređaje u TS 400/220/110 kV Melina i TS 400/220/110 kV Konjsko zbog nekoliko žalbi na Dokumentaciju za nadmetanje i Odluke o odabiru. Krajem 2019. godine su uspješno okončani svi postupci javne nabave, čime se bitno smanjio rizik zbog kašnjenja u projektu.

- **Rizik financiranja Projekta zamjene 110 kV podmorskih kabela**

Iz razloga kontrole rizika financiranja podmorskih kabela, te optimiranja poslovanja i likvidnosti poduzeća, navedeni objekti podijeljeni su u dvije prioritetne kategorije.

U prvu prioritetnu kategoriju spadaju kabela veze Dugi Rat - Brač (Postira) i Crikvenica - Krk (Konjin) koje trenutno nisu u funkciji. Navedeni kabeli su stavljeni u prvu prioritetnu kategoriju iz razloga što bez izgradnje navedenih dionica nemamo osiguran (n-1) kriterij napajanja otoka, te svaki sljedeći potencijalni poremećaj utječe na normalnu opskrbu električnom energijom

U drugu prioritetnu kategoriju spadaju kabela veze Brač (Slatina) - Hvar (Travna), Hvar (Medvidban) - Korčula (Prapatna), Krk (Mali Bok) - Cres (Merag) i Cres (Osor 1) - Lošinj (Osor 2) koje su u funkciji, no zbog starosti kabela (≈50 godina) više ne zadovoljavaju s obzirom na pouzdanosti pogona, te su upitne ekološke prihvatljivosti (uljna izolacija). Navedeni kabeli su stavljeni u drugu prioritetnu kategoriju iz razloga što u slučaju potencijalne neraspoloživosti bilo koje od navedenih kabela dionica ne gubi se normalno napajanje otoka, no gubi se (n-1) kriterij napajanja otoka, te svaki sljedeći potencijalni poremećaj ugrožava opskrbu otoka električnom energijom.

Navedenom raspodjelom kabela po prioritetnim grupama postiglo se da je investicijski udar disperziran u četiri godine sa jednom godinom u kojoj nema investicija.

- **Rizik povećanih zahtjeva za daljnji priključak vjetroelektrana i solarnih elektrana na prijenosnu mrežu**

Tijekom 2020. godine još su više intenzivirani zahtjevi za priključenje investitora pa je samo u 2020. predano više zahtjeva za izradu Elaborata optimalnog tehničkog rješenja priključenja (dalje u tekstu: EOTRP) nego u protekle 4 godine zajedno s traženom priključnom snagom od

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. Izvešće posloводства za 2020. godinu

otprilike 5100 MW. Ukupna zahtijevana priključna snaga raste i trenutno je skoro 3 puta veća nego što iznosi prosječna satna potrošnja RH. Kad se tome pridodaju i već izgrađeni elektroenergetski objekti, ukupna instalirana i zahtijevana priključna snaga nadmašuje gotovo 5 puta prosječnu satnu potrošnju u RH. Tolika količina energije ne bi se mogla potrošiti unutar RH, a zbog limitiranosti prekograničnih prijenosnih kapaciteta, višak bi se, bez dodatnih investicija u prekogranične prijenosne kapacitete, teško mogao izvesti u susjedne zemlje. Strategija energetskog razvitka RH do 2030. godine predviđa integraciju oko 2100 MW iz OIE, a do 2050. godine oko 5500 MW (uzimajući realni scenarij S2 iz Strategije koji predviđa porast do 200 MW godišnje iz OIE). Vidljivo je da su s takvim intenzitetom priključenja na prijenosnu mrežu već sad osigurani ciljevi RH za 2050. godinu, pri tome uopće ne uzimajući u obzir moguća priključenja OIE na distribucijsku mrežu.

Kao dodatni problem se javlja velika neusklađenost vremenskog roka izgradnje postrojenja i STUM-a pogotovo kada su u pitanju sistemski STUM-ovi. Investitori uglavnom mogu u roku od 5 godina izgraditi postrojenje i priključak na prijenosnu mrežu. HOPS ne može ispod 10 godina izgraditi sistemski STUM kojeg čini DV 400 kV Konjsko – Lika – Melina (približno dug 300 km) jer će sama priprema dokumentacije, rješavanje imovinsko pravnih odnosa te provođenje javne nabave trajati minimalno 6 do 7 godina. Kako je izgradnja STUM-a preduvjet za priključenje postrojenja, investitor mora čekati da HOPS izgradi STUM kako bi se mogao u konačnici priključiti.

Ovakav pristup opterećuje investitore jer ulaganje u prijenosnu mrežu nadmašuje troškove izgradnje samog postrojenja te sam projekt postaje neisplativ (procijenjeni trošak izgradnje DV 400 kV Konjsko – Lika – Melina je oko 1 milijardu kuna). Sve navedeno također opterećuje HOPS kao pružatelja javne usluge te dovodi prijenosnu mrežu do točke kad će sigurnost opskrbe kupaca i mogućnost preuzimanja proizvedene električne energije biti ozbiljno ugrožena.

HOPS je sve investicije koje su se mogle potencijalno pojaviti kao STUM u EOTRP-ima prijavio kao projekte za koje se želi osigurati financiranje iz EU fondova. To u praksi znači da bi svi projekti u konačnici mogli biti isplativi ako bi se ogromni troškovi STUM-a realizirali kroz financiranje iz Modernizacijskog fonda i Mehanizama za oporavak i otpornost EU. Dokle se ne osigura financiranje STUM-ova iz navedenih fondova EU ili dok se izmjeni važeća Metodologija utvrđivanja naknade za priključenje na elektroenergetsku mrežu novih korisnika mreže i za povećanje priključne snage postojećih korisnika mreže, HOPS će, u skladu s važećom Metodologijom, morati u svim ugovorima o priključenju trošak izgradnje STUM-a nametnuti investitoru.

- **Rizik neriješenih imovinsko pravnih odnosa**

Rješavanje imovinsko pravnih odnosa je temeljni preduvjet realizacije plana investicija. Zbog brojnih razloga postupci njihovog rješavanja su vrlo složeni i dugotrajni. Budući imaju znatan utjecaj na realizaciju plana investicija njihovom rješavanju Društvo treba posvetiti posebnu pozornost, te probati sustavno pristupiti ovoj problematici.

- **Rizik djelomičnog financiranja projekata iz fondova EU**

Društvo je tijekom 2020. godine kandidiralo značajan broj investicija za povlačenje sredstava iz mehanizma za oporavak i otpornost te modernizacijskog fonda. Prilikom izrade 10G plana, za navedene investicije se predviđalo sufinanciranje u punom iznosu vrijednosti projekata. U slučaju osiguranja samo dijela sredstava za financiranja spomenutih projekata, Društvo će morati posegnuti za dodatnim zaduživanjem, što predstavlja značajan financijski rizik.

- **Rizik neusklađenosti sa Općom uredbom o zaštiti podataka („GDPR“)**

Službenik za zaštitu osobnih podataka daje mišljenje u skladu s mjerodavnim odredbama nacionalnog i europskog prava, a odluka o konačnom postupanju u predmetu ovisi o

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

odgovornoj osobi za konkretan upit (može se dogoditi i slučaj da odgovorna osoba postupi drugačije ili suprotno od mišljenja Službenika). Važno je naglasiti odgovornost svih da u radu primjenjuju mjerodavne propise (uključuje i odredbe zaštite osobnih podataka) u okviru svog djelokruga rada/unutar svoje nadležnosti.

Za kršenje odredbi GDPR Uredbe propisane su vrlo visoke kazne (mogu iznositi do 4% godišnjeg globalnog prometa ili 20 milijuna eura, ovisno koji je iznos veći) te kršenje istih predstavlja veliki financijski te poslovni rizik za Društvo.

U skladu s naprijed navedenim, potrebno je redovno primjenjivati obveze koje proizlaze iz nacionalne i europske regulative o zaštiti osobnih podataka, kao i unaprijedivati postojeće procese kako bi se rizik isključio odnosno sveo na minimum.

- **Rizik poslovnog okruženja i regulacije**

Rizik poslovnog okruženja određen je političkim, gospodarskim i socijalnim uvjetima u državi i regiji, koji imaju utjecaja na poslovanje i uspješnost poslovanja domaćih poslovnih subjekata. Energetski je sektor, a posebno regulirane djelatnosti među kojima je i prijenos električne energije, podložan posebnoj regulaciji kojom se uređuju način i uvjeti obavljanja djelatnosti te koja u tom pogledu predstavlja regulatorni rizik.

- **Financijski rizici**

Uprava Društva prati i upravlja financijskim rizicima (tržišni rizik, kreditni rizik, rizik likvidnosti i rizik kamata) koji se odnose na poslovanje Društva.

Stanje na financijskim tržištima globalno i u RH može biti ograničavajući čimbenik za refinanciranje postojećih i osiguranje novih kreditnih aranžmana za financiranje planiranih investicijskih projekata.

Za novo zaduživanje bitna je i premija rizika države kao i kreditni rejting HEP-a, kao mogućeg osiguravatelja sredstava za investicije Društva, jer utječe na maržu koju financijske institucije traže iznad visine referentnih kamatnih stopa.

Dugoročni i kratkoročni krediti u najvećem dijelu vezani su za tečaj EUR. U slučaju pada vrijednosti kune očekuju se značajne negativne tečajne razlike koje povećavaju rashode, a pri otplati kredita povećava se odljev novčanih sredstava.

- **Rizici temeljem sudjelovanja u projektima koji se sufinanciraju iz programa Europske unije za istraživanje i inovacije za razdoblje od 2014. do 2020. godine, Obzor 2020**

Iskustvo konzorcija u upravljanju složenim međunarodnim projektima, zajedno s njegovom tehnološkom kompetencijom u komunikaciji i umrežavanju, omogućava identificiranje sljedećih glavnih područja mogućih rizika:

- Tehnički: nedostatak kompetencije za prevladavanje neočekivanih poteškoća.
- Financijski: pogoršanje ekonomskog stanja partnera, što nameće zaustavljanje ili neprihvatljivo smanjenje svih njegovih aktivnosti.
- Dostupnost ključnih resursa: odustajanje od sudjelovanja u projektu resursa s ključnim ulogama.

Različite kombinacije ova tri glavna negativna čimbenika također se mogu dogoditi s učinkom da povećaju njihov utjecaj.

Svi projekti koji se sufinanciraju iz programa Europske unije za istraživanje i inovacije za razdoblje od 2014. do 2020. godine, Obzor 2020, u kojima HOPS sudjeluje, na razini projektnog konzorcija imaju izrađene Planove za nepredviđene slučajeve u kojima su identificirani i ocijenjeni rizici kao niski, umjereni ili visoki. Niski rizici rješavaju se na nivou

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

konzorcija, za umjerene rizike može se pojaviti potreba za posebnom aktivnosti i pažnjom od strane rukovodstva Društva dok su za kontrolu visokih rizika potrebne značajne dodatne akcije i pažnja menadžmenta visokog prioriteta budući ova vrsta rizika može biti predmetom izvješća Komisiji. Od ključne je važnosti pratiti rizike kako u njihovom statusu tako i u pogledu potrebnih aktivnosti te iz tog razloga Plan za slučaj izvanrednih stanja obuhvaća registraciju promjena i reakciju na promjenu okolišnih uvjeta kako bi se izbjegli rizični događaji.

16. ožujka 2020. Europska komisija uvela je mjere predostrožnosti protiv širenja novog koronavirusa te su države članice prihvatile pravila Europske unije kako bi prekinule lanac prijenosa virusa. Od početka uvođenja mjera nije bilo sumnje da će ishod pandemije biti ogroman i da će se sljedećih nekoliko mjeseci ili čak sljedećih nekoliko godina cijeli svijet suočavati s masovnim problemima, posebno na tržištu rada.

U okviru programa Obzor 2020 promijenjeni su rokovi brojnih postojećih poziva, a izvanredno je najavljen niz novih poziva usmjerenih isključivo na borbu protiv koronavirusa, omogućavajući znanstvenicima širom svijeta da rade na potencijalnom lijeku ili drugom obliku pomoći koju mogu pružiti javnosti. Također je objavljeno da se za projekte u provedbi ne mijenjaju uvjeti iz ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava uključujući izvještajne rokove. No, ono što se promijenilo bilo je uvođenje rada od kuće, zaustavljena su putovanja a konzorciji su trebali žurno obavijestiti Izvršnu agenciju za inovacije i mreže o preraspodjeli troškova kako bi se ograničila šteta uslijed primjene članka 51. ugovora, koji se odnosi na slučajeve više sile. Također, Komisija je dopustila aktivaciju članka 49. Ugovora o suspenziji ugovora prema posebno utvrđenom postupku za slučaj ako postoji dio projekta koji je doista teško ili gotovo nemoguće provesti zbog uvjeta pandemije,.

Na svim projektima koji se sufinanciraju iz programa Obzor 2020 a u kojima HOPS sudjeluje razmatrane su moguće posljedice ove situacije radi mogućeg negativnog utjecaja na plan aktivnosti kao i mogućih kašnjenja ili općenito bitnih odstupanja od ugovorene kvalitete. S obzirom da je unutar konzorcija proces upravljanja rizicima kao i proces upravljanja kvalitetom kontinuiran, svi partneri sudjelovali su u izradi planova za ublažavanje rizika te dali podatke o internim politikama za ublažavanje rizika radi procjene rizika u razvoju očekivanih rezultata istraživanja, proizvodnji i procjeni prototipova i dijeljenju rezultata.

Prikupljeni podaci kao dio završnog izvješća o upravljanju rizikom na projektu biti će dostavljeni Europskoj komisiji.

Na svim projektima koji se sufinanciraju iz programa Obzor 2020, u kojima HOPS sudjeluje tijekom 2020. godine nije došlo do značajnih poremećaja vezanih za tehničku izvedbu, vremenski okvir i proračun projekta kao ni do međusobnog utjecaja zavisnih radnih paketa unutar projekta.

9. CILJEVI DRUŠTVA U BUDUĆEM RAZDOBLJU

Temeljna zadaća Društva, i u predstojećem razdoblju, bit će osiguranje pouzdanog pogona EES-a i sigurne opskrbe kupaca električnom energijom. U sljedećih deset godina realno je očekivati konzervativan rast potrošnje električne energije i umjereni porast naknade za korištenje prijenosne mreže, čime je u znatnoj mjeri definiran i prihod Društva. U cilju realizacije temeljnih zadaća i održavanja investicijskog potencijala, Društvo će poduzimati mjere za smanjivanje ukupnih troškova poslovanja s naglaskom na smanjivanju troškova pomoćnih usluga uravnoteženja i energije za pokriće tehničkih gubitaka pri prijenosu električne energije.

S obzirom na ekonomske i tehničke značajke, optimalno korištenje pomoćnih usluga, intenzivni razvoj tržišta, sve veći broj sudionika i transakcija na tržištu, sudjelovanje na burzi s predvidivim povezivanjem tržišta, te predstojeće uvođenje tržišta energije uravnoteženja, javljaju se sve veći izazovi i rizici u poslovanju Društva. U tom smislu potrebno je sagledati potrebe i pravodobno povećati resurse Društva (kadrovi, informatička potpora) koji mogu uspješno odgovoriti novim izazovima i rizicima.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

Društvo tijekom 2021. godine planira provođenje novih aktivnosti vezanih uz otvaranje tržišta usluga uravnoteženja kroz osiguravanje novih mehanizama nabave u skladu s POUUES-om. Od 14. prosinca 2020. godine društvo provodi postupak nabave mFRR rezerve snage i/ili energije uravnoteženja za sigurnost sustava javnim nadmetanjem kao unaprjeđenje dosadašnjeg pilot projekta „Osiguravanje rezerve radne snage tercijarne regulacije upravljivom potrošnjom“ (engl. „Demand Side Response“, DSR). Također, u tijeku je više projekata na europskoj razini koji za cilj imaju uspostavu zajedničkih europskih platformi za razmjenu energije uravnoteženja iz aFRR i mFRR rezerve snage uz postizanje maksimalno moguće društvene dobrobiti, ostvarivanje ušteda prilikom uravnoteženja EES-a i povećanje pogonske sigurnosti EES-a. HOPS je odgovoran za lokalnu implementaciju i usklađivanje poslovnih procesa te programskih sustava kojima će biti omogućeno priključenje na platforme uspostavljene kroz PICASSO i MARI projekte i interakciju s pružateljima usluge uravnoteženja.

U narednom razdoblju za očekivati je dodatni razvoj nacionalnog tržišta sluga uravnoteženja uvođenjem grupa za pružanje rezerve u vidu agregatora i/ili nezavisnih agregatora, povećanje fleksibilnosti odziva potrošnje i proizvodnje u EES-u.

U tijeku su centralne i lokalne aktivnosti na informacijskim sustavima potrebnim za uspostavu implementacijskog RG CE projekta FSKar u skladu s Uredbom EB GL. FSKar bi trebao biti implementiran 1. lipnja 2021. godine te će na snagu stupiti financijska namirenja nenamjernih odstupanja, za razliku od dosadašnjih naturalnih namirenja. Izmjenom poslovnog procesa, operatori prijenosnih sustava će prestati nabavljati energiju za kompenzacijski plan razmjene na tržištu električne energije.

U cilju povećavanja transparentnosti tržišnih i energetske podataka za hrvatsko regulacijsko područje, planiran je nastavak aktivnosti na povećavanju opsega i pravovremene objave podataka na ENTSO-E TP, koja za većinu podataka za RH, predstavlja jedini javno dostupni izvor podataka za tržišne sudionike i ostale zainteresirane stranke. Pravovremena raspoloživost informacija je ključni preduvjet za ravnopravno sudjelovanje na tržištu električnom energijom. Naglasak će biti na završetku zahtjeva koji proizlaze iz Transparency Uredbe, novim zahtjevima koji proizlaze iz Uredbi EB GL, SO GL, CACM, te CEP-a, kao i na potrebama korisnika. Također nas očekuje nastavak aktivnosti na implementaciji REMIT-a tj. Uredbe EU 1227/2011 o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije i Provedbene Uredbe EU 1348/2014 o izvješćivanju o podacima i provedbi članka 8. stavaka 2. i 6. REMIT-a.

Značajna unaprjeđenja u srednjoročnom razdoblju, u smislu unifikacije i optimizacije procesa vezanih uz rad operatora sustava, očekuju se usvajanjem i primjenom odredbi pravila za mreže Europske unije koja se direktno primjenjuju u svim državama članicama, što će u konačnici rezultirati povećanjem sigurnosti opskrbe i integracije OIE te daljnjim razvojem tržišta električne energije u Europskoj uniji.

Slijedom obveza za države članice iz energetske propisa Europske unije u okviru paketa „Čiste energije za sve Europljane“ potrebno je nastaviti intenzivne aktivnosti na njihovoj primjeni posebice na nacionalnoj razini gdje je uloga Društva nužna, uz ostale relevantne institucije i subjekte.

Osiguravanje energije za pokriće gubitaka, u skladu s transparentnim, nepristranim i tržišnim načelima, jedna je od dužnosti HOPS u skladu sa člankom 28. ZoTEE-a te će HOPS nastaviti sustavno pratiti, analizirati i osiguravati energiju za pokriće gubitaka u prijenosnoj mreži kombiniranjem dugoročne i kratkoročne nabave.

U svrhu učinkovitog rješavanja pitanja imovinsko-pravnih odnosa, temeljnih preduvjeta za korištenje postojećih te izgradnju novih objekata prijenosne mreže, imenovan je poseban tim na razini Društva koji sustavno rješava otvorena pitanja na tom području i o tome redovno izvještava Upravu Društva. Društvo će također Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja predložiti nužne izmjene i dopune zakonske regulative iz tog područja, koje imaju za cilj sustavno rješavanje ovog problema za svu linijsku infrastrukturu na državnoj razini.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvješće posloводства za 2020. godinu

S obzirom na tehnološku razinu postojećeg poslovnog informatičkog sustava te sve veće potrebe i zahtjeve u pogledu efikasnosti i brzine poslovnih procesa, u predstojećem razdoblju planira se projekt zamjene poslovnog informatičkog sustava čime će se osigurati optimalni uvjeti za rad te učinkovito i racionalno odvijanje poslovnih procesa u Društvu.

Budući da je kvalitetan vozni park preduvjet za uspješno obavljanje djelatnosti, Društvo će kontinuirano obnavljati vozni park sa ciljem smanjenja ukupnih troškova održavanja i povećanja sigurnosti radnika Društva u prometu.

Planiranje razvoja, izgradnja novih i revitalizacija postojećih objekata prijenosne mreže, predstavlja jednu od temeljnih zadaća, rada i aktivnosti Društva. Te aktivnosti se provode sukladno desetogodišnjem planu razvoja, koji se svake godine ažurira i donosi sukladno zakonskim odredbama.

Plan izgradnje novih objekata prijenosne mreže, uz ostalo, posebno uzima u obzir planove izgradnje novih elektrana, izlaske iz pogona postojećih elektrana, priključenja novih korisnika mreže, planove izgradnje zajedničkih objekata Društva i HEP ODS-a, te procjene mogućeg opterećenja EES-a.

Plan revitalizacije i obnove postojećih objekata prijenosne mreže utvrđen je sukladno pravilima struke definiranim kroz dokument „Kriteriji i metodologija za izradu liste prioriteta za zamjene i rekonstrukcije“, temeljem njihovog stvarnog stanja, očekivanog životnog vijeka i njihovoj ulozi u EES-u.

U aktualnom desetogodišnjem planu razvoja prijenosne mreže u razdoblju 2021.-2030. posebno treba naglasiti nekoliko značajnijih projekata.

To je u prvom redu nastavak/završetak aktivnosti, na realizaciji SINCRO.GRID projekta. Najveći dio ovog projekta predstavlja ugradnja kompenzacijskih postrojenja u TS 400/220/110 kV Konjsko (SVC 250 MVAR), TS 400/220/110 kV Melina (VSR 200 MVAR) i TS 220/110 kV Mraclin (VSR 100 MVAR), s priključkom na 220 kV razinu radi manjih očekivanih gubitaka i investicija u odnosu na priključak na 400 kV razinu. Time će se riješiti upravljanje i održavanje dozvoljenog naponskog profila u prijenosnoj mreži, posebice u 400 i 220 kV mreži, za duže razdoblje.

U sklopu projekta predviđeno je i uključivanje vjetroelektrana u regulaciju napona sustava preko IT infrastrukture u vidu virtualnog prekograničnog kontrolnog centra sa zadaćom koordinirane i centralizirane koordinacije rada izvora jalove energije Hrvatskog i Slovenskog energetskog sustava. Također, sustav dinamičkog određivanja termičke moći vodova (DTR) omogućiti će, uvažavajući vremenske prilike koje direktno utječu na prijenosnu moć voda, optimalno iskorištavanje kapaciteta vodova te smanjenje potrebe za izgradnjom novih tj. zamjenom postojećih vodova.

Zamjena starih 110 kV podmorskih kabela između kopna i srednjodalmatinskih i kvarnerskih otoka, predstavlja prioritetnu investiciju u sljedećem petogodišnjem razdoblju. Projekt zamjene kabela s obzirom na svoju zahtjevnost i iznos investicije, predstavlja poseban izazov i financijsko opterećenje za Društvo.

U sklopu dugoročne obnove prijenosne mreže, veliki značaj i dalje ima projekt revitalizacije većeg broja postojećih 110 kV vodova koji se sastoji od zamjene dotrajalih dijelova, posebice vodiča, i neophodnog povećanja njihove prijenosne moći, primjenom novih tehnologija. Također, u planu je i rekonstrukcija/revitalizacija više TS/RP što zbog dotrajalosti što zbog izgradnje i uvođenja novih vodova.

Bitan dio desetogodišnjeg plana razvoja također je izgradnja značajnog broja novih transformatorskih stanica, te izgradnja više novih susretnih TS 110/x kV, kao zajedničkih objekata s HEP ODS-om.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. Izvešće posloводства za 2020. godinu

Krajem promatranog razdoblja, sukladno dugoročnom ENTSO-E regionalnom planu razvoja prijenosne mreže za područje jugoistočne Europe (RG CSE), predviđa se početak izgradnje TS 400/220 kV Lika, na lokaciji Brinje-Brlog, kao neophodne pretpostavke za priključenje planiranih proizvodnih objekata i eventualne buduće interkonekcije 400 kV prema BiH (Banja Luka).

Projekt pojačanja postojeće 220 kV mreže i izgradnja novog 400 kV dalekovoda na potezu Konjsko – Brinje (Lika) – Melina, bit će u znatnoj mjeri uvjetovan planovima priključenja novih proizvodnih objekata, posebice elektrana iz obnovljivih izvora energije.

Predviđaju se i značajna uvjetna ulaganja u povećanje prijenosne moći 110 kV vodova ugradnjom HTLS vodiča čime bi se mogla omogućiti daljnja integracija OIE. Realizacija tih ulaganja će u prvom redu ovisiti o broju potpisanih ugovora o priključenju kao i osiguravanju financiranja tih projekata (naknada za priključenje, fondovi EU).

Također, potrebno je ugraditi nove i zamijeniti postojeće transformatore u TS 400/220/110 kV Melina i TS 400/220/110 kV Konjsko.

Krajem 2020. godine, donesen je dugoročni proračun Europske unije za razdoblje 2021.-2027. godine u iznosu od 1.824 milijarde eura što predstavlja najveći paket ikad financiran iz proračuna EU-a s ciljem podrške i poticaja europskim građanima i poduzetnicima u svjetskoj krizi uzrokovanoj pandemijom koronavirusa.

Proračun je namijenjen postizanju dugoročnih prioriteta EU dok je novi Instrument za oporavak EU s mehanizmom za oporavak i otpornost, osmišljen radi oporavka gospodarstva i društva u cjelini te razvoja otpornosti na buduće krize uz provedbu reformi i poštivanje principa zelene tranzicije i digitalne transformacije, kako bi se stvorili temelji za moderniju i održiviju Europu.

Ukupni iznos alokacije za RH za navedeno razdoblje iznosi čak 24 milijarde eura što je dvostruko više nego u prijašnjem razdoblju od čega samo kroz mehanizam za oporavak i otpornost RH ostvaruje pravo na 6,3 milijarde eura bespovratnih sredstava i 3,6 milijardu eura zajmova.

Kao uvjet za povlačenje sredstava iz mehanizma oporavka i otpornosti, države članice moraju pripremiti nacionalne planove oporavka i otpornosti (dalje u tekstu: NPOO) kao ključni dokument kojim utvrđuju programe reformi i ulaganja do 2026. godine, kojima će osigurati povratak gospodarske aktivnosti i BDP-a na razinu iz 2019. godine,

U NPOO barem 37 % sredstava treba namijeniti za tzv. "okolišne" te 20 % za "digitalne" projekte. Države članice imaju slobodu u određivanju investicijskih prioriteta dok poštuju uvjete definirane na europskoj razini: rezultat investicija trebaju biti reforme, jačanje gospodarstva i otpornost na buduće krize. Ovim sredstvima mogu se financirati mjere i projekti u provedbi od veljače 2020. sve do kolovoza 2026. godine.

Države članice svoje planove podnose Europskoj komisiji počevši od 15. listopada 2020. godine, zaključno do 30. travnja 2021., a proces odobrenja zaključiti će Vijeće EU-a.

Kao jedini operator elektroenergetskog prijenosnog sustava u RH i vlasnik cjelokupne hrvatske prijenosne mreže, Društvo je dalo doprinos izradi hrvatskog NPOO u komponenti gospodarskih djelatnosti za poticanje energetske tranzicije za održivo gospodarstvo.

Predloženi su "zeleni" projekti tj. integracija obnovljivih izvora energije, projekti novih tehnologija te projekti digitalizacije koji poštuju načelo "nečinjenja štete" a čija će provedba pokrenuti gospodarsku aktivnost što bi trebalo biti poticaj za novi investicijski ciklus.

Također, s obzirom da RH u novom proračunskom razdoblju ostvaruje mogućnost povlačenja sredstava iz Modernizacijskog fonda koji treba doprinijeti ciljevima Europskog zelenog plana, a namijenjen je potpori država članica EU-a s nižim dohocima u koje pripada i RH, Društvo je nominiralo projekte modernizacije prijenosne mreže čijom provedbom će RH imati aktivnu ulogu u prijelazu EU na klimatsku neutralnost. U desetogodišnjem razdoblju, za ulaganja u

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, energetske učinkovitost, skladištenje energije, modernizaciju energetskih mreža kao i pravedan prijelaz na čiste tehnologije, RH raspolaže s 474,5 milijuna eura koje je važno investirati u aktivnosti kojima ćemo se približiti ispunjenju klimatskih ciljeva za 2030. godinu.

Usvojeni paket oporavka i Višegodišnji financijski okvir daju nadu da će Europa uspjeti izaći iz krize osnažena. Zato imamo veliku odgovornost iskoristiti priliku - promišljenim korištenjem i ulaganjem ograničenih sredstava u inovativne sektore visoke dodane vrijednosti. Uz očekivanja za povlačenje sredstava iz mehanizma za oporavak i otpornost te modernizacijskog fonda, u novoj financijskoj perspektivi Društvo planira kandidirati projekte na pozive iz programa Europske unije, i to znanstveno-istraživačke, inovacijske, infrastrukturne i digitalne projekte. Ovo je prilika da se stavi naglasak na politike koje su važne za naš rast i razvoj, vodeći računa o ciljevima i potrebama RH te EU u cjelini.

10. ZAKLJUČAK

Tijekom 2020. godine zabilježeni su brojni događaji na domaćem i međunarodnom polju djelovanja Društva. Poslovnu 2020. godinu obilježio je siguran i stabilan pogon prijenosne mreže i EES-a, bez većih poremećaja i prekida u opskrbi električnom energijom, bez obzira na izloženost općim gospodarskim rizicima koji su nastali početkom 2020. godine zbog izbijanja pandemije novog koronavirusa i značajnu redukciju mnogih poslovnih aktivnosti u velikom broju poslovnih subjekata u Hrvatskoj.

Redukcija poduzetničkih aktivnosti korisnika mreže na visokom i na srednjem naponu prouzročila je smanjenje prihoda od korištenja prijenosne mreže.

Visokoj postignutoj razini sigurnosti pogona prijenosne mreže je uz primjereno angažiranje svih resursa u Društvu znatno doprinijela i realizacija planova održavanja i plana investicija u visokom postotku.

Temeljem navedenog vidljivo je da je Društvo u 2020. godini, unatoč otežanim uvjetima, uspješno ispunilo svoje zakonom propisane zadaće i obveze, međunarodne obveze te ciljeve i zadatke postavljene Programom rada Uprave Društva za razdoblje 2018. - 2022. godine.

Društvo, kroz mehanizme ENTSO-E-a, sudjeluje u analizama vezanima uz dostatnost kako na kratkoročnom tako i na srednjoročnom te dugoročnom planu. Planovi razvoja kontinuirano se prilagođavaju s ciljem osiguravanja sigurnosti opskrbe.

Električna energija u hrvatskom EES-u osigurava se proizvodnim kapacitetima u hrvatskom EES-u, kao i uvozom električne energije iz susjednih zemalja.

Za 2020. godinu, uspoređujući raspoložive prijenosne kapacitete i raspoložive proizvodne kapacitete sa srednjim satnim opterećenjima prijenosnog sustava vidljiva je dostatnost proizvodnih i uvoznih kapaciteta za osiguravanje potrebnih količina električne energije krajnjim kupcima. Ipak, hidrološke prilike u pojedinim dijelovima godine, neraspoloživost i cjenovna nekonkurentnost termoelektrana, uzrokovali su visok uvoz u hrvatski EES. U pojedinim pogonskim situacijama, dostatnost električne energije, promatrano isključivo hrvatski EES, nije bila zadovoljena.

Pandemija koronavirusa uzrokovala je kontinuiran pad potrošnje na prijenosnoj mreži u 2020. godini. Potreba za uvozom je bila prisutna tijekom cijele godine, no u prosincu 2020. zabilježen je veći izvoz od uvoza na što su prvenstveno utjecale vremenske prilike odnosno povećana količina oborina i vjetrovitih dana.

Po pitanju adekvatnosti može se reći da proizvodnih kapaciteta nema dovoljno za zadovoljenje potreba hrvatskog EES-a za električnom energijom, ali uzimajući u obzir iznimno snažnu interkonekcijsku povezanost prijenosnih mreža zemalja u okruženju i Republike Hrvatske, sigurnost napajanja nije ni u jednom trenutku bila ugrožena.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Izvešće posloводства za 2020. godinu

Za ocjenu poslovanja, odnosno za provođenje mjera i aktivnosti, na temelju utvrđenih poslovnih ciljeva u 2020. godini te daljnji razvoj Društva u budućnosti, ključne su bile sljedeće aktivnosti tijekom godine i događaji nakon isteka poslovne 2020. godine:

- značajne promjene u području uravnoteženja EES-a,
- zadovoljavajuća razina realizacije planova poslovanja i investicija u otežanim uvjetima,
- izrada i donošenje 10G plana te usvajanje istog od strane HERA-e,
- uredno i pravodobno ispunjavanje međunarodnih obveza Društva,
- nastavak realizacije projekta SINCRO.GRID ključnog za učinkovitiji pogon i vođenje EES-a te integraciju OIE,
- doprinos pri izradi hrvatskog NPOO u komponenti gospodarskih djelatnosti za poticanje energetske tranzicije za održivo gospodarstvo,
- nominiranje projekata modernizacije prijenosne mreže za financiranje iz Modernizacijskog fonda EU, čijom realizacijom bi RH igrala aktivnu ulogu u prijelazu EU na klimatsku neutralnost.

Poslovanje i razvoj Društva kontinuirano se prilagođava postavljenim ciljevima i zadaćama uvjetovanim zahtjevima korisnika mreže, zakonodavnim i regulatornim okvirima te regionalnom i europskom okruženju.

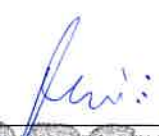
Prilikom određivanja optimalnog razvoja prijenosne infrastrukture u budućem razdoblju posebnu pažnju kao i do sada Društvo će usmjeriti prema:

- postizanju zadovoljavajuće sigurnosti opskrbe kupaca na teritoriju RH,
- postizanju zadovoljavajuće pouzdanosti, raspoloživosti i dostatnosti hrvatske prijenosne mreže za nesmetano odvijanje aktivnosti svih sudionika na tržištu električne energije (proizvođača, trgovaca i opskrbljivača, te drugih subjekata),
- omogućavanju priključka novih korisnika na prijenosnu mrežu pod jednakim, razvidnim i ne diskriminirajućim uvjetima,
- kontroliranoj integraciji OIE u prijenosni sustav i
- definiranju konfiguracije prijenosne mreže u budućim vremenskim presjecima koja će biti dostatna i elastična da omogući ispunjenje prethodno navedenih zahtjeva u što većem rasponu djelovanja nesigurnih utjecajnih faktora.

U cilju nastavka poslovne uspješnosti u kontinuitetu, pogotovo u izvanrednim okolnostima izazvanim pandemijom koronavirusa, Uprava Društva nastaviti će s odgovornim i sustavnim upravljanjem poslovanjem i rizicima. Posebna pažnja usmjerit će se na: održavanje visokog stupnja pouzdanosti prijenosne mreže kao nacionalne infrastrukture od najvećeg značaja za RH i visoke razine sigurnosti opskrbe električnom energijom na razini hrvatskog prijenosnog sustava, zadržavanje troškova poslovanja na opravdanoj razini i osiguranje pravodobnog razvoja prijenosne mreže kontinuiranim investicijskim ulaganjima.


Dejan Liović
Član Uprave


Zlatko Visković
Član Uprave


Tomislav Plavšić
Predsjednik Uprave

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.
Kupska 4, Zagreb

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Izjava o odgovornosti Uprave

Izjava odgovornosti Uprave

Uprava društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb, Kupska 4, (dalje u tekstu „Društvo“) je dužna osigurati da su godišnji financijski izvještaji za svaku financijsku godinu pripremljeni u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, koji su utvrđeni od Europske komisije i objavljeni u službenom listu Europske unije i da pružaju istinit i objektivan prikaz financijskog stanja, rezultata poslovanja, promjena kapitala i novčanih tokova Društva za to razdoblje.

Društvo zasebno priprema i izdaje godišnje izvješće u skladu sa zakonskim i regulatornim odredbama.

Uprava opravdano očekuje da Društvo ima odgovarajuća sredstva za nastavak poslovanja u doglednoj budućnosti. Sukladno tomu, Uprava je izradila godišnje financijske izvještaje pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja Društva.

Pri izradi godišnjih financijskih izvještaja Uprava je odgovorna:

- za odabir i potom dosljednu primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika;
- za davanje razumnih i razboritih prosudbi i procjena;
- za primjenu važećih standarda financijskog izvještavanja i za objavu i objašnjenje u godišnjim financijskim izvještajima svakog odstupanja koje je od materijalnog značaja; te
- izradu godišnjih financijskih izvještaja uz pretpostavku o neograničenosti vremena poslovanja, osim ako je pretpostavka neprimjerena.

Uprava je odgovorna za vođenje ispravnih računovodstvenih evidencija, koje će u bilo koje doba s prihvatljivom točnošću odražavati financijski položaj i rezultate poslovanja Društva, kao i njihovu usklađenost sa hrvatskim Zakonom o računovodstvu i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, koji su utvrđeni od Europske komisije i objavljeni u službenom listu Europske unije. Uprava je također odgovorna za čuvanje imovine Društva pa stoga i za poduzimanje opravdanih mjera da bi se spriječile i otkrile prijevare i ostale nezakonitosti.

Uprava je također odgovorna i za pripremu i sadržaj izvješća posloводства u skladu s člankom 21. hrvatskog Zakona o računovodstvu. Izvješće posloводства prikazano na stranicama i financijski izvještaji odobreni su od strane Uprave 20. travnja 2021. godine za podnošenje Nadzornom odboru.

Potpisali za i u ime Uprave:


Zlatko Visković
Član Uprave


Dejan Liović
Član Uprave


Tomislav Plavšić
Predsjednik Uprave


Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.
Kupska 4, Zagreb

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.
Kupska 4
10 000 Zagreb
Republika Hrvatska
20. travnja 2021.

IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA

Vlasniku društva HRVATSKI OPERATOR PRIJENOSNOG SUSTAVA d.o.o., Zagreb,

Izvješće o reviziji godišnjih financijskih izvještaja

Mišljenje

Obavili smo reviziju godišnjih financijskih izvještaja društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb, Kupska 4 ("Društvo") za godinu koja je završila 31. prosinca 2020., koji obuhvaćaju Izvještaj o financijskom položaju na 31. prosinca 2020., Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, Izvještaj o promjenama kapitala i Izvještaja o novčanim tokovima za tada završenu godinu, kao i pripadajuće Bilješke uz godišnje financijske izvještaje, uključujući i sažetak značajnih računovodstvenih politika i ostalih objašnjenja.

Prema našem mišljenju, priloženi godišnji financijski izvještaji istinito i fer prikazuju financijski položaj Društva na 31. prosinca 2020., njegovu financijsku uspješnost i novčane tokove za tada završenu godinu u skladu s Zakonom o računovodstvu i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja ("MSFI"), koji su utvrđeni od Europske komisije i objavljeni u službenom listu Europske unije.

Osnova za Mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Zakonom o računovodstvu, Zakonom o reviziji i Međunarodnim revizijskim standardima ("MRevS-i"). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem Izvješću neovisnog revizora u odjeljku o revizorovim odgovornostima za reviziju godišnjih financijskih izvještaja. Neovisni smo od Društva u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe ("IESBA Kodeks") i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s IESBA Kodeksom. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našoj profesionalnoj prosudbi, od najveće važnosti za našu reviziju godišnjih financijskih izvještaja tekućeg razdoblja i uključuju prepoznate najznačajnije rizike značajnog pogrešnog prikazivanja uslijed pogreške ili prijevare s najvećim učinkom na našu strategiju revizije, raspored raspoloživih naših resursa i utrošak vremena angažiranog revizijskog tima. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije godišnjih financijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

Potencijalne obveze po osnovu započetih sudskih sporova

Društvo je na dan 31. prosinca 2020. godine utvrdilo rezerviranje za potencijalne obveze po sudskim sporovima u kojima je Društvo tužena stranka u iznosu od 49.383 tisuća kuna (31. prosinca 2019. u iznosu od 48.058 tisuća kuna). Za detaljnije informacije vidjeti bilješku 3.12. Rezerviranja, bilješku 4. Ključne računovodstvene prosudbe i procjene te bilješku 31. Rezerviranja u godišnjim financijskim izvještajima.

Ključno revizijsko pitanje	Kako smo revidirali ključno revizijsko pitanje
Zbog svoje specifične djelatnosti, Društvo je u okviru svojeg poslovanja izloženo značajnom broju dugotrajnih sudskih sporova (npr. naknade za izvlaštenje, naknade štete zbog požara itd.) čiji ishodi mogu potencijalno negativno utjecati na financijsku uspješnost. Rezerviranja se priznaju kad Društvo ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obvezu koja je nastala kao rezultat prošlih događaja te je vjerojatno da će biti potreban odljev sredstava da se podmiri ta obveza, te se pouzdano može procijeniti iznos obveze. Kompleksna pravna pitanja zahtijevaju od Uprave složene procjene uz visoku razinu prosuđivanja i nesigurnosti, što može dovesti do evidentiranja značajno pogrešnih iznosa rezerviranja. Ishod sudskih postupka izvan je kontrole Društva, te je procjena Uprave inherentno neizvjesna i ovisi o tijeku, ishodima i presudama u sudskim sporovima. Uprava donosi procjene o ishodu sudskih sporova temeljem mišljenja interne pravne službe i vanjskih odvjetnika koji zastupaju Društvo. Slijedom navedenog, procjene Uprave o postojanju sadašnje obveze, o vjerojatnosti podmirenja iste i postojanju pouzdane procjene iznosa koji će biti potreban za izmirenje obveze, zahtijeva od Uprave ocjenu rizika i nesigurnosti vezanih uz pravne postupke kako bi ovi događaji bili na odgovarajući način mjereni, prezentirani i objavljeni u financijskim izvještajima. S obzirom na značajnost iznosa i složenost postupka procjene ishoda sporova, pitanje sudskih sporova i potencijalnih obveza bilo je od posebne važnosti za našu reviziju.	Naše revizijske procedure uključivale su, između ostalog: • razgovor s Upravom Društva s ciljem razumijevanja pretpostavki koje su razmatrane prilikom utvrđivanja potrebe rezerviranja, • procjenu usklađenosti politike priznavanja rezerviranja po započetim sudskim sporovima s relevantnim standardima financijskog izvještavanja, • provjeru namjene i prirode materijalno značajnih rezerviranja, • pribavljanje i pregled mišljenja vanjskih odvjetnika te ostalih podloga koje je pripremio Društvo, kako bi procijenili podržavaju li oni prosudbe Uprave o priznatim iznosima rezerviranja, • provjeru matematičke točnosti izračuna rezerviranja, • provjeru realizacije prethodno rezerviranih iznosa kako bismo procijenili točnost prethodnih prosudbi i procjena, • provjeru zahtijevanih objava vezane za rezerviranja u financijskim izvještajima kako bi utvrdili da su točne i potpune. Našim revizorskim postupcima uvjerali smo se da su rezerviranja u materijalno značajnim stavkama evidentirana i objavljena u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.

Imovina u pripremi	
Društvo je u godišnjim financijskim izvještajima na dan 31. prosinca 2020. godine iskazalo imovinu u pripremi u iznosu od 693.145 tisuće kuna (31. prosinca 2019. godine u iznosu od 582.608 tisuća kuna). Za detaljnije informacije vidjeti bilješku 4. Ključne računovodstvene prosudbe i procjene te bilješku 17. Nekretnine, postrojenja i oprema u godišnjim financijskim izvještajima.	
Ključno revizijsko pitanje	Kako smo revidirali ključno revizijsko pitanje
Jedna od osnovnih zadaća Društva je održavanje, razvoj i izgradnja prijenosne mreže radi pouzdane i dostatne opskrbe korisnika. Investicije u prijenosnu mrežu temelje se na Desetogodišnjem Planu razvoja prijenosne mreže 2021. godine – 2030. godine. U glavnom se radi o višegodišnjim, tehnički kompleksnim projektima velike financijske vrijednosti čiji završetak u planiranim vremenskim i financijskim okvirima između ostalog ovisi i o usuglašavanju sa društvom HEP Operatorom distribucijskog sustava d.o.o., Zagreb u pogledu dinamike izgradnje i financiranja. Ovo također utječe i na kompleksnost aktiviranja sredstva i početak obračuna amortizacije. S obzirom na značajnost investicija u financijskim izvještajima Društva, ovo pitanje je od posebne važnosti za našu reviziju.	Naše revizijske procedure uključivale su, između ostalog: • analizirali smo zapisnike Uprave i Nadzornog odbora vezano uz informacije koje se odnose na planove investicija i odluke o investicijskim projektima • procjenu usklađenosti politike priznavanja nekretnina, postrojenja i opreme s relevantnim standardima financijskog izvještavanja; • pregled investicijskih projekata po odabranom uzorku uvidom u ugovore, ulazne račune, zapisnike o isporukama i sl. • analizirali objašnjenja stručnih sektora o trenutnom statusu i predviđenom završetku investicijskih projekata u tijeku • provjerili smo zahtijevane objave vezane za nekretnine, postrojenje i opreme u financijskim izvještajima kako bi utvrdili da su točne i potpune. Našim revizorskim postupcima uvjerali smo se da je pozicija imovine u pripremi u materijalno značajnim stavkama evidentirana i objavljena u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja

Ostala pitanja – objava zasebnog nefinancijskog izvješća Društva

Skrećemo pozornost na stranicu 19 izvješća posloводства Društva u kojoj je sukladno točki (b) stavka 8. članka 21.a ZoR-a navedena mrežna stranica na kojoj će biti objavljeno zasebno nefinancijsko izvješće Društva najkasnije 8 mjeseci od datuma bilance. Naše mišljenje nije modificirano u vezi s tim pitanjem.

Ostale informacije u godišnjem izvješću i zasebnom nefinancijskom izvješću

Uprava je odgovorna za ostale informacije. Ostale informacije sadrže informacije uključene u godišnje izvješće, ali ne uključuju godišnje financijske izvještaje i naše izvješće neovisnog revizora o njima koje smo dobili prije datuma ovog izvješća neovisnog revizora i zasebno nefinancijsko izvješće za koje očekujemo da će nam biti stavljeno na raspolaganje nakon tog datuma.

Naše mišljenje o godišnjim financijskim izvještajima ne obuhvaća ostale informacije, osim u razmjeru u kojem je to izričito navedeno u dijelu našeg izvješća neovisnog revizora pod naslovom Izvješće o drugim zakonskim zahtjevima, i mi ne izražavamo bilo koji oblik zaključka s izražavanjem uvjerenja o njima.

U vezi s našom revizijom godišnjih financijskih izvještaja, naša je odgovornost pročitati ostale informacije i, u provođenju toga, razmotriti jesu li ostale informacije značajno proturječne godišnjim financijskim izvještajima ili našim saznanjima stečenih u reviziji ili se drugačije čini da su značajno pogrešno prikazane, kao i jesu li u zasebnom nefinancijskom izvješću prikazane nefinancijske informacije zahtijevane odredbama stavka 1. ili stavka 2. članka 21.a Zakona o računovodstvu Ako, temeljeno na poslu kojeg smo obavili na ostalim informacijama koje smo dobili prije datuma ovog izvješća neovisnog revizora, zaključimo da postoji značajni pogrešni prikaz tih ostalih informacija, od nas se zahtijeva da izvijestimo tu činjenicu. U tom smislu mi nemamo nešto za izvijestiti.

Kada ćemo pročitati zasebno nefinancijsko izvješće, ako budemo zaključili da u njemu postoji značajni pogrešni prikaz, od nas se zahtijeva da priopćimo pitanje onima koji su zaduženi za upravljanje Društvom.

Odgovornosti Uprave Društva i onih koji su zaduženi za upravljanje za godišnje financijske izvještaje

Uprava Društva je odgovorna za sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja koji daju istinit i fer prikaz u skladu s MSFI-ima, i za one interne kontrole za koje Uprava Društva odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja godišnjih financijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju godišnjih financijskih izvještaja, Uprava Društva je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Društva da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezana s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Uprava Društva ili namjerava likvidirati Društvo ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni koji su zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadziranje procesa financijskog izvještavanja kojeg je ustanovilo Društvo.

Revizorove odgovornosti za reviziju godišnjih financijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li godišnji financijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške i izdati Izvješće neovisnog revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viša razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbroju, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih godišnjih financijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza godišnjih financijskih izvještaja, zbog prijevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prijevare može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Društva.
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava Društva.

- zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Uprava Društva i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Društva da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pozornost u našem Izvješću neovisnog revizora na povezane objave u godišnjim financijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg Izvješća neovisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Društvo prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju.
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj godišnjih financijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li godišnji financijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s onima koji su zaduženi za upravljanje u vezi s, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tijekom naše revizije.

Izvješće o drugim zakonskim zahtjevima

Izvješće temeljem zahtjeva iz Uredbe (EU) br. 537/2014

1. Na dan 26. travnja 2018. godine Skupština Društva, temeljem prijedloga Nadzornog odbora Društva, imenovala je revizorsko društvo Audit d.o.o. da obavi reviziju godišnjih financijskih izvještaja za 2018., 2019. i 2020. godinu. Na dan 16. rujna 2019. godine Skupština Društva, temeljem prijedloga Nadzornog odbora Društva, imenovala je revizorsko društvo Crowe Horwath Revizija d.o.o. da obavi reviziju godišnjih financijskih izvještaja za 2019. i 2020. godinu.
2. Na datum ovog izvješća, revizorsko društvo Audit d.o.o. neprekinuto je angažirano u obavljanju zakonskih revizija Društva od revizije godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2018. godinu do revizije godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2020. godinu što ukupno iznosi tri godine. Na datum ovog izvješća, revizorsko društvo Crowe Horwath Revizija d.o.o. neprekinuto je angažirano u obavljanju zakonske revizije Društva od revizije godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2019. godinu do revizije godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2020. godinu što ukupno iznosi dvije godine.
3. Osim pitanja koja smo u našem izvješću neovisnog revizora naveli kao ključna revizijska pitanja unutar podnaslova Izvješće o reviziji godišnjih financijskih izvještaja nemamo nešto za izvijestiti u vezi s točkom (c) članka 10. Uredbe (EU) br. 537/2014.
4. Našom zakonskom revizijom godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2020. godinu sposobni smo otkriti nepravilnosti, uključujući i prijevaru sukladno Odjeljku 225 Reagiranje na nepoštivanje zakona i regulativa IESBA Kodeksa koji od nas zahtijeva da pri obavljanju revizijskog angažmana sagledamo je li Društvo poštivalo zakone i regulative za koje je opće priznato da imaju izravni učinak na određivanje značajnih iznosa i objava u njihovim godišnjim financijskim izvještajima, kao i druge zakone i regulative koji nemaju izravni učinak na određivanje značajnih iznosa i objava u njegovim godišnjim financijskim izvještajima, ali poštivanje kojih može biti ključno za operativne aspekte poslovanja Društva, njegovu sposobnost da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem ili da izbjegne značajne kazne.

Osim u slučaju kada naiđemo na, ili saznamo za, nepoštivanje nekog od prethodno navedenih zakona ili regulativa koje je očigledno beznačajno, prema našoj prosudbi njegovog sadržaja i njegovog utjecaja, financijskog ili drugačijeg, za Društvo, njegove dionike i širu javnost, dužni smo o tome obavijestiti Društvo i tražiti da istraži taj slučaj i poduzme primjerene mjere za rješavanje nepravilnosti te za sprečavanje ponovnog pojavljivanja tih nepravilnosti u budućnosti. Ako Društvo sa stanjem na datum revidirane bilance ne ispravi nepravilnosti temeljem kojih su nastali pogrešni prikazi u revidiranim godišnjih financijskim izvještajima koji su kumulativno jednaki ili veći od iznosa značajnosti za financijske izvještaje kao cjelinu od nas se zahtijeva da modificiramo naše mišljenje u izvješću neovisnog revizora.

U reviziji godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2020. godinu odredili smo značajnost za financijske izvještaje kao cjelinu u iznosu od 27.400.000 kuna koji predstavlja približno 1,8% od prihoda od prodaje, zbog toga što ovi prihodi predstavljaju stabilan indikator poslovanja i uključuju ključne prihode od djelatnosti kojom se Društvo bavi, a to su prihod od prijenosa električne energije, prihod od isporučene električne energije uravnoteženja, prihod od prodaje prijenosnih kapaciteta na dražbi i prihod od međukompenzacijskog mehanizama.

5. Naše revizijsko mišljenje dosljedno je s dodatnim izvješćem za revizijski odbor Društva sastavljenim sukladno odredbama iz članka 11. Uredbe (EU) br. 537/2014.

6. Tijekom razdoblja između početnog datuma revidiranih godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2020. godinu i datuma ovog izvješća ni jedno imenovano revizorsko društvo nije pružalo zabranjene nerevizorske usluge i nije u poslovnoj godini prije prethodno navedenog razdoblja pružalo usluge osmišljavanja i implementacije postupaka internih kontrola ili upravljanja rizicima povezanih s pripremom i/ili kontrolom financijskih informacija ili osmišljavanja i implementacije tehnoloških sustava za financijske informacije, te su oba revizorska društva u obavljanju revizije sačuvali neovisnost u odnosu na Društvo.

Izvješće temeljem zahtjeva iz Zakona o računovodstvu

1. Prema našem mišljenju, temeljeno na poslovima koje smo obavili tijekom revizije, informacije u izvješću posloводства Društva za 2020. godinu usklađene su s priloženim godišnjim financijskim izvještajima Društva za 2020. godinu;

2. Prema našem mišljenju, temeljeno na poslovima koje smo obavili tijekom revizije, izvješće posloводства Društva za 2020. godinu je sastavljeno u skladu sa Zakonom o računovodstvu.

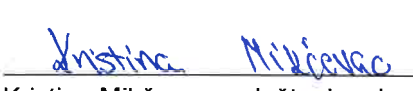
3. Na temelju poznavanja i razumijevanja poslovanja Društva i njegova okruženja stečenog u okviru revizije, nismo ustanovili da postoje značajni pogrešni prikazi u izvješću posloводства Društva.

U Zagrebu, 20. travnja 2021. godine

Audit d.o.o.
Ulica Silvija Strahimira Kranjčevića 41
10000 Zagreb


Darko Karić
Direktor




Kristina Mikčevac, ovlaštteni revizor

Crowe Horwath Revizija d.o.o.
Hektorovićeve 2
10000 Zagreb


Sonja Hecker Tafr
Direktor, ovlaštteni revizor

Crowe Horwath Revizija d.o.o.
Zagreb

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Izveštaj o sveobuhvatnoj dobiti

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

<i>(u tisućama kuna)</i>	Bilješke	2020.	2019.
Prihodi od prodaje - povezana društva	6,35	1.332.915	1.451.642
Prihodi od prodaje - izvan Grupe	6	189.517	234.303
Ostali poslovni prihodi - povezana društva	35	50	517
Ostali poslovni prihodi - izvan Grupe	7	44.168	39.192
		1.566.650	1.725.654
Utrošeni materijal i rezervni dijelovi	8	(16.297)	(17.852)
Troškovi usluga	9	(160.180)	(178.484)
Troškovi osoblja	10	(201.090)	(202.001)
Trošak amortizacije	16,17,18	(363.540)	(343.894)
Troškovi pomoćnih usluga sustava	11,35	(296.489)	(325.342)
Troškovi gubitaka na mreži prijenosa	11,35	(140.891)	(171.860)
Troškovi nabavke električne energije uravnoteženja	11,35	(94.415)	(129.776)
Ostali troškovi - povezana društva	35	(47.061)	(46.561)
Ostali rashodi poslovanja	12	(76.112)	(121.162)
		(1.396.075)	(1.536.932)
Dobit iz poslovanja		170.575	188.722
Financijski prihodi	13	2.514	1.514
Financijski rashodi	14	(31.058)	(24.845)
Neto gubitak iz financijskih aktivnosti		(28.544)	(23.331)
Dobit prije oporezivanja		142.031	165.391
Porez na dobit	15	(28.099)	(33.239)
Dobit tekuće godine		113.932	132.152
Ostala sveobuhvatna dobit		-	-
Ukupno sveobuhvatna dobit		113.932	132.152

Zlatko Visković
Član Uprave

Dejan Liović
Član Uprave

Tomislav Plavšić
Predsjednik Uprave

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.
Kupska 4, Zagreb

1

Priložene bilješke sastavni su dio ovih financijskih izvještaja.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Izveštaj o financijskom položaju

Na dan 31. prosinca 2020. godine

(u tisućama kuna)	Bilješka	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
IMOVINA			
Nematerijalna imovina	16	41.191	41.876
Nekretnine, postrojenja i oprema	17	6.416.392	6.221.871
Imovina s pravom upotrebe	18	4.475	4.716
Predujmovi za nekretnine, postrojenja i opremu	19	19.004	3.755
Ulaganje u nekretnine	20	4.542	4.440
Ulaganje u povezana društva	21	4.500	2.500
Financijska imovina	22	53.006	40.157
Potraživanja od prodaje stanova	23	715	834
Odgođena porezna imovina	15	41.027	42.545
Ukupna dugotrajna imovina		6.584.852	6.362.694
Zalihe	24	10.803	10.829
Potraživanja od kupaca	25	24.731	68.684
Potraživanja od povezanih društava	35	193.907	179.202
Ostala kratkotrajna imovina	26	55.182	52.412
Dani depoziti	27	21.382	19.640
Novac i novčani ekvivalenti	28	308.000	255.910
Ukupna kratkotrajna imovina		614.005	586.677
UKUPNA AKTIVA		7.198.857	6.949.371
KAPITAL I OBVEZE			
Upisani kapital	29	4.948.627	4.948.627
Kapitalne rezerve	29	5.524	5.524
Zadržana dobit		276.722	236.527
Ukupno kapital i rezerve		5.230.873	5.190.678
Podzajam i obveze prema povezanim društvima	30	596.683	421.764
Rezerviranja	31	111.350	104.473
Ostale dugoročne obveze	32	486.026	463.649
Ukupne dugoročne obveze		1.194.059	989.886
Podzajam i obveze prema povezanim društvima	30	57.553	-
Rezerviranja	31	668	1.696
Obveze prema dobavljačima	33	361.173	382.165
Obveze prema povezanim društvima	35	243.962	259.374
Ostale kratkoročne obveze	34	110.569	125.572
Ukupne kratkoročne obveze		773.925	768.807
UKUPNO KAPITAL I OBVEZE		7.198.857	6.949.371

Zlatko Visković
Član Uprave

Dejan Liović
Član Uprave

Tomislav Plavšić
Predsjednik Uprave

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.
Rupšića 4, Zagreb

Priložene bilješke sastavni su dio ovih financijskih izvještaja.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Izveštaj o promjenama u glavnici

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

<i>(u tisućama kuna)</i>	Upisani kapital	Kapitalne rezerve	Zadržana dobit	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2018.	4.929.195	5.523	167.220	5.101.938
Isplata dobiti vlasniku	-	-	(62.845)	(62.845)
Unos stvari u temeljni kapital	19.432	1	-	19.433
Dobit tekuće godine	-	-	132.152	132.152
Stanje 31. prosinca 2019.	4.948.627	5.524	236.527	5.190.678
Isplata dobiti vlasniku	-	-	(73.737)	(73.737)
Dobit tekuće godine	-	-	113.932	113.932
Stanje 31. prosinca 2020.	4.948.627	5.524	276.722	5.230.873


Zlatko Visković
Član Uprave


Dejan Liović
Član Uprave


Tomislav Plavšić
Predsjednik Uprave

HOPS
Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.
Kupska 4, Zagreb
1

Priložene bilješke sastavni su dio ovih financijskih izvještaja.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Izveštaj o novčanom toku

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

(u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Neto dobit poslovne godine	113.932	132.152
Usklađenja:		
Tekući porez	28.099	33.239
Amortizacija	363.540	343.894
Smanjenje rezerviranja	5.849	33.859
Neto gubitak iz financijskih aktivnosti	22.093	23.165
Otpis dugotrajne imovine	10.580	9.531
(Smanjenje)/Povećanje ispravka vrijednosti zaliha	(1.616)	714
Ispravak vrijednosti potraživanja od kupaca, neto	(12)	(228)
Umanjenje vrijednosti financijske imovine	(2.000)	(1.909)
Umanjenje vrijednosti ulaganja u nekretnine	(102)	-
Novčani tijek ostvaren u poslovnim aktivnostima prije promjena u obrtnom kapitalu	540.363	574.417
(Povećanje) / smanjenje potraživanja od kupaca	46.450	(36.327)
(Povećanje) / smanjenje potraživanja od povezanih društava	(14.705)	135.104
(Povećanje) ostalih potraživanja	(9.371)	(10.378)
Smanjenje potraživanja za prodane stanove	119	448
(Povećanje)/Smanjenje zaliha	1.605	(1.096)
(Smanjenje) / povećanje obveza prema dobavljačima	(22.438)	137.513
(Smanjenje) / povećanje obveza prema povezanim društvima	226.764	(105.075)
Povećanje ostalih obveza	7.374	33.554
(Plaćanje) s osnove obračuna poreza na dobit	(19.980)	(34.719)
Novčani tijekovi iz poslovnih aktivnosti	756.181	693.441
Primljene kamate	29	141
(Povećanje) predujmova za materijalnu imovinu	(15.249)	(138)
Ulaganja u povezana društva	(1.870)	-
Neto izdaci za depozite	(1.742)	(4.473)
Kupnja nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalne imovine	(577.336)	(558.934)
Novčani tijekovi korišteni u aktivnostima ulaganja	(596.168)	(563.404)
Isplata dividende vlasniku	(106.582)	(30.000)
Smanjenje ostalih financijskih obveza	(1.321)	(955)
Plaćene kamate	(20)	(53)
Novčani tijekovi iz financijskih aktivnosti	(107.923)	(31.008)
Neto povećanje novčanih sredstava	52.090	99.029
Novac i novčani ekvivalenti, početak godine	255.910	156.881
Novac i novčani ekvivalenti, kraj godine	308.000	255.910

Zlatko Visković
Član Uprave

Dejan Liović
Član Uprave

Tomislav Plavšić
Predsjednik Uprave

Priložene bilješke sastavni su dio ovih financijskih izvještaja

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

1. OPĆENITO

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb ("Društvo") je društvo s ograničenom odgovornošću osnovano u Republici Hrvatskoj u 2005. godini. Osnivač Društva i jedini vlasnik je Hrvatska elektroprivreda d.d. ("Matica" ili "HEP d.d."), u vlasništvu Republike Hrvatske. Društvo je registrirano kod Trgovačkog suda u Zagrebu, Republika Hrvatska. Matični broj subjekta je 080517105, a OIB 13148821633. U 2020. godini. Društvo je prosječno imalo 1.135 zaposlenih (2019:1.161 zaposlenih).

Društvo je registrirano za prijenos električne energije, a usluge prijenosa je do 30. lipnja 2013. godine obavljalo isključivo za Maticu HEP d.d. dok se nakon toga usluge prijenosa pružaju i ostalim subjektima na tržištu.

Društvo ima određene poslovne odnose sa ostalim društvima unutar HEP Grupe. Odnosi s povezanim stranama navedeni su u bilješki 35.

Na dan 31. prosinca 2020. godine članice HEP Grupe su sljedeća ovisna društva:

Članice Grupe	Zemlja	Osnovna djelatnost
Hrvatska elektroprivreda d.d.	Hrvatska	Proizvodnja i distribucija električne energije
HEP - Proizvodnja d.o.o.	Hrvatska	Proizvodnja električne energije i topline
Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.	Hrvatska	Prijenos električne energije
HEP- Operator distribucijskog sustava d.o.o. (HEP-ODS)	Hrvatska	Distribucija električne energije
HEP Opskrba d.o.o.	Hrvatska	Opskrba električnom energijom
HEP Elektra d.o.o.	Hrvatska	Opskrba električnom energijom
HEP – Toplinarstvo d.o.o.	Hrvatska	Proizvodnja i distribucija toplinske energije
HEP – Plin d.o.o.	Hrvatska	Distribucija plina
HEP ESCO d.o.o.	Hrvatska	Financiranje projekata energetske učinkovitosti
Plomin Holding d.o.o.	Hrvatska	Razvoj infrastrukture okolnog područja Plomina
CS Buško Blato d.o.o.	BiH	Održavanje opreme hidroelektrana
HEP – Upravljanje imovinom d.o.o.	Hrvatska	Usluge odmora i rekreacije
HEP Telekomunikacije d.o.o.	Hrvatska	Telekomunikacijske usluge
HEP NOC Velika	Hrvatska	Usluge smještaja i školovanja
Energetski park Korlat d.o.o.	Hrvatska	Proizvodnja električne energije
HEP –Trgovina d.o.o.	Hrvatska	Trgovina električnom energijom i optimiranje rada elektrana
HEP – Energija d.o.o.	Slovenija	Trgovanje električnom energijom
HEP– Energija d.o.o. Mostar	BIH	Trgovanje električnom energijom
HEP– Energija d.o.o. Beograd	Srbija	Trgovanje električnom energijom
HEP Energija sh.p.k.	Kosovo	Trgovanje električnom energijom
HEP VHS Zaprešić d.o.o.	Hrvatska	Projektiranje i izgradnja višenamjenskog hidrotehničkog sustava
LNG Hrvatska d.o.o.	Hrvatska	Trgovina plinom distribucijskom mrežom
Sunčana elektrana Poreč d.o.o.	Hrvatska	Proizvodnja električne energije
Sunčana elektrana Vis d.o.o.	Hrvatska	Proizvodnja električne energije
Ornatus d.o.o.	Hrvatska	Poslovanje nekretninama
LNG Hrvatska d.o.o.	Hrvatska	Poslovanje ukapljenim prirodnim plinom
NE Krško	Slovenija	Proizvodnja električne energije

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

1. OPĆENITO (nastavak)

Na dan 31. prosinca 2020. godine Društvo je zapošljavalo 1.139 zaposlenika (31. prosinca 2019. godine 1.218 zaposlenika). Analiza zaposlenika po stručnoj spremi prikazana je u nastavku:

Struktura	31.12.2020.	31.12.2019.
DR.SC.	13	12
MR	20	23
VSS	462	450
VŠS	96	107
VKV	76	98
SSS	452	487
KV	4	11
NSS	5	9
PKV i NKV	11	21
Ukupno	1.139	1.218

Organi Društva

Skupština Društva

Skupštinu Društva čini osnivač društva putem svog zastupnika:

Frane Barbarić	Predsjednik	od 1. siječnja 2018. godine
----------------	-------------	-----------------------------

Nadzorni odbor

Članovi Nadzornog odbora u 2020. i 2019. godini

Kažimir Vrankić	Predsjednik	od 4. travnja 2016. godine
Marko Dvorski	Zamjenik predsjednika	od 4. travnja 2020. godine
Marijan Kalea	Član	od 26. kolovoza 2017. godine
Krešimir Ugarković	Član	od 4. travnja 2020. godine
Sanja Olujić	Član (predstavnik radnika)	od 1. srpnja 2020. godine do 31. ožujka 2021. godine
Denis Geto	Član (predstavnik radnika)	od 1. travnja 2021. godine
Alina Kosek	Član	od 4. travnja 2016. godine do 3. travnja 2020. godine
Ante Pavić	Član	od 4. travnja 2016. godine do 3. travnja 2020. godine
Silvana Boban	Član (predstavnik radnika)	od 1. listopada 2019. godine do 30. lipnja 2020. godine
Sandro Abram	Član (predstavnik radnika)	od 1. siječnja 2019. godine do 30. rujna 2019. godine

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

1. OPĆENITO (nastavak)

Organi Društva (nastavak)

Uprava u 2020. i 2019. godini

Tomislav Plavšić	Predsjednik	od 25. travnja 2019. godine
Dejan Liović	Član	od 25. travnja 2019. godine
Zlatko Visković	Član	od 16. travnja 2018. godine
Mario Gudelj	Predsjednik	od 16. travnja 2018. godine do 24. travnja. 2019. godine
Ivica Modrić	Član	od 16. travnja 2018. godine do 11 travnja 2019. godine

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

2. OSNOVE PRIPREME

2.1. Izjava o usklađenosti

Godišnji financijski izvještaji pripremljeni su u skladu s Zakonom o računovodstvu i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja ("MSFI") koji su utvrđeni od Europske komisije i objavljeni u službenom listu Europske unije. Značajne računovodstvene politike nisu mijenjane u odnosu na prethodno razdoblje. Društvo ne priprema godišnje konsolidirane financijske izvještaje budući da koristi izuzeće prema Međunarodnom računovodstvenom standardu ("MRS") 27 „Konsolidirani i pojedinačni financijski izvještaji” jer je Društvo u cijelosti ovisno društvo Hrvatska elektroprivreda d.d., društva registriranog u Zagrebu, Hrvatska, koje priprema godišnje financijske izvještaje koji uključuju godišnje konsolidirane financijske izvještaje pripremljene u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja i dostupni su u Registru godišnjih financijskih izvještaja kojeg vodi Fina.

2.2. Osnove mjerenja i utjecaj COVID 19 i potresa na poslovanje u 2020. godini

Godišnji financijski izvještaji sastavljeni su uz primjenu temeljne računovodstvene pretpostavke nastanka poslovnog događaja po kojem se učinci transakcija priznaju kada su nastali i iskazuju u financijskim izvještajima za razdoblje na koje se odnose, te uz primjenu temeljne računovodstvene pretpostavke vremenske neograničenosti poslovanja.

Godišnji financijski izvještaji pripremljeni su na načelu povijesnog troška, izuzev ulaganja u nekretnine koje su iskazane po fer vrijednosti te financijske imovine i obaveza. Metode korištene za mjerenje fer vrijednosti objašnjene su u bilješci 5. uz godišnje financijske izvještaje.

Društvo je razmotrilo učinke pandemije COVID 19 na uvjete poslovanja Društva te smatra kako navedeni događaj sukladno trenutnim spoznajama neće ugroziti poslovanje Društva i nije doveo u pitanje sposobnost Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Društvo kontinuirano prati i procjenjuje utjecaj COVID-19, kako u neposrednom okruženju tako i unutar ostalih tržišta na kojima je Društvo prisutno te primjenjuje relevantne Odluke nadležnih državnih tijela. Nadalje, sagledavajući poslovne događaje i pokazatelje u okruženju Uprava Društva smatra kako trenutno nema pokazatelja koji bi zahtijevali dodatne usklade i objave u godišnjim financijskim izvještajima Društva za godinu koja je završila na dan 31. prosinca 2020. godine. Prepoznajući nepredvidivost ekonomskog oporavka i učinak usvojenih mjera, Uprava s razumnom sigurnošću vjeruje da će Društvo nastaviti s profitabilnim poslovanjem u doglednoj budućnosti. Kao rezultat toga, u skladu s odredbama MRS-a 1, ovi su godišnji financijski izvještaji pripremljeni na osnovi vremenske neograničenosti poslovanja.

Uz COVID 19, dva snažna potresa 2020. godine pojačala su negativni utjecaj na hrvatsko gospodarstvo i poslovanje Društva 2020. godine. Potres u Zagrebu u ožujku 2020. godine nije uzrokovao značajniju štetu na nekretninama Društva u Gradu Zagrebu kao ni prekid u pružanju usluge prijenosa. Krajem prosinca 2020. godine snažni potres pogodio je Sisačko-moslavačku županiju kraj Zagreba, te je uzrokovao određene kvarove na elektroenergetskim objektima u nadležnosti Društva, ali bez značajnijih financijskih efekata na poslovanje Društva.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

2. OSNOVE PRIPREME (nastavak)

2.3. Funkcionalna valuta i valuta prikazivanja

Godišnji financijski izvještaji pripremljeni su u hrvatskoj valuti, kuni (kn), koja je također funkcionalna valuta, zaokruženo na najbližu tisuću.

Na dan 31. prosinca 2020. godine tečaj za 1 USD i 1 EUR iznosio je 6,14 HRK odnosno 7,54 HRK (31. prosinca 2019. godine: 6,65 HRK odnosno 7,44 HRK).

2.4. Promjene računovodstvenih politika i objava u 2020. i 2019. godini

a) Usvajanje Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 16 Najmovi

Društvo je od 1. siječnja 2019. primijenilo Međunarodni standard financijskog izvještavanja 16 Najmovi (MSFI 16) koristeći modificirani retroaktivni pristup i nije prepravilo usporedne podatke za 2018. godinu, kako to dopušta standard te na datum prve primjene evidentiralo imovina s pravom uporabe u istom iznosu kao i obveze s osnova najma.

Usvajanje MSFI-a 16 rezultiralo je promjenama u računovodstvenim politikama Društva. MSFI 16 uvodi jedinstveni računovodstveni model za najmoprince, te zahtjeva priznavanje imovine i obveza za sve najmove, uz moguće opcije za izuzeće najмова s rokom od 12 mjeseci ili manje, ili kada je predmetna imovina male vrijednosti. Najmoprimac priznaje imovinu u vidu prava korištenja imovine koje predstavlja pravo korištenja imovine koja je subjekt najma te adekvatnu obvezu za najam, koja predstavlja obvezu plaćanja najma. MSFI 16 u načelu zadržava računovodstvo najmodavca kao i u MRS-u 17, pri čemu se zadržava razlika između operativnog najмова i financijskog najma. Društvo nema značajnih najмова u kojima djeluje kao najmodavac.

MSFI 16 je zamijenio MRS 17 Najmovi i IFRIC 4 – Utvrđivanje da li određeni aranžman sadrži najam, SIC 15 Operativni najmovi – poticaji i SIC 27 Procjena suštine transakcije koja uključuje pravni oblik najma. Nakon usvajanja MSFI-ja 16, Društvo je priznalo imovinu s pravom korištenja i obvezu za najam koja se odnosi na korištenje poslovnog prostora i službenih automobila, a koji su prethodno bili klasificirani kao operativni najmovi.

Obveza za najam mjerena je po sadašnjoj vrijednosti preostalih otplata najma, diskontiranih korištenjem kamatne stope navedene u ugovoru o najmu odnosno inkrementalne stope zaduživanja Društva na dan 1. siječnja 2019. godine. Inkrementalna stopa zaduživanja Društva je stopa po kojoj sličan najam može biti ugovoren, od strane neovisnog najmodavca, po usporedivim odredbama i uvjetima. Primijenjena ponderirana prosječna stopa iznosila je 4,851%.

Imovina s pravom korištenja iskazana je u iznosu jednakom obvezi za najam, te je usklađena za iznos bilo kojeg unaprijed plaćenog ili obračunatog plaćanja najma. Kao posljedica primjene novog standarda na dan 1. siječnja 2019. imovina i obveze Društva na temelju prava korištenja najma povećali su se za 2.886 tisuće kuna, bez utjecaja na neto imovinu. Sljedeća tablica predstavlja utjecaj usvajanja MSFI 16 u Izvještaju o financijskom položaju na dan 1. siječnja 2019. godine:

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

2. OSNOVE PRIPREME (nastavak)

2.4. Promjene računovodstvenih politika i objava u 2020. i 2019. godini (nastavak)

a) Usvajanje Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 16 „Najmovi“ (nastavak)

u tisućama kuna	1. siječnja 2019. MSFI 16	31. prosinca 2018. MRS 17/IFRIC 4	Razlika
IMOVINA			
Dugotrajna imovina			
Imovina s pravom upotrebe	2.886	-	2.886
KAPITAL I REZERVE I OBVEZE			
Dugoročne obveze			
Dugoročne obveze za najam	2.886	-	2.886

U Izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti za godinu koja je završila 31. prosinca 2019. godine uključeno je 1.155 tisuće kuna amortizacije koja se odnosi na imovinu s pravom upotrebe (bilješka 18), te 165 tisuća kuna financijskog rashoda koji se odnosi na kamate po obvezama za najam (bilješka 14).

Troškovi povezani s kratkoročnim najmovima, za koje je primijenjeno oslobođenje od primjene MSFI 16 iznosili su u 2019. godini 578 tisuća kuna.

Nakon usvajanja MSFI 16, izmijenjena je priroda troškova povezanih s najmovima, jer Društvo priznaje trošak amortizacije za imovinu u vidu prava korištenja i trošak kamata po obvezama za najam. Ranije je Društvo priznavalo rashode operativnog najma linearnom metodom tijekom trajanja najma i priznavalo imovinu i obveze samo u onoj mjeri u kojoj je bilo razlika između stvarnih plaćanja najma i priznatog troška za godinu.

Dodatne pojedinosti o specifičnim računovodstvenim politikama MSFI 16 koje su primjenjivane u tekućem razdoblju, kao i prethodnim računovodstvenim politikama koje su primjenjivane u usporednom razdoblju, detaljno su opisane u bilješci 3.3.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

2. OSNOVE PRIPREME (nastavak)

2.4. Promjene računovodstvenih politika i objava u 2020. i 2019. godini (nastavak)

Sljedeći izmijenjeni standardi stupili su na snagu od 1. siječnja 2020. godine, ali nisu imali materijalni utjecaj na Društvo:

- Izmjene i dopune Konceptualnog okvira za financijsko izvještavanje (objavljeno 29. ožujka 2018. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2020. godine).
- Definicija poslovanja - Izmjene i dopune MSFI-ja 3 (objavljeno 22. listopada 2018. godine i na snazi za akvizicije u izvještajnom razdoblju koje započinje 1. siječnja 2020. godine ili kasnije).
- Definicija materijalnosti - Izmjene i dopuna MRS-a 1 i MRS-a 8 (objavljeno 31. listopada 2018. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2020. godine).
- Reforma referentne kamatne stope (IBOR) - Izmjene i dopune MSFI-ja 9 Financijski instrumenti, MRS-a 39 i MSFI-ja 7 (objavljeno 26. rujna 2019. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2020. godine).

2.5. Novi standardi i tumačenja objavljenih standarda koji još nisu usvojeni

Objavljeno je nekoliko novih standarda i smjernica koji su obvezni za izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon siječnja 2021. godine. Novi standardi i smjernice neće imati materijalni utjecaj na financijska izvješća Društva:

- Prodaja ili doprinos imovine između investitora i njegovog pridruženog subjekta ili zajedničkog pothvata - Izmjene i dopune MSFI-ja 10 i MRS-a 28 (objavljeno 11. rujna 2014. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon datuma koji odredi IASB).
- MSFI 17 Ugovori o osiguranju (objavljeno 18. svibnja 2017. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine).
- Klasifikacija obveza kao tekućih ili dugoročnih - Izmjene MRS-a 1 (objavljene 23. siječnja 2020. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023.).
- Prihodi prije namjeravane uporabe, štetni ugovori - troškovi ispunjenja ugovora, Referenca na konceptualni okvir - izmjene uskog opsega MRS-a 16, MRS-a 37 i MSFI-ja 3, te godišnja poboljšanja MSFI-ja 2018-2020 - izmjene MSFI-ja 1, MSFI 9, MSFI 16 i MRS 41 (objavljeni 14. svibnja 2020. i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2022. godine).
- Reforma referentne kamatne stope (IBOR) – druga faza dopune MSFI-ja 9, MRS-a 39, MSFI-ja 7, MSFI-ja 4 i MSFI-ja 16 (objavljeno 27. kolovoza 2020. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2021. godine).

Društvo trenutno procjenjuje utjecaj novih standarda i smjernica na svoja financijska izvješća. Ne očekuje se da će novi standardi i tumačenja značajno utjecati na financijske izvještaje Društva.

2. OSNOVE PRIPREME (nastavak)

2.6. Korištenje procjena i prosudbi

Priprema financijskih izvještaja u skladu s MSFI zahtjeva od Uprave stvaranje prosudbi, procjena i pretpostavki koje utječu na primjenu politika i iznosa objavljenih za imovinu i obveze, prihode i troškove. Procjene i uz njih vezane pretpostavke temelje se na povijesnom iskustvu i raznim ostalim čimbenicima, za koje se smatra da su razumni u danim okolnostima, rezultat kojih čini polazište za stvaranje procjena o vrijednosti imovine i obveza, koje se ne mogu dobiti iz drugih izvora. Stvarni rezultati mogu se razlikovati od takvih procjena. Spomenute procjene i uz njih vezane pretpostavke predmet su redovitog pregleda. Utjecaj korekcije procjene priznaje se u razdoblju u kojem je procjena korigirana ukoliko korekcija utječe samo na razdoblje u kojem je napravljena ili u razdoblju u kojem je napravljena korekcija i budućim razdobljima ukoliko korekcija utječe na tekuće i buduća razdoblja.

Prosudbe koje je Uprava napravila u primjeni MSFI, a koje imaju značajan utjecaj na financijske izvještaje i prosudbe kod kojih je rizik da će doći do materijalno značajnih korekcija u idućoj godini visok, navedene su u bilješci 4.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

3. SAŽETAK TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Slijedi prikaz značajnih računovodstvenih politika usvojenih za pripremu ovih financijskih izvještaja. Ove računovodstvene politike dosljedno su primjenjivane od strane Društva za sva razdoblja uključena u ove izvještaje.

3.1. Priznavanje prihoda

Osnovna djelatnost Društva je vođenje elektroenergetskog sustava i pogona prijenosnog sustava Republike Hrvatske s međusobno povezanim prijenosnim sustavima, odnosno s distribucijskim sustavom u Republici Hrvatskoj.

Sukladno novom MSFI 15, glede priznavanja ugovora s kupcima Društvo primjenjuje model od „pet koraka“;

1. Utvrditi ugovor s kupcem
2. Utvrditi obveze isporuke u ugovoru
3. Utvrditi cijenu transakcije
4. Dodijeliti cijenu transakcije obvezama isporuke u ugovoru
5. Priznati prihod kada subjekt ispuni obvezu isporuke

Prihodi se priznaju za svaku zasebnu obvezu isporuke u ugovoru u iznosu cijene transakcije. Cijena transakcije je iznos naknada u ugovoru na koju Društvo očekuje da ima pravo u zamjenu za prijenos obećane robe ili usluga kupca.

Prihodi od naknade za korištenje prijenosne mreže

Naknade Društva od 2016. godine temelje se na energetske podacima ostvarene prodaje kupcima, Metodologiji za određivanje tarifnih stavki za prijenos električne energije i Odluci o iznosu tarifnih stavki za prijenos električne energije koje donosi Hrvatska energetska regulatorna agencija („HERA“). HERA je 13. prosinca 2018. godine donijela Odluku kojom su promijenjene tarifne stavke za prijenos električne energije u 2019. godini. Ista Odluka primjenjuje se i na priznavanje prihoda u 2020. godini.

Prihod od ITC sporazuma

Društvo, kao Operator prijenosnog sustava (Transmission System Operator), potpisnik je ITC sporazuma (ITC Clearing and Settlement Agreement) temeljem kojeg ostvaruje prihod kao naknadu za pokriće troškova nastalih uslijed tranzita električne energije. Prihodi od ITC mehanizma određuju se na bazi metodologije utvrđene od strane ETSO (European Transmission System Operators), a prema Uredbi 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća o uvjetima pristupa mreži za prekograničnu razmjenu električne energije.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

3. SAŽETAK TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.1. Priznavanje prihoda (nastavak)

Prihod od prekograničnog prijenosnog kapaciteta

Tijekom 2020. i 2019. godine bilateralna i multilateralna dodjela prekograničnih prijenosnih kapaciteta na granicama Republike Hrvatske sa susjednim operatorima prijenosa odvija se prema posebnim Pravilima o dodjeli prekograničnih prijenosnih kapaciteta, zasebno za jednu ili više granica i u skladu s Pravilima o korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta koja reguliraju korištenje kapaciteta na granicama sa susjednim operatorima sustava.

Prihod od električne energije uravnoteženja

Od 1. siječnja 2017. godine Društvo ostvaruje prihode od pružanja usluge uravnoteženja i obračuna električne energije uravnoteženja prodajom električne energije Voditeljima bilančnih grupa (VBG) sukladno važećim Pravilima o uravnoteženju elektroenergetskog sustava, Metodologiji za određivanje cijena za obračun električne energije uravnoteženja, Ugovorima o odgovornosti za odstupanje sklopljenim s VBG, te u skladu sa setom ugovora o pomoćnim uslugama sustava sklopljenima s HEP Proizvodnjom d.o.o.

Prihodi od naknada za priključenje – primjena MSFI 15 „Prihodi na temelju ugovora s kupcima“

Na dan 1.1.2018. godine stupio je na snagu MSFI 15 „Prihodi na temelju ugovora s kupcima“ koji u dijelu ugovora za priključke na mrežu prijenosa zamjenjuje IFRIC 18. Sukladno odredbama MSFI 15, priključenje na mrežu smatra se plaćanjem nepovratne naknade za priključenje na mrežu koja je povezana s budućim ugovorom o korištenju mreže i ugovorom o opskrbi električnom energijom.

Slijedom toga, razdoblje priznavanja prihoda od naknade za priključak produžava se i nakon početnog ugovornog razdoblja s obzirom da je kupac temeljem realizacije ugovora o priključenju stekao pravo na korištenje prijenosne mreže i dalje na opskrbu električnom energijom. Prihod se stoga treba sustavno rasporediti kroz razdoblje korisnog vijeka upotrebe izgrađenog sredstva ili prenesenog sredstva koje se koristi za davanje stalne usluge, a naknada primljena od kupaca za priključenje evidentirati kao odgođeni prihod te priznavati kao prihod razdoblja istovremeno s amortizacijom imovine (priključaka) na koju se odnosi.

Prema odredbama MSFI-a 15 obzirom na povezanost ugovora o priključenju i ugovora o isporuci električne energije, za imovinu knjiženu prema IFRIC-u 18 koja još nije u cijelosti amortizirana provedeni su prepravci zadržane dobiti za dio prihoda koji je priznat u trenutku priključenja na mrežu što se odnosi na priključke evidentirane u razdoblju 1. srpnja 2009. do 31. prosinca 2017. godine.

Financijski prihodi

Financijski prihodi sastoje se od prihoda od kamata na investirana sredstva, promjene fer vrijednosti financijske imovine iskazane po fer vrijednosti u računu dobiti i gubitka te dobitaka od tečajnih razlika.

3. SAŽETAK TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.1. Priznavanje prihoda (nastavak)

Prihod od kamate priznaje se u trenutku kada nastaje, koristeći metodu efektivne kamatne stope. Prihodi od dividendi priznaju se kada je ustanovljeno pravo na isplatu dividende.

Državne potpore

Državna potpora se priznaje kada postoji dovoljno jamstvo da će Društvo zadovoljiti uvjete koji se za nju traže i da će potpora biti primljena.

Državne potpore priznaju se u Izvještaju o sveobuhvatnoj na sustavnoj osnovi tijekom razdoblja u kojem Društvo priznaje kao rashode povezane troškove za čije su pokriće potpore namijenjene.

Državne potpore povezane s materijalnom imovinom koja se amortizira priznaju se u dobit ili gubitak u razdobljima i u omjerima u kojima se priznaje trošak amortizacije te imovine.

Državne potpore povezane s imovinom koja se ne amortizira priznaju se u dobit ili gubitak kroz razdoblja u kojima se snose troškovi ispunjenja tih obveza, odnosno kroz očekivani vijek uporabe te imovine.

3.2. Transakcije i stanja u stranim valutama

Transakcije u stranim valutama izražene su u funkcionalnoj valuti upotrebom tečajne liste važeće na dan transakcije. Monetarna imovina i obveze izražene u stranoj valuti na datum izvještavanja preračunate su u funkcionalnu valutu upotrebom tečajne liste važeće na datum izvještavanja. Dobici ili gubici od tečajnih razlika koji nastaju prilikom podmirenja tih transakcija te iz preračuna monetarne imovine i obveza denominiranih u stranim valutama, priznaju se u dobit ili gubitak.

Nemonetarna imovina i stavke koje se mjere po povijesnom trošku strane valute ne preračunavaju se po novim tečajevima. Nemonetarna imovina i obveze denominirane u stranoj valuti prikazane prema povijesnom trošku, preračunate su u funkcionalnu valutu upotrebom tečajne liste važeće na dan transakcije.

3.3. Najmovi

Društvo nema sklopljenih ugovora o financijskim najmovima s trećim osobama.

Najmovi u kojima Društvo ne snosi bitan udio rizika i koristi vlasništva klasificiraju se kao operativni najmovi.

Računovodstvene politika u primjeni od 1. siječnja 2019.

Svi najmovi obračunavaju se priznavanjem imovine s pravom korištenja i obvezama po najmu osim za:

- Najmove male vrijednosti; i
- Najmove čije razdoblje najma završava u razdoblju od 12 mjeseci od datuma prve primjene ili kraće.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

3. SAŽETAK TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. Najmovi (nastavak)

Obveza za najam se priznaje prema sadašnjoj vrijednosti ugovorenih budućih plaćanja najmodavcu za vrijeme trajanja najma, diskontirana uz diskontnu stopu koja se određuje u odnosu na stopu svojstvenu zakupu, osim ako ju nije lako utvrditi, u tom se slučaju koristi inkrementalna stopa zaduživanja Društva na početku najma. Varijabilna plaćanja najma se uključuju u izračun obveza za najam, samo ukoliko ovise o indeksu ili stopi. U tom slučaju, početni izračun obveza za najam pretpostavlja da će varijabilni element ostati nepromijenjen za vrijeme trajanja najma. Ostala varijabilna plaćanja najma predstavljaju rashod u razdoblju na koji se odnosi.

Na datum početnog priznavanja, knjigovodstvena vrijednost obveza za najam uključuje i:

- iznose za koje se očekuje da će ih najmoprimac plaćati na temelju jamstava za ostatak vrijednosti;
- cijenu izvršenja mogućnosti kupnje ako je izvjesno da će najmoprimac iskoristiti tu mogućnost; i
- plaćanja kazni za raskid najma ako razdoblje najma odražava da će najmoprimac iskoristiti mogućnost raskida najma.

Imovina s pravom korištenja početno se mjeri u visini obveza za najam, umanjena za sve primljene poticaje za najam i povećava se za:

- sva plaćanja najma izvršena na datum početka najma ili prije tog datuma;
- sve početne izravne troškove; i
- iznos rezervacije priznate u slučaju kada Društvo ugovorno snosi troškove demontaže, uklanjanja ili obnovi mjesta na koje se imovina nalazi.

Nakon početnog mjerenja, obveza za najam povećava se kako bi odražavala kamate na obveze po najmu i smanjuje se kako bi odražavala izvršena plaćana najma. Imovina s pravom korištenja umanjuje se za akumuliranu amortizaciju koja se obračunava linearno tijekom trajanja najma, ili preostalog ekonomskog vijeka imovine, ako se smatra da je kraće od roka najma. Obveza za najam naknadno se mjeri kada dođe do promjene budućih plaćanja najma koji proizlazi iz promjene indeksa ili stope odnosno kad postoji promjena u procjeni roka bilo kojeg najma.

Plaćanja po operativnom najmu priznaju se kroz dobit ili gubitak linearnom metodom tijekom trajanja najma. Plaćanja po osnovi operativnih najмова iskazuju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti prema pravocrtnoj metodi u razdoblju trajanja najma.

3.4. Nematerijalna imovina

Dugotrajna nematerijalna imovina uključuje software te ulaganja na tuđoj imovini radi stjecanja prava, a kapitaliziraju se do iznosa za koji su vjerojatne buduće ekonomske koristi te ako će iste pritijecati u Društvo. Naknadni troškovi vezani uz kapitaliziranu nematerijalnu imovinu priznaju se u knjigovodstveni iznos stavki samo ako povećavaju buduće ekonomske koristi povezane sa sredstvom te ako će iste pritijecati u Društvo. Svi ostali troškovi predstavljaju trošak unutar dobiti ili gubitka u razdoblju kad su nastali.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

3. SAŽETAK TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.4. Nematerijalna imovina (nastavak)

Amortizacija se obračunava koristeći linearnu metodu otpisa kroz procijenjeni korisni vijek trajanja pojedine imovine. Nematerijalna imovina amortizira se od datuma kada je raspoloživa za upotrebu. Procijenjeni korisni vijek trajanja nematerijalne imovine je kako slijedi:

Software	5 godina
Ulaganja na tuđoj imovini radi stjecanja prava	25 godina

3.5. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazani su po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirana umanjenja vrijednosti imovine, ako postoje. Trošak nabave obuhvaća sve troškove koji se mogu izravno povezati s dovođenjem sredstva u radno stanje za namjeravanu upotrebu.

Imovina u pripremi se ne amortizira. Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme obračunava se primjenom pravocrtna metode u svrhu alokacije troška te imovine tijekom njenog procijenjenog korisnog vijeka uporabe kako slijedi:

Građevinski objekti (nekretnine i građevinski dijelovi objekata i postrojenja za prijenos električne energije)	10-40 godina
Oprema (oprema postrojenja i objekata za prijenos električne energije)	5-40 godina
Inventar i ostala oprema (uredska i oprema računskih centara, namještaj i motorna vozila)	5-20 godina

Korisni vijek uporabe pregledava se na svaki izvještajni datum i po potrebi usklađuje. U slučaju da je knjigovodstveni iznos imovine veći od procijenjenog nadoknadivog iznosa, razlika se otpisuje do nadoknadivog iznosa.

Dobici i gubici nastali prodajom utvrđeni su kao razlika između prihoda od prodaje i knjigovodstvene vrijednosti prodanog sredstva te se priznaju unutar dobiti ili gubitka u sklopu ostalih prihoda/troškova.

Naknadni izdaci uključuju se u knjigovodstvenu vrijednost imovine ili se, po potrebi, priznaju kao zasebna imovina samo ako će Društvo imati buduće ekonomske koristi od spomenute imovine te ako se trošak imovine može pouzdano mjeriti. Knjigovodstvena vrijednost zamijenjenog dijela prestaje se priznavati. Svi ostali troškovi održavanja terete izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti u financijskom razdoblju u kojem su nastali. U situacijama u kojima je nedvojbeno da su troškovi rezultirali povećanjem budućih ekonomskih koristi za koje se očekuje da će se ostvariti uporabom stavke nekretnina, postrojenja i opreme iznad njenih izvorno procijenjenih mogućnosti, oni se kapitaliziraju kao dodatni trošak nekretnina, postrojenja i opreme. Troškovi prihvatljivi za kapitalizaciju obuhvaćaju troškove periodičnih, unaprijed planiranih značajnijih pregleda i remonta nužnih za daljnje poslovanje.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

3. SAŽETAK TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5. Nekretnine, postrojenja i oprema (nastavak)

Troškovi posudbe koji se mogu izravno povezati sa stjecanjem, izgradnjom ili izradom kvalificiranog sredstva, a to je sredstvo koje nužno zahtijeva znatno vrijeme kako bi bilo spremno za namjeravanu uporabu ili prodaju, se pripisuju trošku nabave toga sredstva sve dok sredstvo većim dijelom ne bude spremno za namjeravanu uporabu ili prodaju.

Troškovi posudbe uključuju kamate na dopuštena prekoračenja po bankovnom računu, kratkoročne i dugoročne posudbe te tečajne razlike nastale posudbama u stranoj valuti u iznosu kojem se smatraju usklađivanjem troškova kamata.

3.6. Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine

Na svaki izvještajni dan, Društvo provjerava knjigovodstvene iznose svoje nefinancijske imovine (izuzev zaliha i odgođene porezne imovine koje se razmatraju) kako bi utvrdilo postoje li naznake da je došlo do gubitaka zbog umanjivanja vrijednosti. Ako takve naznake postoje, procjenjuje se nadoknadiivi iznos sredstva da bi se mogli odrediti eventualni gubici nastali zbog umanjivanja. Ako nadoknadiivi iznos nekog sredstva nije moguće procijeniti, Društvo procjenjuje nadoknadiivi iznos jedinice koja stvara novac kojoj to sredstvo pripada. Ako je moguće odrediti realnu i dosljednu osnovu za raspoređivanje, imovina Društva se također raspoređuje na pojedine jedinice koje stvaraju novac ili, ako to nije moguće, na najmanju skupinu jedinica koje stvaraju novac za koju je moguće odrediti realnu i konzistentnu osnovu raspoređivanja.

Nematerijalna imovina neodređenog vijeka uporabe i nematerijalna imovina koja još nije raspoloživa za uporabu se testira na umanjivanje jednom godišnje te kada postoji naznaka o mogućem umanjenju imovine.

Nadoknadiivi iznos je veći iznos uspoređujući fer vrijednost umanjenu za troškove prodaje i vrijednost imovine u uporabi. Za potrebe procjene vrijednosti u uporabi, procijenjeni budući novčani tokovi diskontiraju se do sadašnje vrijednosti primjenom diskontne stope prije oporezivanja koja odražava sadašnju tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za to sredstvo za koje procjene budućih novčanih tokova nisu bile usklađene. Ako je nadoknadiivi iznos nekog sredstva (ili jedinice koja stvara novac) procijenjen na iznos niži od knjigovodstvenog, knjigovodstveni iznos toga sredstva (jedinice koja stvara novac) umanjuje se do nadoknativog iznosa. Gubici od umanjivanja vrijednosti priznaju se odmah kao rashod, osim kod sredstva iskazanog u revaloriziranom iznosu, u kojem slučaju se gubitak od umanjivanja iskazuje kao smanjenje vrijednosti proizašlo iz revalorizacije sredstva.

3. SAŽETAK TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine (nastavak)

Kod naknadnog poništenja gubitka od umanjenja vrijednosti, knjigovodstveni iznos sredstva (jedinice koja generira novac) povećava se do revidiranog procijenjenog nadoknativog iznosa toga sredstva na način da uvećana knjigovodstvena vrijednost ne premašuje knjigovodstvenu vrijednost koja bi bila utvrđena da u prethodnim godinama nije bilo priznatih gubitaka od umanjenja na tom sredstvu (jedinici koja generira novac). Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti odmah se priznaje kao prihod, osim ako se predmetno sredstvo ne iskazuje u revaloriziranom iznosu, u kom slučaju se poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti iskazuje kao povećanje uslijed revalorizacije.

3.7. Ulaganje u nekretnine

Ulaganja u nekretnine uključuju nekretnine koje se drže radi zarade putem iznajmljivanja ili povećanja njihove tržišne vrijednosti ili u obje svrhe. Ugrađena oprema smatra se sastavnim dijelom ulaganja u nekretnine. Trošak nabave uključuje sve troškove koji su direktno povezani s nabavkom te imovine. Ulaganja u nekretnine u pripremi tj. izgradnji klasificiraju se kao dugotrajna materijalna imovina sve dok ne budu spremna za upotrebu. Nakon početnog priznavanja, ulaganja u nekretnine se vrednuju po fer vrijednosti. Dobici i gubici uslijed promjena fer vrijednosti ulaganja u nekretnine priznaju se u dobit i gubitak razdoblja u kojem su nastali.

Troškovi zamjene pojedine stavke ulaganja u nekretnine priznaju se u knjigovodstvenu vrijednost te imovine ako je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi koje su sadržane u toj stavci imovine pritićati u Društvo te se njihova vrijednost može pouzdano izmjeriti. Troškovi redovnog održavanja ulaganja u nekretnine priznaju se unutar računa dobiti i gubitka kako nastaju. Investicijska nekretnina se prestaje priznavati, tj. isknjižava se, prodajom ili trajnim povlačenjem iz uporabe, kao i kad se od njenog otuđenja ne očekuju buduće ekonomske koristi. Svaka dobit, odnosno svaki gubitak nastao isknjiženjem nekretnine, a utvrđuje se kao razlika između neto priljeva ostvarenih prodajom i neto knjigovodstvene vrijednosti predmetne nekretnine, uključuje se u dobit i gubitak razdoblja u kojem se nekretnina prestala priznavati.

3.8. Ulaganja u povezana društva

(i) Ovisna društva

Ovisna društva su sva društva (uključujući i društva s posebnom namjenom) nad kojima Društvo ima kontrolu nad financijskim i poslovnim politikama, što u pravilu uključuje više od pola glasačkih prava. Postojanje i učinak potencijalnih prava glasa koja se mogu iskoristiti ili zamijeniti razmatraju se prilikom procjene ima li Društvo kontrolu nad drugim poslovnim subjektom. Ulaganja u ovisna društva početno se priznaju po trošku, a naknadno po trošku umanjenom za umanjenja vrijednosti. Testiranje ulaganja u ovisna društva na umanjenje vrijednosti provodi se na godišnjoj razini (računovodstvena politika 3.13).

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

3. SAŽETAK TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8. Ulaganja u povezana društva (nastavak)

(ii) Pridružena društva

Pridružena društva su ona u kojima Društvo ima značajan utjecaj, ali nema kontrolu, što u pravilu uključuje 20% do 50% prava glasa. Ulaganja u pridružena društva početno se priznaju po trošku, a naknadno po trošku umanjenom za umanjena vrijednosti. Testiranje ulaganja u pridružena društva na umanjene vrijednosti provodi se na godišnjoj razini (računovodstvena politika 3.13).

3.9. Zalihe

Zalihe sadrže uglavnom elektromaterijal, rezervne dijelove za postrojenja i opremu prijenosne mreže i sitni inventar, a iskazane su po nižoj vrijednosti od troška nabave utvrđenog na temelju prosječne ponderirane cijene umanjene za ispravak vrijednosti zastarjelih zaliha i neto ostvarive vrijednosti. Trošak nabave uključuje fakturirani iznos i druge troškove koji su nastali izravno u svezi s dovođenjem zaliha na određenu lokaciju i uporabno stanje. Neto ostvariva vrijednost predstavlja procjenu prodajne cijene u redovnom tijeku poslovanja umanjenu za varijabilne troškove prodaje.

Uprava provodi ispravak vrijednosti zaliha na temelju pregleda ukupne starosne strukture zaliha, te na temelju pregleda značajnih, pojedinačnih iznosa uključenih u zalihe. Sitan inventar i alati u potpunosti se otpisuju prilikom stavljanja u uporabu.

3.10. Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti obuhvaćaju gotovinu, depozite kod banaka po viđenju i ostale kratkotrajne visoko likvidne instrumente s rokovima naplate do tri mjeseca ili kraće.

3.11. Primanja zaposlenih

(i) Obveze za mirovine i ostale obveze nakon umirovljenja

U toku redovnog poslovanja prilikom isplata plaća Društvo u ime svojih radnika koji su članovi obveznih mirovinskih fondova obavlja redovita plaćanja doprinosa sukladno zakonu. Obvezni mirovinski doprinosi fondovima iskazuju se kao dio troška plaća kada se obračunaju. Društvo nema obvezu osigurati bilo koja druga primanja radnika nakon njihova umirovljenja vezano uz mirovine iz obveznih mirovinskih fondova.

Obveza se odnosi na sve osobe koje su u radnom odnosu temeljem ugovora o radu. Navedeni doprinosi se uplaćuju u određenom postotnom iznosu utvrđenom na temelju bruto plaće. Doprinosi u ime posloprimca i u ime poslodavca obračunavaju se kao trošak razdoblja u kojem su nastali (vidi bilješku 10).

3. SAŽETAK TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Primanja zaposlenih (nastavak)

(ii) *Otpremnine kod prestanka radnog odnosa*

Obveze za otpremnine priznaju se kad Društvo prekine radni odnos radnika prije redovnog datuma umirovljenja. Društvo priznaje obveze za otpremnine kada je dokazivo preuzelo obvezu da prekine radni odnos sa sadašnjim radnicima, na osnovu detaljnog formalnog plana bez mogućnosti da od njega odustane ili osigurava otpremnine kao rezultat ponude da potakne dragovoljno raskidanje radnog odnosa.

(iii) *Rezerviranja za otpremnine kod odlaska u mirovinu*

Otpremnine koje dospijevaju u razdoblju duljem od 12 mjeseci nakon izvještajnog datuma, diskontiraju se na njihovu sadašnju vrijednost temeljem aktuarskog izračuna koji se izrađuje na kraju svakog izvještajnog razdoblja te koji koristi pretpostavke o broju radnika za koje se procjenjuje da će ostvariti pravo na otpremninu pri redovnoj mirovini, procijenjeni trošak navedenih otpremnina te diskontnu stopu koja je slična prosječnoj očekivanoj stopi prinosa na ulaganje u državne obveznice u Republici Hrvatskoj koje kotiraju na tržištu i kod kojih su valute i rokovi dospijeća u skladu s valutama i procijenjenim trajanjem obveze za isplatom primanja. Aktuarski dobici i gubici koji proizlaze iz usklada i promjena temeljenih na iskustvu u aktuarskim pretpostavkama knjiže se odmah unutar dobiti ili gubitka.

(iv) *Redovne otpremnine kod odlaska u mirovinu*

Temeljem trenutno važećeg kolektivnog ugovora (u primjeni od 1. siječnja 2020. godine) radnici prilikom odlaska u mirovinu imaju pravo na redovnu otpremninu u iznosu 1/8 bruto prosječne mjesečne plaće isplaćene zaposleniku za prethodna tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, a za svaku navršenu godinu neprekidnog trajanja radnog odnosa kod poslodavca. Spomenuti Kolektivni ugovor vrijedi do 31. prosinca 2021. godine.

(v) *Dugoročna primanja radnika*

Društvo priznaje obvezu za dugoročna primanja radnika (jubilarne nagrade) ravnomjerno u razdoblju u kojem je nagrada ostvarena na temelju stvarnog broja godina radnog staža. Nagrada za dugogodišnji rad iznosi od 1.500 do 5.500 kuna neto za rad u Društvu od 10 do 45 godina neprekidnog radnog odnosa kod poslodavca. Obvezu za dugoročna primanja radnika mjeri nezavisni aktuar na kraju svakog izvještajnog razdoblja koristeći pretpostavke o broju radnika kojima navedena primanja treba isplatiti, procijenjeni trošak navedenih primanja te diskontne stope koja je određena kao prosječna očekivana stopa prinosa na ulaganju u državne obveznice. Aktuarski dobici i gubici koji proizlaze iz usklada i promjena temeljenih na iskustvu u aktuarskim pretpostavkama knjiže se odmah unutar dobiti ili gubitka.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

3. SAŽETAK TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Primanja zaposlenih (nastavak)

(vi) *Kratkoročna primanja radnika*

Društvo priznaje rezerviranje za bonuse zaposlenicima kada postoji ugovorna obveza ili praksa iz prošlosti na temelju koje je nastala izvedena obveza.

3.12. Rezerviranja

Rezerviranje je priznato kad Društvo ima sadašnju obvezu (zakonsku ili izvedenu) koja je nastala kao rezultat prošlih događaja te je vjerojatno (više da nego ne) da će odljev sredstava biti potreban da se podmiri ta obveza, a pouzdano se može procijeniti iznos obveze. Rezerviranja se preispituju na izvještajni dan te se usklađuju s procjenom temeljenom na trenutno najboljim saznanjima. Kad je iznos smanjenja vrijednosti novca značajan, iznos rezerviranja je sadašnja vrijednost troškova za koje se očekuje da će nastati kako bi se podmirila obveza, utvrđenih korištenjem procijenjene bez rizične kamatne stope kao diskontne stope. Kad se koristi diskontiranje, svake se godine utjecaj diskontiranja knjiži kao financijski trošak te je iskazana vrijednost rezerviranja povećana svake godine za proteklo vrijeme.

3.13. Financijska imovina

Društvo je usvojilo MSFI 9 „*Financijski instrumenti*“ sa danom 1. siječnja 2018. godine te njegova primjena nije imala značajnog utjecaja na financijske izvještaje Društva.

Društvo priznaje financijsku imovinu u svojim financijskim izvještajima kada postaje strana u ugovornim odredbama instrumenta. Ovisno o poslovnom modelu za upravljanje imovinom te ugovornim značajkama novčanih tokova financijske imovine Društvo mjeri financijsku imovinu po amortiziranom trošku, fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka.

Društvo klasificira imovinu kako je prikazano u nastavku:

O P I S	Klasifikacija / mjerenje
Dugotrajna imovina	
Financijska imovina kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Vlasnički instrumenti / fer vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
Dani zajmovi	Držanje radi naplate / amortizirani trošak
Kratkotrajna imovina	
Novac i novčani ekvivalenti (depoziti)	Držanje radi naplate / amortizirani trošak
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja	Držanje radi naplate / amortizirani trošak

Poslovni modeli Društva odražavaju način na koji Društvo upravlja imovinom, a s ciljem ostvarenja novčanih tokova.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

3. SAŽETAK TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13. Financijska imovina (nastavak)

Poslovni model odražava način na koji Društvo upravlja imovinom kako bi ostvarilo novčane tokove – bez obzira na to je li cilj Društva (i) isključivo prikupljanje ugovornih novčanih tokova od imovine ('držanje radi naplate ugovornih novčanih tokova') ili (ii) prikupiti i ugovorne novčane tokove i novčane tokove koji proizlaze iz prodaje imovine ('držati radi naplate ugovornih novčanih tokova i prodaje'), a ako nijedna od gore navedenih točaka nije primjenjiva, financijska imovina se klasificira kao dio drugog poslovnog modela i mjeri se po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

i) Financijska imovina kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Početno priznavanje

Društvo priznaje financijsku imovinu ili obvezu kada i samo kada postaje ugovorna strana u ugovornim odredbama instrumenta.

Društvo početno priznaje financijsku imovinu po fer vrijednosti uvećanu za transakcijske troškove koji se izravno mogu pripisati stjecanju ili izdavanju financijske imovine.

Vlasnički instrumenti uključuju strateška ulaganja. Vrednovanje vlasničkih instrumenata mjeri se kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI) bez naknadne reklasifikacije u dobit ili gubitak.. Razlog tome je što pri strateškim ulaganjima prioritet nije kratkoročno maksimalno povećanje dobiti. Stjecanje i prodaja strateških ulaganja temelje se na razmatranjima poslovne politike. Dividende se priznaju u dobit ili gubitak., osim ako dividende jasno ne predstavljaju dio troška ulaganja.

Naknadno mjerenje

Nakon početnog priznavanja Društvo mjeri financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

ii) Dani zajmovi

Dani zajmovi Društva drže se unutar poslovnog modela čiji je cilj držanje financijske imovine kako bi se naplatili ugovorni novčani tokovi. Ugovornim uvjetima na određeni datum nastaju novčani tokovi koji predstavljaju samo plaćanja glavnice i kamata. Pri tome je glavnica fer vrijednost imovine pri početnom priznavanju.

Na osnovu navedenog, dani zajmovi mjereni su po amortiziranom trošku.

Mjerenje po amortiziranom trošku podrazumijeva sljedeće;

- Prihod od kamata računa se korištenjem efektivne kamatne stope, te se ista pri obračunu primjenjuje na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine.

iii) Potraživanja od kupaca

Potraživanja od kupaca koja nemaju značajnu financijsku komponentu pri početnom priznavanju mjerena su sukladno MSFI 15 po njihovoj transakcijskoj cijeni.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

3. SAŽETAK TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13. Financijska imovina (nastavak)

iv) Umanjenje

Društvo na osnovi očekivanih kreditnih gubitaka priznaje umanjena financijske imovine. Na svaki izvještajni datum, Društvo mjeri očekivane kreditne gubitke te iste priznaje u financijskim izvještajima. Očekivani kreditni gubici od financijskih instrumenata mjere se na način koji odražava:

- Nepistran i ponderiran iznos vjerojatnosti koji je određen procjenom raspona mogućih ishoda,
- Vremensku vrijednost novca,
- Razumne i prihvatljive podatke o prošlim događajima, trenutnim uvjetima i predviđanjima budućih ekonomskih uvjeta.

Glede potraživanja od kupaca društvo primjenjuje pojednostavljeni pristup MSFI 9 za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka korištenjem očekivanih rezervacija za kreditne gubitke potraživanja od kupaca.

Za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka potraživanja od kupaca, Društvo je analizom starosne strukture i povijesnih podataka utvrdilo potencijalne buduće gubitke.

Analizom starosne strukture, utvrđeno je da Društvo nema značajnih dospjelih potraživanja, najznačajniji dio potraživanja nije dospio te Društvo procjenjuje da će se u cijelosti naplatiti. Nisu utvrđeni značajni očekivani kreditni gubici.

v) Prestanak priznavanja financijske imovine

Društvo prestaje priznavati financijsku imovinu kada;

- Ističu ugovorna prava na novčane tokove od financijske imovine,
- Prenosi financijsku imovinu i pritom prienos ispunjava uvjete za prestanak priznavanja.

Društvo prenosi financijsku imovinu ako, i samo ako, ili:

- (a) prenosi ugovorna prava na primanje novčanih tokova od financijske imovine, ili
- (b) zadržava ugovorna prava na primanje novčanih tokova od financijske imovine, ali pretpostavlja ugovornu obvezu plaćanja novčanih tokova jednom ili više primatelja u aranžmanu.

Kada Društvo prenosi financijsku imovinu dužno je procijeniti obujam do kojeg zadržava rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom. U ovom slučaju kada se prenose svi rizici i koristi od vlasništva, Društvo prestaje priznavati financijsku imovinu i priznaje zasebno kao imovinu ili obveze sva prava i obveze koje su nastale ili zadržane u okviru prijenosa.

Ako se zadržavaju gotovo svi rizici i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom, Društvo nastavlja s priznavanjem financijske imovine. Ako Društvo niti prenosi niti zadržava gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom, Društvo određuje je li zadržana kontrola nad financijskom imovinom. Ukoliko nije zadržana kontrola nad financijskom imovinom, Društvo prestaje priznavati financijsku imovinu i priznaje zasebno kao imovinu ili obveze sva prava i obveze koje su nastale ili zadržane u okviru prijenosa.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

3. SAŽETAK TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13. Financijska imovina (nastavak)

Ukoliko je zadržana kontrola, Društvo nastavlja s priznavanjem financijske imovine u mjeri u kojoj i dalje sudjeluje u toj financijskoj imovini.

3.14. Financijske obveze

Početno priznavanje i mjerenje

Financijske obveze klasificiraju se kao financijske obveze koje se mjere po amortiziranom trošku. Sve financijske obveze početno se priznaju po fer vrijednosti plus pripadajući transakcijski troškovi. Financijske obveze Društva uključuju obveze prema dobavljačima i ostale obveze, prekoračenja po bankovnom računu i kredite i zajmove.

Naknadno mjerenje

Nakon početnog priznavanja, kamatonosni krediti i zajmovi naknadno se mjere po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope.

Posudbe se klasificiraju kao kratkoročne obveze, osim ako Društvo ima bezuvjetno pravo odgoditi podmirenje obveze najmanje 12 mjeseci nakon izvještajnog datuma. Kratkoročne posudbe i zajmovi dobavljača se prikazuju po izvorno posuđenom iznosu umanjenom za otplate. Trošak kamata tereti račun dobiti i gubitka u razdoblju na koje se kamata odnosi.

Prestanak priznavanja

Društvo prestaje s priznavanjem obveza u financijskim izvještajima kada i samo kada je obveza podmirena. Kada je postojeća financijska obveza zamijenjena drugom od strane istog kreditora po bitno različitim uvjetima, ili su uvjeti postojećih obveza značajno promijenjeni, takva promjena ili modifikacija tretira se kao prestanak originalne obveze i priznavanje nove obveze, a razlika u odgovarajućim knjigovodstvenim vrijednostima priznaje se u računu dobiti i gubitka.

3. SAŽETAK TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.15. Kapital i kapitalne rezerve

Upisani kapital je iskazan u kunama po nominalnoj vrijednosti. Kapitalne rezerve su formirane sukladno Zakonu o trgovačkim društvima i Izjavom o osnivanju Društva, a nastale su na temelju novčane uplate i unosa u stvarima vlasnika Društva.

3.16. Dividenda

Raspodjela dividendi vlasniku Društva priznaje se kao obveza u financijskim izvještajima u razdoblju u kojem su odobrene od strane Glavne skupštine Društva.

3.17. Računovodstveni prikaz najmovi – najmoprimac je Društvo

Najmovi imovine gdje Društvo prihvaća gotovo sve koristi i rizike vlasništva klasificiraju se kao financijski najmovi. Financijski najmovi kapitaliziraju se po procijenjenoj sadašnjoj vrijednosti pripadajućih plaćanja najmovi. Svako plaćanje najma razvrstava se na obveze i financijske rashode kako bi se dobila konstantna stopa na preostalo financijsko stanje. Pripadajuća obveza za najamninu, umanjena za financijske rashode iskazuje se u unutar dugoročnih obveza. Kamatna komponenta financijskog rashoda tereti dobit ili gubitak tijekom razdoblja najma. Imovina stečena po ugovoru o financijskom najmu amortizira se tijekom korisnog vijeka imovine.

3.18. Oporezivanje

(i) Porez na dobit

Trošak poreza na dobit sastoji se od tekućeg i odgođenog poreza. Porez na dobit iskazuje se unutar dobiti ili gubitka do iznosa poreza na dobit koji se odnosi na stavke unutar glavnice kada se trošak poreza na dobit priznaje unutar ostale sveobuhvatne dobiti.

Tekući porez predstavlja očekivanu poreznu obvezu obračunatu na oporezivi iznos dobiti za godinu, koristeći poreznu stopu važeću na datum izvještavanja i sva usklađenja porezne obveze iz prethodnih razdoblja. Oporeziva dobit razlikuje se od neto dobiti razdoblja iskazanoj u računu dobiti i gubitka jer ne uključuje stavke prihoda i rashoda koje su oporezive ili neoporezive u drugim godinama, kao i stavke koje nikada nisu oporezive ni odbitne. Tekuća porezna obveza Društva izračunava se primjenom poreznih stopa koje su na snazi, odnosno u postupku donošenja na kraju izvještajnog razdoblja.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

3. SAŽETAK TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.18. Oporezivanje (nastavak)

(ii) Odgođena porezna imovina i obveze

Odgođeni porez priznaje se koristeći metodu bilančne obveze te uzima u obzir privremene razlike između knjigovodstvene vrijednosti imovine i obveza koje se koriste za potrebe financijskog izvještavanja i iznosa koji se koriste za porezne svrhe. Iznos odgođenog poreza ne priznaje se za sljedeće privremene razlike: početno priznavanje goodwilla, početno priznavanje imovine ili obveze u transakciji koja nije poslovna kombinacija i koja ne utječe ni na računovodstvenu ni na oporezivu dobit i razlike koje se odnose na ulaganja u podružnice i zajednički kontrolirana poduzeća kada je vjerojatno da se situacija neće izmijeniti u skoroj budućnosti. Odgođeni porez vrednuje se po poreznim stopama za koje se očekuje da će biti primijenjene kod privremenih razlika kada se one izmijene, temeljene na zakonima koji su važeći na datum izvještavanja.

Odgođena porezna imovina priznaje se u visini u kojoj je vjerojatno da će se ostvariti buduće oporezive dobiti koje će biti dostupne da ih privremene razlike neutraliziraju. Odgođena porezna imovina umanjuje se za iznos za koji više nije vjerojatno da će se moći iskoristiti kao porezna olakšica.

Odgođena porezna imovina i obveze prebijaju se ako postoji zakonsko pravo na prijeboj tekuće porezne obveze i imovine te ukoliko se odnose na poreze koje je obračunalo isto porezno tijelo na isto oporezivi subjekt, ili na različite porezne subjekte, ali oni namjeravaju podmiriti tekuće porezne obveze i imovinu na neto osnovi ili svoju poreznu imovinu i obveze realizirati istovremeno.

Knjigovodstveni iznos odgođene porezne imovine preispituje se na kraju svakog izvještajnog razdoblja i umanjuje u onoj mjeri u kojoj više nije vjerojatno da će biti raspoloživ dostatan iznos oporezive dobiti za povrat cijelog ili dijela porezne imovine.

(iii) Porezna izloženost

U određivanju iznosa tekućeg i odgođenog poreza, Društvo uzima u obzir utjecaj neizvjesnih poreznih pozicija te mogućnost postojanja dodatnih poreza i kamata. Ovo razmatranje oslanja se na procjene i pretpostavke i može uključivati niz prosudbi o budućim događajima. Novi podaci koji mogu postati dostupni mogu uzrokovati da Društvo promijeni svoju prosudbu o adekvatnosti postojećih poreznih obveza; takve promjene poreznih obveza utjecat će na porezni rashod u razdoblju u kojem je takva odluka donesena.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROSUDBE I PROCJENE

Pri izradi godišnjih financijskih izvješća Društva, Uprava je koristila određene procjene i pretpostavke koje utječu na objavljene prihode, rashode, imovinu i obveze te objavljivanje nepredviđenih obveza tijekom i na datum izvješća. Međutim, neizvjesnost vezana uz ove pretpostavke i procjene može rezultirati značajnim izmjenama knjigovodstvene vrijednosti odnosno imovine ili obveza u budućim razdobljima. Ključne pretpostavke koje se odnose na budućnost i ostali ključni izvori procjena neizvjesnosti na datum izvješća o financijskom položaju koje nose znatan rizik značajnih izmjena knjigovodstvenih vrijednosti imovine i obveza u sljedećoj financijskoj godini navedene su kako slijedi:

Priprema financijskih izvještaja u skladu s MSFI zahtijeva od Uprave stvaranje prosudbi, procjena i pretpostavki koje utječu na primjenu politika i iznosa objavljenih za imovinu, obveze, prihode i troškove te objavu potencijalnih obveza. Stvarni rezultati se mogu razlikovati od takvih procjena.

Procjene i uz njih vezane pretpostavke kontinuirano se pregledavaju. Utjecaj korekcije procjene priznaje se u razdoblju u kojem je procjena korigirana i budućim razdobljima ukoliko korekcija utječe na tekuće i buduća razdoblja.

(i) *Vijek trajanja nekretnina, postrojenja i opreme*

Utvrđivanje korisnog vijeka imovine temelji se na povijesnom iskustvu sa sličnom imovinom, kao i predviđenom tehnološkom razvoju. Primjerenost procijenjenog korisnog vijeka razmatra se jednom godišnje, ili kad god postoji naznaka značajnih promjena u pretpostavkama. Vjerujemo da je ovo važna računovodstvena procjena, budući da uključuje pretpostavke o tehnološkom razvoju i značajno ovisi o investicijskim planovima Društva. Nadalje, s obzirom na značajan udjel imovine Društva koja se amortizira u ukupnoj imovini, utjecaj većih promjena ovih pretpostavki mogao bi biti značajan za financijski položaj i rezultate poslovanja Društva. U tijeku 2020. godine nije bilo izmjene procijenjenog vijeka trajanja nekretnina, postrojenja i opreme odnosno stopa amortizacije.

(ii) *Priznavanje odgođene porezne imovine*

Neto odgođena porezna imovina predstavlja iznose poreza na dobit koji su nadoknadivi na temelju budućih odbitaka oporezive dobiti te se iskazuje u izvještaju o financijskom položaju. Odgođena porezna imovina priznaje se do visine poreznih prihoda za koje je vjerojatno da će biti ostvareni. Prilikom utvrđivanja buduće oporezive dobiti i iznosa poreznih prihoda za koje je vjerojatno da će biti ostvareni u budućnosti, Uprava donosi prosudbe i izrađuje procjene na temelju oporezive dobiti iz prethodnih godina i očekivanja budućih prihoda za koje se smatra da su razumni u postojećim okolnostima (vidi bilješku 15). Knjigovodstveni iznos odgođene porezne imovine za 2020. godinu iznosi 41.027 tisuća kuna (31 prosinca 2019.: 42.545 tisuća kuna).

(iii) *Nadoknadivost potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja*

Nadoknadiva vrijednost potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja procijenjena je po sadašnjoj vrijednosti budućih novčanih tokova diskontiranih po tržišnoj kamatnoj stopi na datum mjerenja. Kratkotrajna potraživanja bez navedene kamatne stope mjerena su prema iznosu originalnog računa ukoliko učinak diskontiranja nije značajan.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROSUDBE I PROCJENE (nastavak)

(iv) Nadoknadivost zaliha

Društvo provodi ispravak vrijednosti zaliha prema starosnoj strukturi. U 2019. godini Društvo je uvećalo vrijednosno usklađenje zaliha za 714 tisuća kuna na teret troškova poslovanja. U 2020. godini Društvo je umanjilo vrijednosno usklađenje zaliha za 1.616 tisuća kuna u korist prihoda poslovanja (vidi bilješku 7, 12 i 24).

(v) Aktuarske procjene korištene za izračun naknada za odlazak u mirovinu

Trošak definiranih planiranih naknada je utvrđen koristeći aktuarske procjene. Aktuarske procjene uključuju utvrđivanje pretpostavki o diskontiranim stopama, budućim povećanjima dohotka i smrtnosti ili stopi fluktuacije. Zbog dugoročne prirode tih planova te procjene sadržavaju element nesigurnosti. Rezerviranja za naknade za mirovine i jubilarne nagrade na dan 31. prosinca 2020. iznose 62.636 tisuća kuna (31. prosinca 2019.: 58.111 tisuća kuna) (vidi bilješku 31).

(vi) Posljedice određenih sudskih sporova

Društvo je strana u brojnim sudskim sporovima proizašlim iz redovnog poslovanja. Rezerviranja se evidentiraju ukoliko postoji sadašnja obveza kao rezultat prošlog događaja (uzimajući u obzir sve raspoložive dokaze uključujući mišljenje pravnih stručnjaka) gdje je vjerojatno da će podmirenje obveze zahtijevati odljev resursa i ukoliko se iznos obveze može pouzdano procijeniti.

(vii) Vlasništvo nad zemljištem i zgradama

Društvo je u postupku stjecanja dokumentacije o vlasništvu pojedinih nekretnina. Ograničenja vezano uz vlasništva nad zemljištem i zgradama odnose se na nekretnine koje nisu službeno registrirane kao vlasništvo Društva. Društvo je uključeno u nekoliko sudskih sporova u vezi vlasništva nad određenim nekretninama, međutim Uprava vjeruje da će ishod tih sudskih sporova rezultirati time da će Društvo ishoditi sve relevantne dokumente vezane uz vlasništvo nad nekretninama koje je evidentirala u svojim poslovnim knjigama.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROSUDBE I PROCJENE (nastavak)

(viii) Model očekivanog gubitka

S primjenom MSFI 9, uvodi se model očekivanog gubitka (ECL). Mjerenje očekivanog gubitka od umanjenja vrijednosti temelji se na razumnim i potpornim informacijama koje su dostupne bez pretjeranih troškova i napora, i koje uključuju informacije o prošlim događajima, trenutnim te predviđenim budućim uvjetima i okolnostima.

Prilikom utvrđivanja očekivanih budućih potreba za umanjenjem vrijednosti obično se koriste povijesne vjerojatnosti neispunjavanja obveza, koje se nadopunjuju budućim parametrima relevantnim za kreditni rizik.

Najznačajniji dio financijske imovine Društva čine potraživanja od povezanih društva (HEP Operator distribucijskog sustava d.o.o., Zagreb sa osnova naknade za korištenje prijenosne mreže i Hrvatske elektroprivrede d.d., Zagreb za energiju uravnoteženja), potraživanja od kupaca, ulaganja u depozite i novčana sredstva.

Potraživanja od kupaca iskazana su po fakturiranom iznosu. Ispravak vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja temelji se a najboljoj procjeni Uprave Društva o nenaplativosti potraživanja. Sva potraživanja od subjekata u stečaju, kao i utužena potraživanja u cijelosti su otpisana. Uprava Društva provodi ispravak sumnjivih i spornih potraživanja na temelju pregleda ukupne starosne strukture svih potraživanja, te na temelju pregleda značajnih, pojedinačnih iznosa uključenih u potraživanja.

Zbog postojanja vjerojatnosti da neka potraživanja neće biti naplaćena kroz duži rok Društvo temeljem razumne procjene i iskustva stečenog kroz duže razdoblje obavlja vrijednosno usklađivanje nenaplaćenih potraživanja, tako što ih umanjuje na slijedeći način:

Starost potraživanja	Postotak umanjenja
31 — 60 dana	1,50%
61 — 90 dana	3%
90 — 180 dana	9%
181 — 365 dana	30%
Preko godinu dana	90%

Opći pristup očekivanih kreditnih gubitaka primjenjuje se na vlasničke instrumente koji se mjere kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Pojednostavljeni pristup očekivanih kreditnih gubitaka primjenjuje se na potraživanja od kupaca što rezultira ranijim priznavanjem troška od umanjenja vrijednosti. Primjena pojednostavljenog pristupa za financijsku imovinu te umanjenje vrijednosti ugovorne imovine, koja se od 1. siječnja 2018. godine priznaje u skladu s MSFI 9 nema značajan utjecaj na rezultat poslovanja Društva.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROSUDBE I PROCJENE (nastavak)

(ix) *Model očekivanog gubitka (nastavak)*

Analiza potraživanja i pripadajućeg vrijednosnog usklađenja pokazala su značajnu naplatu potraživanja u prethodnim godinama. Povijesno gledano, navedeni trendovi su stabilni i nema poznatih činjenica niti naznaka da će se trend promijeniti u budućim razdobljima.

Povijesni podaci pokazuju da se potraživanja od povezanih društava naplaćuju u cijelosti i ona nisu podložna umanjenju vrijednosti.

Tijekom izvještajnog razdoblja nije bilo promjena u metodama početne procjene ili značajnim pretpostavkama koje su korištene. Tijekom izvještajnog razdoblja nije bilo značajnih promjena u knjigovodstvenoj vrijednosti financijskih instrumenata, a time niti značajnog utjecaja na iznos vrijednosnog usklađenja.

(x) *Prihodi od ITC sporazuma*

Procijenjeni prihodi od ITC sporazuma odnose se na od strane Društva procijenjene prihode za dio 2020. godine s obzirom da isti nisu zaračunati u tekućoj godini. Procjena je napravljena kao srednja vrijednost povijesnih podataka i podataka omjera ostvarenog tranzita i uvoza električne energije kao i prihoda ostvarenog u prethodnom periodu 2020. godine za koji su vrijedili slični uvjeti.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

5. ODREĐIVANJE FER VRIJEDNOSTI

Društvo primjenjuje niz računovodstvenih politika i objava koje zahtijevaju mjerenje fer vrijednosti za financijsku i nefinancijsku imovinu i obveze.

Društvo ima uspostavljen sustav kontrola u okviru mjerenja fer vrijednosti koji podrazumijeva cjelokupnu odgovornost Uprave i funkcije financija vezanu uz nadziranje svih značajnijih mjerenja fer vrijednosti, konzultiranje s vanjskim stručnjacima te, u kontekstu navedenog, izvještavanje o istome tijelima zaduženima za korporativno upravljanje.

Fer vrijednosti mjere se u odnosu na informacije prikupljene od trećih strana u kojem slučaju Uprava i funkcija financija ocjenjuju ukoliko dokazi prikupljeni od trećih strana osiguravaju da navedene procjene fer vrijednosti ispunjavaju zahtjeve MSFI uključujući i razinu iz hijerarhije fer vrijednosti u koju bi te procjene trebale biti klasificirane.

Sva značajnija pitanja vezana uz procjenu fer vrijednosti izvještavaju se Nadzornom odboru. Fer vrijednosti kategoriziraju se u različite razine u hijerarhiji fer vrijednosti na temelju ulaznih varijabli koje se koriste u tehnikama procjene kao što slijedi:

Razina 1 - kotirane cijene (nekorrigirane) na aktivnim tržištima za identičnu imovinu ili obveze.

Razina 2 - ulazne varijable koje ne predstavljaju kotirane cijene uključene u razinu 1, a radi se o ulaznim varijablama za imovinu ili obveze koje su vidljive bilo izravno (npr. kao cijene) bilo neizravno (npr. izvedene iz cijena).

Razina 3 - ulazne varijable za imovinu ili obveze koje se ne temelje na vidljivim tržišnim podacima (ulazne varijable koje nisu vidljive).

Fer vrijednost financijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnim tržištima temelji se na kotiranim tržišnim cijenama na dan bilance. Tržište se smatra aktivnim ako su kotirane cijene poznate temeljem burze, aktivnosti brokera, industrijske skupine ili regulatorne agencije, a te cijene predstavljaju stvarne i redovite tržišne transakcije prema uobičajenim trgovačkim uvjetima.

Fer vrijednost financijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu (na primjer, OTC derivativi) utvrđuje se korištenjem tehnika procjene. Te tehnike procjene zahtijevaju maksimalno korištenje vidljivih tržišnih podataka gdje je to moguće, a oslanjaju se što je manje moguće na procjene specifične za pojedini subjekt. Ako se jedna ili više značajnih ulaznih varijabli ne temelji na vidljivim tržišnim podacima, procjena fer vrijednosti kategorizira se kao razina 3.

Društvo je napravilo sljedeće značajnije procjene fer vrijednosti u okviru pripreme financijskih izvještaja, a koje su detaljnije objašnjene u sljedećoj bilješci:

- bilješka 20: Ulaganja u nekretnine

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

6. PRIHODI OD PRODAJE

(u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Prihod od prodaje - povezana društva		
Prihod od prijenosa električne energije	1.234.568	1.310.804
Prihod od prodaje električne energije uravnoteženja – odstupanje	53.339	90.023
Prihod od prodaje električne energije uravnoteženja	22.697	25.118
Prihod od naknade za priključenje	-	2.926
Ostali prihodi od prodaje	22.311	22.771
	1.332.915	1.451.642
Prihod od prodaje - izvan Grupe		
Prihod od prijenosa električne energije	56.011	59.885
Prihod od prodaje prekograničnog prijenosnog kapaciteta u inozemstvu	103.839	103.165
Prihod od prodaje električne energije uravnoteženja	2.447	4.738
Prihod od prodaje električne energije uravnoteženja – odstupanje	20.733	56.413
Prihod od međukompenzacijskog mehanizma operatora prijenosnih sustava (ITC)	5.323	8.066
Prihod od priključaka na mrežu prijenosa i radova za druge	91	93
Prihod od prodaje električne energije za gubitke	1.073	1.943
	189.517	234.303

Prihod od prijenosa električne energije manji je u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu za 80.110 tisuća kuna (i od povezanih i od društava izvan Grupe) radi manje gospodarske aktivnosti što je uzrokovano najvećim dijelom utjecajem pandemije COVID 19.

Prihod od prodaje električne energije uravnoteženja- odstupanje manji je u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu za 72.364 tisuće kuna (i od povezanih i od društava izvan Grupe) što je najvećim dijelom uzrokovano izmjenom Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava koja su stupila na snagu 1. siječnja 2020. godine i kojim se trošak 20% rezerve snage više ne pridružuje bilančnim grupama kroz obračun odstupanja.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

7. OSTALI POSLOVNI PRIHODI IZVAN GRUPE

(u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Prihod od imovine priključaka MSFI 15	21.704	17.350
Prihodi temeljem uporabe vlastitih proizvoda i usluga	7.232	5.913
Prihodi od imovine primljene bez naknade	2.819	2.831
Uvećanje vrijednosti financijske imovine (bilješka 21.)	2.000	1.909
Prihod od umanjenja ispravka vrijednosti zaliha (bilješka 24.)	1.616	-
Ukidanje rezerviranja za sudske sporove (bilješka 31.)	525	799
Naplaćena isknjižena potraživanja	214	909
Prihod od nestandardnih usluga	72	369
Prihodi od usluga	-	173
Prihod od darovnice EBRD	-	1.584
Ostali poslovni prihodi	7.986	7.355
	44.168	39.192

Prihodi od naknada za priključenje na mrežu prijenosa se sustavno raspoređuju kroz razdoblje korisnog vijeka uporabe imovine (priključka), a naknada primljena od kupca za priključenje na mrežu prijenosa evidentira se kao odgođeni prihod te priznaje kao prihod razdoblja istovremeno s amortizacijom imovine na koju se odnosi.

Prihodi temeljem uporabe vlastitih proizvoda i usluga odnose se na kapitalizirani trošak osoblja Društva vezano uz investicije u tijeku (rad nadzornih inženjera) i kapitalizirani trošak posudbe.

Ostali poslovni prihodi odnose se na prodaju prethodno otpisane imovine kao sekundarne sirovine u iznosu 1.270 tisuće kuna (2019.: 2.748 tisuća kuna), prihode od najamnina 267 tisuća kuna (2019.: 470 tisuće kuna), te ostale prihode 6.449 tisuća kuna (2019.: 4.311 tisuća kuna).

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

8. UTROŠENI MATERIJAL I REZERVNI DIJELOVI

(u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Materijal za održavanje energetskih objekata	7.777	7.209
Utrošena energija	4.004	5.450
Materijal za održavanje ostale imovine	470	780
Utrošeni sitni inventar i zaštitna odjeća	1.605	1.650
Ostalo	2.441	2.763
	16.297	17.852

9. TROŠKOVI USLUGA

(u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Usluge održavanja energetskih objekata	74.476	90.951
Zajedničke dražbe prekograničnog prijenosnog kapaciteta	36.972	31.926
Agencijske i znanstvene usluge	16.284	16.839
Troškovi ITC mehanizma	10.776	8.594
Usluge održavanja ostale imovine	6.019	7.598
Usluge čuvanja imovine	4.990	4.945
Trošak istraživanja i razvoja	2.277	5.070
Telekomunikacijske usluge	1.856	1.682
Ostalo	6.530	10.879
	160.180	178.484

U 2020. godini dio troškova agencijskih i znanstvenih usluga odnosio se na naknade za zakonsku reviziju godišnjih financijskih izvještaja za 2019. godinu u iznosu 188 tisuća kuna, naknada za druge usluge provjere u iznosu 82 tisuća kuna, naknade za usluge poreznog i drugog savjetovanja u iznosu 160 tisuća kuna.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

10. TROŠKOVI OSOBLJA

(u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Neto plaće	123.106	122.502
Porezi i doprinosi iz plaća	52.176	53.048
Doprinosi na plaće	25.808	26.451
	201.090	202.001

Ukupni troškovi zaposlenih bili su kako slijedi:

(u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Bruto plaće	201.090	202.001
Naknade troškova zaposlenima (bilješka 12)	12.270	19.793
Materijalna prava zaposlenih (bilješka 12)	11.948	12.733
Troškovi dopunskog zdravstvenog osiguranja (bilješka 12)	963	1.636
Rezerviranja za otpremnine i ostala rezerviranja za radnike (bilješka 12)	-	7.966
	226.271	244.129

Na dan 31. prosinca 2020. godine Društvo je imalo 1.139 zaposlenika (2019: 1.218 zaposlenih). Naknade troškova zaposlenima uključuju troškove prijevoza na posao, dnevnice i putne troškove te ostale slične troškove.

Troškovi materijalnih prava zaposlenih uključuju otpremnine prilikom odlaska u mirovinu, jubilarne nagrade te prigodne pomoći i poklone. Troškovi navedenih otpremnina u 2020. godini iznosili su 1.605 tisuća kuna (2019.:1.941 tisuća), a odnose se na otpremnine za 9 radnika.

Naknade članovima Uprave i izvršnim direktorima uključene u troškove osoblja:

(u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Bruto plaće	5.625	5.772
Doprinosi za mirovinsko osiguranje	1.222	1.305
Ostala primanja (primici u naravi)	621	838
	7.468	7.915

Broj članova Uprave i izvršnih direktora

14

18

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

10. TROŠKOVI OSOBLJA (nastavak)

Naknade članovima Nadzornog odbora :

(u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Bruto plaće	88	66
Doprinosi za mirovinsko osiguranje	9	7
Ostala primanja (primici u naravi)	2	3
	99	76
Broj članova Nadzornog Odbora	4	4

11. TROŠKOVI POMOĆNIH USLUGA SUSTAVA, GUBITAKA NA MREŽI PRIJENOSA I TROŠKOVI NABAVKE ELEKTRIČNE ENERGIJE URAVNOTEŽENJA

(u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Troškovi pomoćnih usluga sustava		
Troškovi pomoćnih usluga sustava – povezana društva (bilješka 35)	283.831	317.647
Troškovi pomoćnih usluga sustava – izvan Grupe	12.658	7.695
	296.489	325.342
Troškovi gubitaka na mreži prijenosa		
Troškovi gubitaka na mreži prijenosa – povezana društva (bilješka 35)	61.943	129.556
Troškovi gubitaka na mreži prijenosa – izvan Grupe	78.948	42.304
	140.891	171.860
Troškovi nabavke električne energije uravnoteženja		
Troškovi nabavke električne energije uravnoteženja – povezana društva – HEP Proizvodnja d.o.o. (bilješka 35)	55.161	99.724
Troškovi nabavke električne energije uravnoteženja – povezana društva - odstupanje (bilješka 35)	23.557	12.895
Troškovi nabavke električne energije uravnoteženja – izvan Grupe	6.182	7.348
Troškovi nabavke električne energije uravnoteženja – odstupanje – izvan Grupe	9.515	9.809
	94.415	129.776

Tijekom 2019. i 2020. godine Društvo je električnu energiju za pokriće gubitaka na mreži prijenosa i električnu energiju za uravnoteženje sustava nabavljalo na burzi električne energije koja je počela s radom u veljači 2016. godine. Smanjena potrošnja električne energije u RH u uvjetima pandemije rezultirala je manjim troškovima gubitaka na mreži prijenosa kao i manjim troškovima nabavke električne energije uravnoteženja od povezanih društava.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

12. OSTALI RASHODI POSLOVANJA

(u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Porezi, doprinosi i naknade	19.301	19.920
Naknade troškova zaposlenima	12.270	19.793
Materijalna prava zaposlenih	11.948	12.733
Trošak neotpisane vrijednosti rashodovane materijalne imovine	10.573	9.522
Članarine poslovnim udruženjima	4.895	3.795
Rezerviranje za jubilarne nagrade i otpremnine	4.525	9.522
Rezerviranja za sudske troškove (bilješka 31)	1.849	24.902
Premije osiguranja	1.170	1.127
Troškovi dopunskog zdravstvenog osiguranja	963	1.636
Naknade šteta fizičkim osobama	846	1.428
Naknada za neiskorišteni godišnji odmor	839	1.626
Troškovi otpremnina i ostali troškovi za radnike	-	7.966
Ispravak vrijednosti zaliha (bilješka 24)	-	714
Ispravak vrijednosti potraživanja od kupaca (bilješka 25)	-	15
Ostali troškovi	6.933	6.463
	76.112	121.162

13. FINANCIJSKI PRIHODI

(u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Prihodi od kamata	29	141
Pozitivne tečajne razlike	2.485	1.373
	2.514	1.514

14. FINANCIJSKI RASHODI

(u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Kamate	23.161	20.880
Zatezne kamate	20	40
Negativne tečajne razlike	6.815	2.884
Kamate po najmu – MSFI 16	183	165
Amortizirajući iznos pripadajućeg troška diskonta	879	876
	31.058	24.845

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

15. POREZ NA DOBIT

Društvo je porezni obveznik, sukladno poreznim zakonima i propisima Republike Hrvatske. Porezna osnovica utvrđuje se kao razlika između prihoda i rashoda razdoblja i uvećava za rashode koji su porezno nepriznati. Stopa poreza na dobit iznosi 18% (2018.: 18%).

Porezni trošak obuhvaća:

(u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Tekući porez	26.581	28.820
Odgođeni porez	1.518	4.419
Porezni trošak	28.099	33.239

(u tisućama kuna)

	2020.	2019.
Dobit prije oporezivanja	142.031	165.391
Porez na dobit uz stopu poreza od 18%	25.566	29.770
Porezni efekt porezno nepriznatih troškova	2.614	3.860
Porezni efekt neoporezivih prihoda	(81)	(391)
Porezni trošak	28.099	33.239
Efektivna porezna stopa (%)	19.78%	20,10%

U skladu s poreznim propisima, Porezna uprava može u svakom trenutku pregledati knjige i evidencije društava u razdoblju od tri godine nakon isteka godine u kojoj je porezna obveza iskazana te može nametnuti dodatne porezne obveze i kazne. Uprava Društva nije upoznata ni s kakvim okolnostima koje bi mogle dovesti do potencijalnih značajnih obveza u tom pogledu.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

15. POREZ NA DOBIT (nastavak)

U tablici u nastavku sažeto su prikazane promjene odgođene porezne imovine tijekom godine:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Vrijednosno usklađenje zaliha	Rezerviranja za jubilarne nagrade i otpremnine	Rezerviranje troškova	Amortiz. velikih rezervnih dijelova	Početna primjena MSFI 15 i MSFI 16	Vrijednosno usklađenje financijske imovine i ulaganja u nekretnine	Ukupno
Na dan 31. prosinca 2018.	3.467	9.183	6.556	7.546	17.713	2.499	46.964
U korist/(teret) dobiti i gubitka	129	1.756	(5.970)	851	(841)	(344)	(4.419)
Na dan 31. prosinca 2019.	3.596	10.939	586	8.397	16.872	2.155	42.545
U korist/(teret) dobiti i gubitka	(291)	814	(160)	(724)	(797)	(360)	(1.518)
Na dan 31. prosinca 2020.	3.305	11.753	426	7.673	16.075	1.795	41.027

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

16. NEMATERIJALNA IMOVINA

<i>(u tisućama kuna)</i>	Software	Ulaganje na tuđim osnovnim sredstvima radi stjecanja prava	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST			
Na dan 1. siječnja 2019. godine	75.047	18.566	93.613
Povećanje	771	-	771
Prijenos s materijalne imovine	29.804	-	29.804
Prodaja i rashod	(1.662)	-	(1.662)
Na dan 31. prosinca 2019. godine	103.960	18.566	122.526
Povećanje	696	-	696
Prijenos s materijalne imovine	10.557	-	10.557
Preknjiženje s materijalne imovine	2.750	-	2.750
Prodaja i rashod	(17.698)	-	(17.698)
Na dan 31. prosinca 2020. godine	100.265	18.566	118.831
AKUMULIRANA AMORTIZACIJA			
Na dan 1. siječnja 2019. godine	56.417	16.715	73.132
Amortizacija za godinu	8.210	741	8.951
Prodaja i rashod	(1.433)	-	(1.433)
Na dan 31. prosinca 2019. godine	63.194	17.456	80.650
Amortizacija za godinu	13.851	741	14.592
Prodaja i rashod	(17.602)	-	(17.602)
Na dan 31. prosinca 2020. godine	59.443	18.197	77.640
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST			
Na dan 31. prosinca 2019. godine	40.766	1.110	41.876
Na dan 31. prosinca 2020. godine	40.822	369	41.191

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

17. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

(u tisućama kuna)

	Zemljišta	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Investicije u tijeku	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST					
Na dan 1. siječnja 2019.	155.500	4.641.081	8.795.175	494.204	14.085.960
Povećanja	-	115	46.926	511.122	558.163
Prijenosi s investicija u tijeku	-	96.793	292.507	(419.104)	(29.804)
Prijenos i preknjiženja	-	11.497	11.016	-	22.513
Prodaja i rashod	(8)	(8.876)	(127.774)	(3.614)	(140.272)
Na dan 31. prosinca 2019.	155.492	4.740.610	9.017.850	582.608	14.496.560
Povećanja	-	105	39.010	537.525	576.640
Prijenosi s investicija u tijeku	-	75.534	339.719	(425.810)	(10.557)
Unos u ovisno društvo	-	-	(19.121)	-	(19.121)
Preknjiženje na nematerijalnu imovinu	-	-	(2.750)	-	(2.750)
Prodaja i rashod	(108)	(3.707)	(108.812)	(1.178)	(113.805)
Na dan 31. prosinca 2020.	155.384	4.812.542	9.265.896	693.145	14.926.967
AKUMULIRANA AMORTIZACIJA					
Na dan 1. siječnja 2019.	-	2.893.021	5.175.837	-	8.068.858
Amortizacija za godinu	-	86.520	247.268	-	333.788
Prijenos i preknjiženja	-	1.054	2.027	-	3.081
Prodaja i rashod	-	(8.118)	(122.920)	-	(131.038)
Na dan 31. prosinca 2019.	-	2.972.477	5.302.212	-	8.274.689
Amortizacija za godinu	-	88.141	259.241	-	347.382
Unos u ovisno društvo	-	-	(8.142)	-	(8.142)
Prodaja i rashod	-	(3.634)	(99.720)	-	(103.354)
Na dan 31. prosinca 2020.	-	3.056.984	5.453.591	-	8.510.575
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST					
Na dan 31. prosinca 2019.	155.492	1.768.133	3.715.638	582.608	6.221.871
Na dan 31. prosinca 2020.	155.384	1.755.558	3.812.305	693.145	6.416.392

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

17. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (nastavak)

Investicije u tijeku uglavnom se odnose na ulaganja pri izgradnji nekretnina, postrojenja i opreme. Najznačajnije investicije u tijeku obuhvaćaju izgradnju rasklopnog postrojenja EL-TO u iznosu od 73.645 tisuća kuna (2019. godine u iznosu od 58.796 tisuća kuna), rekonstrukcija TS 110/20(10) kV Sućidar u iznosu od 56.832 tisuće kuna (2019. godine u iznosu od 27.263 tisuća kuna), izgradnja TS Zamet u iznosu od 20.960 tisuće kuna (2018. godine u iznosu od 20.948 tisuće kuna), rekonstrukcija TS 110/10(20) kV Split 3 u iznosu 29.560 tisuća kuna (2019: 16.876 tisuća kuna), uvod DV 110 kV Mraclin - Ludina u TS Ivanić grad u iznosu 22.287 tisuće kuna (2019: 5.821 tisuća kuna), ugradnja SVC postrojenja u TS Konjsko 13.579 tisuća kuna (2019: 2.425 tisuća kuna), rekonstrukcija TS Zamošće u iznosu 13.632 tisuće kuna (2019: 3.195 tisuća kuna), nabava i ugradnja primarne opreme u TS Tumbri u iznosu 17.263 tisuće kuna. Ugovorne obveze vezane uz investicije u tijeku na dan izvještavanja iznose 592.569 tisuća kuna (2019.: 777.263 tisuća kuna), a predviđeni vremenski plan realizacije je usklađen rokovima izgradnje.

Tijekom 2020. godine u upotrebu su stavljene, između ostalih, sljedeće značajnije investicije: ugradnja SVC u TS Melina u iznosu 37.117 tisuća kuna i u TS Mraclin u iznosu 25.768 tisuće kuna u sklopu EU projekta SINCRO.GRID, priključak VE Korlat u iznosu 28.379 tisuće kuna, TS 110/35 kV Ivanić grad u iznosu 30.679 tisuća kuna, TS 110/20 kV Sesvete u iznosu 16.961 tisuće kuna, HE Orlovac u iznosu 23.287 tisuće kuna.

Društvo tijekom 2019. godine nije kapitaliziralo troškove posudbe obzirom kako se isti ne odnose na stjecanje kvalificirane imovine. Tijekom 2020. godine društvo je kapitaliziralo dio troškova posudbe u ukupnom iznosu 1.059 tisuća kuna. Tijekom 2020. godine društvo je kapitaliziralo dio troškova rada u ukupnom iznosu 6.173 tisuće kuna.

Dana 18. ožujka 2019. godine Trgovački sud u Zagrebu donio je rješenje o povećanju temeljnog kapitala Društva unosom stvari od strane HEP-a d.d. za iznos od 19.432 tisuće kuna. Unesene stvari odnose se na elektroenergetske objekte uz autocestu koji su bili u vlasništvu HEP-a d.d. a sukladno odredbama Zakona o tržištu električne energije isti moraju biti u vlasništvu operatora prijenosnog sustava.

Vlasništvo nad zemljištem i zgradama

Društvo je u postupku stjecanja dokumentacije o vlasništvu određenih nekretnina. Ograničenja vezano uz vlasništva nad zemljištem i zgradama odnose se na nekretnine koje nisu službeno registrirane kao vlasništvo Društva. Radi zaštite svojih interesa Društvo vodi nekoliko sudskih i/ili upravnih postupaka koji se prvenstveno odnose na zemljišta koja su dijelom uknjižena na Društvo i dijelom su na tim zemljištima izgrađeni objekti trafostanica i drugi objekti u funkciji Društva. Ne očekuje se da će ishod tih postupaka imati značajan utjecaj na financijski položaj ili rezultat Društva.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

18. IMOVINA S PRAVOM UPOTREBE

(u tisućama kuna)

NABAVNA VRIJEDNOST

Na dan 31. prosinca 2019. godine

Poslovni prostor	Oprema	Ukupno
5.871	-	5.871

Povećanje

-	1.324	1.324
---	-------	-------

Na dan 31. prosinca 2020. godine

5.871	1.324	7.195
-------	-------	-------

AKUMULIRANA AMORTIZACIJA

Na dan 31. prosinca 2019. godine

1.155	-	1.155
-------	---	-------

Amortizacija za godinu

1.455	110	1.565
-------	-----	-------

Na dan 31. prosinca 2020. godine

2.610	110	2.720
-------	-----	-------

NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST

Na dan 31. prosinca 2019. godine

4.716	-	4.716
-------	---	-------

Na dan 31. prosinca 2020. godine

3.261	1.214	4.475
-------	-------	-------

19. PREDUJMOVI ZA NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMU

(u tisućama kuna)

Na dan 1. siječnja 2019. godine

3.617

Novi predujmovi

6.294

Iskorišteno u tekućoj godini

(6.156)

Stanje 31. prosinca 2019. godine

3.755

Novi predujmovi

25.236

Iskorišteno u tekućoj godini

(9.987)

Stanje 31. prosinca 2020. godine

19.004

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

20. ULAGANJE U NEKRETNINE

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Fer vrijednost na početku godine	4.440	4.440
Neto promjena vrijednosti temeljem usklađenja fer vrijednosti	102	-
Stanje na kraju godine po fer vrijednosti	4.542	4.440

Ulaganja u nekretnine odnose se na neposlovnu imovinu (poslovni prostori, stanovi i garaže) u vlasništvu Društva iznajmljenu na neodređeno vrijeme zaposlenicima Društva i trećim osobama.

Ulaganje u nekretnine vodi se po fer vrijednosti određenoj temeljem procjene neovisnog, stručnog procjenitelja temeljeno na usporednoj metodi s tržišnim cijenama za slične nekretnine – 2. razina.

Društvo generira prihode od najma nekretnina klasificiranih kao ulaganja u nekretnine u iznosu od 260 tisuća kuna (2019.: 260 tisuća kuna). Društvo je zabilježilo direktne operativne troškove (uključujući pričuvu) u iznosu od 19 tisuća kuna (2019.: 19 tisuća kuna).

Društvo redovito testira ulaganja u nekretnine na umanjenje vrijednosti, analizirajući cijenu usporedivih nekretnina. Na dan izvještavanja, korištena je procjena neovisnog, stručnog procjenitelja rađena za potrebe financijskih izvještaja za 2020. Promjena fer vrijednosti ulaganja u nekretnine prikazana je u bilješci 7 „Ostali poslovni prihodi izvan grupe“.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

21. ULAGANJE U POVEZANA DRUŠTVA

(u tisućama kuna)	Država	31. prosinca 2020.		31. prosinca 2019.	
		% vlasništva	Neto knjig. vrijednost	% vlasništva	Neto knjig. vrijednost
Hrvatska burza električne energije d.o.o., Zagreb	Hrvatska	50,0%	8.000	50,0%	8.000
Umanjenje vrijednosti			(3.500)		(5.500)
			4.500		2.500

Društvo vodi ulaganja u povezana društva po trošku stjecanja umanjeno za eventualna umanjjenja vrijednosti.

Tijekom 2018. godine Društvo je izvršilo dokapitalizaciju društva Hrvatska burza električne energije d.o.o. u iznosu 2.000 tisuća kuna. Na dan 31. prosinca 2020. godine Društvo je temeljem interne procjene uvećalo vrijednost ulaganja u društvo Hrvatska burza električne energije d.o.o. za 2.000 tisuća kn, odnosno korigiran je prethodni ispravak vrijednosti za 2.000 tisuća kn. (2019: uvećanje za 1.909 tisuća kuna) što je prikazano u bilješci 7 „Ostali poslovni prihodi izvan grupe“.

U usvojenim godišnjim financijski izvještaji za 2019. godinu društvo Hrvatska burza električne energije d.o.o., Zagreb iskazalo je kapital i rezerve u ukupnom iznosu od 4.899 tisuća kuna te dobit poslovne godine u iznosu od 2.283 tisuće kuna.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

22. FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT

(u tisućama kuna)	Država	31. prosinca 2020.		31. prosinca 2019.	
		% vlasništva	Neto knjig. vrijednost	% vlasništva	Neto knjig. vrijednost
HEP Telekomunikacije d.o.o.	Hrvatska	13,7%	47.394	13,7%	34.545
JAO S.A.	Luksemburg	4%	2.578	4%	2.578
TSCNET Services GmbH	Njemačka	6,7%	2.728	6,7%	2.728
SEE CAO	Crna Gora	12,5%	306	12,5%	306
			53.006		40.157

Tijekom 2013. godine Društvo je sklopilo Ugovor o osnivanju društva s ograničenom odgovornošću HEP Telekomunikacije d.o.o. s Hrvatskom elektroprivredom d.d. i HEP Operatorom distribucijskog sustava d.o.o. čime je postalo vlasnik udjela u društvu HEP Telekomunikacije d.o.o. u ukupnom iznosu 34.545 tisuće kuna, što čini 13,73% vlasništva. Osnivački ulog Društva u društvu HEP Telekomunikacije d.o.o. čine stvari koje uključuju imovinu optike i telekomunikacija. Tijekom 2020. godine društvo je s ostalim suvlasnicima sudjelovalo u povećanju temeljnog kapitala društva HEP Telekomunikacije d.o.o. te je povećalo svoj udjel za 12.849 tisuća kuna unosom stvari (imovina optike i telekomunikacija) u iznosu od 10.979 tisuća kuna i uplatom novca u iznosu od 1.870 tisuća kuna. Udjeli u vlasništvu ostali su nepromijenjeni.

Skupštine društava CAO GmbH i CASC EU, dva regionalna ureda raspodjele za prekogranične prijenosne električne energije kapaciteta, odobrile su u 2015. godini ugovor o pripajanju za stvaranje ureda Zajedničke raspodjele (JAO). Navedenim pripajanjem došlo je do olakšavanja unutarnjeg tržišta električne energije u Europskoj uniji. JAO S.A. je zajednička tvrtka za pružanje usluga kojoj su vlasnici dvadeset operatora prijenosnog sustava (TSO) iz sedamnaest zemalja.

SEE CAO je zajednička tvrtka koja obavlja eksplicitnu dodjelu prekograničnih prijenosnih kapaciteta između svojih dioničara operatora prijenosnog sustava.

TSCNET kao regionalni koordinator za sigurnost pruža operatorima prijenosnih sustava uslugu prognoze o sigurnosnom statusu i protoku električne energije preko svojih prijenosnih mreža. Ove prognoze obuhvaćaju razdoblje od jedne godine unaprijed do unutardnevne faze radnog dana.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

23. POTRAŽIVANJE OD PRODAJE STANOVA

Dugotrajna potraživanja odnose se na stanove prodane na kredit zaposlenicima HEP d.d. u ranijim godinama u skladu s zakonima Republike Hrvatske. Navedena potraživanja prenesena su Društvu od strane Matice na dan 1. srpnja 2002. godine. Potraživanja od prodaje, koja imaju kamatnu stopu nižu od tržišne, otplaćuju se mjesečno u razdoblju od 20 do 35 godina. Uprava smatra da je fer vrijednost dugotrajnih potraživanja približna njihovoj neto knjigovodstvenoj vrijednosti budući da bi efekt diskontiranja bio nematerijalan imajući u vidu trenutne niske razine tržišnih kamatnih stopa za slične kreditne odnose. Potraživanja su osigurana hipotekom na kupljene stanove.

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Ukupna potraživanja od prodaje stanova	1.102	1.437
Tekuće dospjeće dugotrajnih potraživanja	(387)	(603)
Dugoročni dio	715	834

24. ZALIHE

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Zalihe elektromaterijala i ostalog materijala	8.738	8.266
Rezervni dijelovi	19.871	21.975
Građevinski materijal	487	461
Ostalo	67	103
Ispravak vrijednosti	(18.360)	(19.976)
	10.803	10.829

Kretanje vrijednosnog usklađenja zaliha bilo je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	2020.	2019.
Na dan 1. siječnja	19.976	19.262
(Umanjenje) / uvećanje vrijednosnog usklađenja	(1.616)	714
Na dan 31. prosinca	18.360	19.976

Umanjenje ispravka vrijednosti zaliha za 1.616 tisuća kuna je iskazano u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u bilješci 7. „Ostali poslovnih prihodi izvan grupe“.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

25. POTRAŽIVANJA OD KUPACA

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Potraživanja od kupaca	28.966	73.107
Umanjenje vrijednosti	(4.235)	(4.423)
Neto potraživanja od kupaca	24.731	68.684

Kretanje umanjena vrijednosti potraživanja od kupaca bilo je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	2020.	2019.
Stanje 1. siječnja	4.423	4.651
Rezerviranja za očekivane gubitke	-	15
Ukidanje rezerviranja	(29)	-
Naplaćena ispravljena potraživanja	(159)	(243)
<i>Promjena na ispravku vrijednosti</i>	<i>(188)</i>	<i>(228)</i>
Stanje 31. prosinca	4.235	4.423

Uprava vjeruje da je fer vrijednost potraživanja na dan izvještavanja približna knjigovodstvenoj vrijednosti potraživanja od kupaca. Troškovi umanjena vrijednosti potraživanja od kupaca prikazani su u bilješci 12 „Ostali poslovni rashodi“, a prihodi od naplaćenih ispravljenih potraživanja u bilješci 7 „Ostali poslovni prihodi izvan grupe“.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

25. POTRAŽIVANJA OD KUPACA (nastavak)

Starosna struktura dospijeca neispravljenih potraživanja od kupaca bila je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Nedospjelo	24.025	68.294
0 - 30 dana	685	329
31 - 60 dana	-	-
61 - 90 dana	10	-
91 - 180 dana	-	-
81 - 365 dana	-	4
Preko 365 dana	11	57
	24.731	68.684

Potraživanja od kupaca denominirana su u sljedećim valutama:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Kuna (HRK)	10.863	59.202
Euro (EUR)	13.868	9.482
	24.731	68.684

26. OSTALA KRATKOTRAJNA IMOVINA

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Potraživanja za porez na dodanu vrijednost	32.643	25.017
Potraživanje za plaćene predujmove poreza na dobit	12.284	18.884
Unaprijed plaćeni troškovi i obračunati prihodi	8.467	6.331
Tekuće dospjeće dugotrajnih potraživanja (bilješka 23.)	387	603
Ostala potraživanja	1.401	1.577
	55.182	52.412

Unaprijed plaćeni troškovi odnose se na premije dopunskog zdravstvenog osiguranja i ostalih troškova u iznosu 3.442 tisuće kuna (2019.: 1.431 tisuća kuna).

Obračunati prihodi u 2020. godini odnose se na procijenjeni prihod od ITC mehanizma za razdoblje studeni – prosinac 2020. godine u iznosu 5.025 tisuća kuna od strane Uprave Društva (2019.: 4.900 tisuća kuna).

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

27. DANI DEPOZITI

(u tisućama kuna)

	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Dani depoziti – izvlaštenje	21.317	19.575
Dane garancije	65	65
	21.382	19.640

Dani depoziti za potrebe izvlaštenja

Društvo u određenim postupcima izvlaštenja prilikom izgradnje energetskih objekata ima obvezu položiti sredstva na depozite koji će biti razročeni po ispunjenju uvjeta iz Zakona o izvlaštenju. Depoziti su oročeni na rok oročenja od 3 mjeseca do godine dana, odnosno do ispunjenja navedenih uvjeta i nose kamatnu stopu u rasponu od 0,4% do 2%.

28. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI

(u tisućama kuna)

	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Žiro račun	220.602	130.275
Devizni račun	83.680	122.570
Dani depoziti s dospijecem do 90 dana	3.687	3.020
Stanje blagajne	31	45
	308.000	255.910

Novac u banci odnosi se na novčane račune u komercijalnim bankama koji nose prosječnu kamatnu stopu od 0,01% na deviznom računu te 0,2% na kunskom računu na godišnjoj razini.

Kamatne stope na kratkoročne depozite u bankama su fiksne te se kreću u rasponu od 0,85% (kunski depoziti) do 0,35% (eurski depoziti) na godišnjoj razini.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

29. KAPITAL I REZERVE

Upisani kapital

(u tisućama kuna)

	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Osnivački kapital	4.948.627	4.948.627

Tijekom 2013. godine u skladu sa Zakonom o tržištu električne energije Hrvatska elektroprivreda d.d., Zagreb dokapitalizirao je Društvo unosom stvari i prava te je upisani kapital sa 20 tisuća kuna povećan za iznos od 3.366.901 tisuću kuna na iznos od 3.366.921 tisuću kuna. Registrirano je sedam poslovnih udjela.

Dana 18. ožujka 2019. godine Trgovački sud u Zagrebu donio je rješenje o povećanju temeljnog kapitala Društva unosom stvari od strane HEP-a d.d. za iznos od 19.432 tisuće kuna (vidi Bilješku 17.). Nakon povećanja temeljni kapital iznosi 4.948.627 tisuća kuna.

Skupština Društva je na sjednici od 25. travnja 2019. godine donijela Odluku kojom je dobit 2018. godine u ukupnom iznosu 176.208 tisuća kuna rasporedila na način da je pokrila preneseni gubitak u iznosu 8.988 tisuća kuna, prenijela na zadržanu dobit iznos od 104.345 tisuće kuna te za doznaku vlasniku rasporedila 62.845 tisuća kuna. Društvo je tijekom 2019. godine vlasniku isplatilo 30.000 tisuća kuna dok je preostali iznos od 32.845 tisuća kuna isplatilo u 2020. godini.

Skupština Društva je na sjednici od 25. svibnja 2020. godine donijela Odluku kojom je dobit 2019. godine u ukupnom iznosu 132.152 tisuća kuna raspoređena na način da je iznos od 58.415 tisuća kuna raspoređen u zadržanu dobit, a iznos od 73.737 tisuća kuna raspoređen za doznaku vlasniku. Tijekom 2020. godine Društvo je ukupan iznos od 73.737 tisuća kuna isplatilo vlasniku.

Rezerve

Rezerve iskazane u iznosu od 5.524 tisuće kuna nastale su prilikom pripajanja ovisnih društava u 2005. godini u iznosu od 40 tisuća kuna te unosom nekretnina od Hrvatske elektroprivrede d.d., Zagreb tijekom 2013. godine u iznosu od 5.483 tisuće kuna. Povećanjem temeljnog kapitala iz ožujka 2019. godine povećale su se u rezerve društva za iznos od 1 tisuće kuna na iznos od 5.524 tisuće kuna.

Predložena raspodjela dobiti

Uprava Društva će Skupštini predložiti raspodjelu dobiti za 2020. godinu u ukupnom iznosu 113.932 tisuće kuna na način da se iznos od 54.831 tisuća kuna rasporedi u zadržanu dobit, a iznos od 59.101 rasporedi za doznaku vlasniku. Konačnu Odluku o rasporedu dobiti 2020. godine donosi skupština Društva sukladno odredbama Izjave o osnivanju i Zakona o trgovačkim društvima.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

30. DUGOROČNE OBVEZE ZA PODZAJAM I ZAJAM PREMA POVEZANIM DRUŠTVIMA

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Obveze prema HEP d.d. za podzajam i kredit	655.394	423.691
Transakcijski troškovi vezani uz reprogram podzajma	(1.586)	(2.466)
Ostale dugoročne obveze prema povezanim društvima	428	539
	654.236	421.764
Tekuće dospijeće dugoročnog duga	(57.553)	-
Dugoročni dio	596.683	421.764

Na dan 31. prosinca 2020. godine raskinut je ugovor o najmu nekretnine, postrojenja i opreme koja je sukladno Zakonu o tržištu električne energije nužna za obavljanje djelatnosti. Dio dospelih obveza po raskinutim ugovorima o najmu podmiren je dugoročnim kreditima temeljem ugovora o podzajmu sklopljenim s HEP d.d., Zagreb, a s osnove primljenih kredita Matice od komercijalnih banaka. Tijekom 2020. godine Društvo je s Maticom sklopilo ugovore o dugoročnim zajmovima na 141.780 tisuća kuna i 176.865 tisuća kuna u svrhu financiranja investicijskih projekata. Po ugovoru o dugoročnom zajmu na iznos od 176.865 tisuća kuna do kraja 2020. godine Društvu je uplaćeno 120.000 tisuća kuna.

Dospijeća obveza za podzajam i zajam na datum izvještavanja su kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Do 6 mjeseci	17.723	-
7 – 12 mjeseci	39.830	-
1 – 2 godine	508.721	-
2 - 5 godina	89.120	423.691
	655.394	423.691

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

30. DUGOROČNE OBVEZE ZA PODZAJAM I OBVEZE PREMA POVEZANIM DRUŠTVIMA (nastavak)

Dospijeća ostalih dugoročnih obveza na datum izvještavanja su kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Do 6 mjeseci	100	100
7 – 12 mjeseci	100	100
1 – 2 godine	200	200
2 - 5 godina	28	139
	428	539

Knjigovodstveni iznos posudbi približno odgovara njihovoj fer vrijednosti obzirom da većina posudbi ima varijabilnu kamatnu stopu ili fiksnu kamatnu stopu koja je bila približna trenutnoj tržišnoj kamatnoj stopi u trenutku ugovaranja. Fer vrijednost se izračunava koristeći diskontirane novčane tokove

Kreditni denominirani u stranoj valuti:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Kune	227.191	-
EUR	427.045	421.764
	654.236	421.764

Kreditni u iznosu od 654.236 tisuća kuna nose fiksnu kamatnu stopu (2019.: 421.764 tisuće kuna). Prosječna ponderirana fiksna kamatna stopa na kredite iznosi 3,766% na godišnjoj razini (2019.: od 4,851% na godišnjoj razini).

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

31. REZERVIRANJA

<i>(u tisućama kuna)</i>	Jubilarne nagrade	Naknade za umirovljenje	Rezervacije za sudske sporove	Ukupno
Na dan 31. prosinca 2019.:				
Dugoročni dio	3.618	52.797	48.058	104.473
Kratkoročni dio	425	1.271	-	1.696
	4.043	54.068	48.058	106.169
Na dan 31. prosinca 2020.:				
Dugoročni dio	3.623	58.344	49.383	111.350
Kratkoročni dio	443	225	-	668
	4.066	58.569	49.383	112.018

Kretanje u rezerviranjima bilo je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Jubilarne nagrade	Naknade za umirovljenje	Rezervacije za sudske sporove	Ukupno
Na dan 1. siječnja 2019.	3.644	44.711	23.955	72.310
Povećanje	864	14.508	24.902	40.274
Smanjenje	-	-	(799)	(799)
Isplate	(465)	(5.151)	-	(5.616)
Na dan 31. prosinca 2019.	4.043	54.068	48.058	106.169
Na dan 1. siječnja 2020.	4.043	54.068	48.058	106.169
Povećanje	458	5.023	1.849	7.331
Smanjenje	-	-	(491)	(491)
Isplate	(435)	(522)	(33)	(991)
Na dan 31. prosinca 2020.	4.066	58.569	49.383	112.018

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

31. REZERVIRANJA (nastavak)

Jubilarne nagrade i naknade za umirovljenje

Sukladno kolektivnim ugovorima, Društvo ima obvezu isplaćivanja jubilarnih nagrada, naknada za umirovljenje i ostalih naknada svojim zaposlenicima. Prema navedenim ugovorima, ukoliko zaposlenici odlaze u redovnu mirovinu (bez poticajne otpremnine) isplaćuje im se redovna otpremnina u iznosu 1/8 bruto prosječne mjesečne plaće isplaćene zaposleniku za prethodna tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, a za svaku navršenu godinu neprekidnog trajanja radnog odnosa kod poslodavca. Drugih oblika primanja nakon odlaska u mirovinu nema.

Rezerviranje za naknade za umirovljenje i jubilarne nagrade temelji se na izračunu ovlaštenog aktuara. Aktuarske procjene su izvedene na temelju sljedećih glavnih pretpostavki:

	Procjena	
	2020.	2019.
Stopa fluktuacije	2,60%	2,78%
Diskontna stopa	0,85%	0,60%
Pretpostavka rasta plaća	2%	2%
Prosječna očekivana dob odlaska u mirovinu (u godinama)	61	61

Sudski sporovi

Rezervacije za sudske sporove odnose se na sudske sporove podignute protiv Društva, a za koje je procijenjeno da je vjerojatno kako neće biti riješeni u korist Društva. Trošak rezerviranja iskazan je u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u bilješci 12. „Ostalih rashoda poslovanja“. Najznačajniji sudski sporovi za koji je procijenjeno da nije vjerojatno rješenje u korist Društva odnose se na spor s pravnom osobom za naknadu štete pokrenut kod trgovačkog suda u Zagrebu za koji je Društvo izvršilo rezerviranje u iznosu 26.232 tisuće kuna u 2019. godini i tužbu fizičke osobe za naknadu za izvlaštenu nekretninu pokrenutu kod Ureda državne uprave u Splitu za koju je izvršeno rezerviranje u iznosu 13.445 tisuća kuna za koji je Društvo izvršilo rezerviranje u 2010. godini.

Na temelju stručnog mišljenja pravnih savjetnika, Uprava predviđa da ishod svih sporova neće rezultirati značajnim gubicima iznad iznosa koji je rezerviran na dan 31. prosinca 2020. godine.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

32. OSTALE DUGOROČNE OBVEZE

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Odgođeni prihod vezan za imovinu primljenu bez naknade temeljem MSFI 15 /i/	401.623	394.975
Odgođeni prihod vezan za imovinu primljenu bez naknade do 30. lipnja 2009. godine /ii/	61.452	64.274
Odgođeni prihod za novčana sredstva primljena od fondova Europske unije /iii/	39.321	19.674
Obveze s osnova najma temeljem primjene MSFI 16	4.531	4.755
Obveze prema državi za prodaju stanova	726	943
Odgođeni prihod za novčana sredstva primljena od drugih	773	140
	508.426	484.761
Tekuće dospijeće ostalih dugoročnih obveza (vidi bilješku 34.)	(22.400)	(21.112)
	486.026	463.649

/i/ Primjenom MSFI 15 „Prihodi od ugovora s kupcima“ od 1. siječnja 2018. godine naknada za priključenje priznaje se kao iskazivanje odgođenog prihoda koji se priznaje kao prihod na sustavnoj i racionalnoj osnovi tijekom vijeka upotrebe imovine (vidi bilješku 7. Ostali poslovni prihodi izvan grupe). Prvom primjenom MSFI 15, Društvo je priznalo kumulativni učinak primjene MSFI 15 u početno stanje te evidentiralo odgođeni prihod s naslova sadašnje vrijednosti imovine financirane iz naknade za priključenje u periodu 1. srpnja 2009. godine do 31. prosinca 2017. u iznosu 316.450 tisuće kuna.

/ii/ Odgođeni prihodi odnose se na prihode po osnovi primitaka materijalne imovine bez naknade i dugotrajne materijalne imovine financirane iz naknade sredstava za priključenje na prijenosnu mrežu. Prihod od primitka ove imovine priznaje se istovremeno s amortizacijom materijalne imovine na koju se odnosi što vrijedi za ugovore o priključenju na mrežu sklopljenu s kupcima do 30. lipnja 2009. godine.

/iii/ Odgođeni prihod za novčana sredstva primljena iz fondova EU odnosi se na novčana sredstva primljena za sudjelovanje Društva u projektu SINCRO.GRID u iznosu 36.861 tisuća kuna, projektu ATTEST u iznosu 267 tisuće kuna, projektu FARCROSS u iznosu 423 tisuća kuna, projektu FLEXGRID u iznosu 655 tisuće kuna, projektu EPASSIS u iznosu 950 tisuća kuna i projektu LIFE DANUBE FREE SKY u iznosu 165 tisuća kuna. Primljeni poticaji će se u budućim periodima priznavati u prihode ovisno o troškovima nastalim provođenjem ovih projekata.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

32. OSTALE DUGOROČNE OBVEZE (nastavak)

Obveze prema državi za prodaju stanova zaposlenicima u skladu s državnim programom koji je ukinut 1996. godine. Prema zakonskim propisima 65% prihoda od prodaje stanova zaposlenicima plaća se državi po primitku sredstava. Prema zakonu Društvo nema obvezu doznačiti sredstva prije nego što ih naplati od zaposlenika.

Društvo je od 1. siječnja 2019. primijenilo Međunarodni standard financijskog izvještavanja 16 Najmovi (MSFI 16) i iskazalo obvezu za najam koja je mjerena je po sadašnjoj vrijednosti preostalih otplata najma, diskontiranih korištenjem kamatne stope navedene u ugovoru o najmu odnosno inkrementalne stope zaduživanja Društva na dan 1. siječnja 2019. godine. Inkrementalna stopa zaduživanja Društva je stopa po kojoj sličan najam može biti ugovoren, od strane neovisnog najmodavca, po usporedivim odredbama i uvjetima.

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Obveze s osnova najma	4.531	4.755
Tekuće dospjeće	(1.933)	(1.443)
	2.598	3.312

Dospjeća obveza s osnova najma na datum izvještavanja je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
do 3 mjeseca	650	361
3 do 12 mjeseci	1.283	1.082
1 do 2 godine	1.933	1.443
2 do 5 godina	665	1.443
Preko 5 godina	-	426
	4.531	4.755

Kretanje obveza po osnovi najma prikazano je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	2020.	2019.
Stanje 1. siječnja	4.755	2.886
Troškovi kamata (bilješka 14)	(183)	(165)
Novi najam	1.323	2.985
Plaćanje najma	(1.443)	(955)
Tečajne razlike	79	4
Stanje na dan 31. prosinca	4.531	4.755

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

33. OBVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Dobavljači za osnovna sredstva	307.930	320.236
Dobavljači za obrtna sredstva	53.243	61.929
	361.173	382.165

34. OSTALE KRATKOROČNE OBVEZE

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Obveze po primljenim predujemovima za priključenje na mrežu	27.837	14.119
Obveze po primljenim jamstvima	18.225	15.755
Neto plaće	10.334	10.068
Obveze za naknadu za neiskorištene dane godišnjeg odmora	9.610	8.771
Obveze za poreze, doprinose i druge pristojbe	3.634	8.173
Doprinosi iz plaća	3.119	3.134
Porezi iz plaća	1.372	1.598
Obveze za otpremnine i ostale obveze prema zaposlenima	892	20.523
Odgođeni prihodi za prekogranični prijenosni kapacitet	8.679	8.644
Odgođeni prihodi ostalo	768	809
Obračunati troškovi električne energije uravnoteženja (odstupanje)	141	141
Obračunati troškovi ITC mehanizma	1.851	255
Obveze za obračunate troškove poticajnih otpremnina	-	10.517
Tekuće dospjeće ostalih dugoročnih obveza (vidi bilješku 32.)	22.400	21.112
Ostale kratkoročne obveze	1.707	1.953
	110.569	125.572

Obveze za obračunate troškove poticajnih otpremnine koje su na kraju 2019. godine iznosile 10.517 tisuća kuna odnose se na rezerviranje za radnike koji su otišli iz Društva tijekom siječnja i veljače 2020. godine i koje su u navedenom periodu obračunate i isplaćene, a vezane su uz proces restrukturiranja Društva.

Odgođeni prihodi za prekogranični prijenosni kapacitet odnose se na prijenosni kapacitet dodijeljen na godišnjim i mjesečnim dražbama održanim u prosincu 2020. godine, a koji će biti korišten u siječnju i veljači 2021. godine.

Obračunati troškovi električne energije uravnoteženja (odstupanje) odnose se na od strane Društva procijenjene troškove konačnog obračuna električne energije uravnoteženja (odstupanje) za 2020. godinu koji do datuma Izvještaja o financijskom položaju / bilance nisu zaračunati.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

35. ODNOSI S POVEZANIM DRUŠTVIMA

Stranka je povezana sa subjektom kada direktno ili indirektno kroz jednog ili više posrednika kontrolira, kontrolirana je od ili je pod zajedničkom kontrolom subjekta, ima udio u subjektu koji mu daje značajan utjecaj nad tim subjektom i ima zajedničku kontrolu nad subjektom.

Osnivač Društva i jedini vlasnik je Hrvatska elektroprivreda d.d. ("Matica" ili "HEP d.d."), u vlasništvu Republike Hrvatske. Nastavno na navedeno Društvo u bilješkama prikazuje i značajnije transakcija sa društvima i/ili subjektima koja su u potpunom ili djelomičnom vlasništvu Države.

Društvo ima određene poslovne odnose sa ostalim društvima unutar HEP Grupe. Povezana društva navedena su u bilješki 1.

U 2019. i 2020. godini naknade Društva temelje se na energetske podacima ostvarene prodaje kupcima, Metodologiji za određivanje tarifnih stavki za prijenos električne energije i Odluci o iznosu tarifnih stavki za prijenos električne energije koje donosi Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA). HERA je 13. prosinca 2018. godine donijela Odluku kojom su promijenjene tarifne stavke za prijenos električne energije u 2019. godini.

Troškovi nabave pomoćnih usluga u ukupnom iznosu 283.831 tisuća kuna (2019: 317.647 tisuća kuna) definirani su ugovorima o pomoćnim uslugama koje je HOPS sklopio s društvom HEP – Proizvodnja d.o.o., a sve u skladu s Metodologijom za određivanje cijena za pružanje pomoćnih usluga.

Od 1. siječnja 2017. godine Društvo ostvaruje prihode od pružanja usluge uravnoteženja i obračuna električne energije uravnoteženja prodajom električne energije Voditeljima bilančnih grupa (VBG) sukladno važećim Pravilima o uravnoteženju elektroenergetskog sustava, Metodologiji za određivanje cijena za obračun električne energije uravnoteženja, Ugovorima o odgovornosti za odstupanje sklopljenim s VBG, te u skladu sa setom ugovora o pomoćnim uslugama sustava sklopljenima s HEP Proizvodnjom d.o.o.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

35. ODNOSI S POVEZANIM DRUŠTVIMA (nastavak)

Potraživanja i obveze te prihodi i rashodi s Maticom kao i s ostalim povezanim društvima navedeni su u tabeli u nastavku:

(u tisućama kuna)	2020.	2019.
Prihodi i rashodi		
Prihodi od prodaje		
Prihodi od prijenosa električne energije – HEP-ODS d.o.o., HEP Proizvodnja d.o.o. i EPK d.o.o.	1.234.568	1.310.804
Prihodi od prodaje el.energije uravnoteženja – voditelji bilančnih grupa unutar HEP grupe	53.339	90.023
Prihodi od prodaje el.energije uravnoteženja - HEP Proizvodnja d.o.o.	22.697	25.118
Prihodi od pružanja usluga HEP Telekomunikacijama d.o.o.	18.086	18.079
Ostali prihodi od prodaje povezana društva	4.225	7.618
	1.332.915	1.451.642
Ostali poslovni prihodi		
Ostali poslovni prihodi – povezana društva	50	517
Ukupno prihodi u Grupi	1.332.965	1.452.159
Rashodi		
Ostali troškovi		
- trošak telekomunikacijskih usluga – HEP Telekomunikacije d.o.o.	41.430	40.815
- ispravak vrijednosti potraživanja prema HEP-ODS-u	38	219
- ostali rashodi iz poslovanja povezana društva	5.592	5.527
	47.060	46.561
Troškovi gubitka na mreži prijenosa (bilješka 11)	61.943	129.556
Troškovi električne energije uravnoteženja (bilješka 11)		
- troškovi nabavke el. energije uravnoteženja – odstupanje – povezana društva voditelji bilančnih grupa unutar grupe	23.557	12.895
- troškovi nabavke el. energije uravnoteženja – HEP Proizvodnja	55.161	99.724
	78.718	112.619
Troškovi pomoćnih usluga sustava – HEP Proizvodnja d.o.o. (bilješka 11)	283.831	317.647
Financijski rashodi HEP d.d.	28.530	22.776

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

35. ODNOSI S POVEZANIM DRUŠTVIMA (nastavak)

(u tisućama kuna)

Potraživanja i obveze

Potraživanje od HEP d.d. i ostalih društava HEP Grupe

	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
- za naknadu prijenosa električne energije od HEP-ODS-a, HEP Proizvodnje d.o.o. i EPK d.o.o.	119.245	137.151
- za električnu energiju uravnoteženja od HEP Proizvodnje d.o.o.	5.727	3.525
- za električnu energiju uravnoteženja od voditelja bilančnih grupa unutar grupe (HEP d.d. i HEP ODS d.o.o.)	32.138	35.731
- za naknadu za priključenje od EPK d.o.o.	34.250	-
- za ostalo	2.547	2.795
	193.907	179.202

Obveze prema povezanim društvima

Kratkoročne obveze

- za dospjele obveze prema ugovoru o najmu – HEP d.d.	11.562	11.562
- za el.energiju uravnoteženja – od voditelja bilančnih grupa unutar grupe i HEP Proizvodnje d.o.o.	35.645	30.701
- za gubitke na mreži prijenosa – HEP d.d.	4.996	24.467
- za primljeni depoziti za osiguranje plaćanja – HEP d.d. i HEP- ODS d.o.o.	24.969	48.582
- za ostale usluge – HEP d.d.	-	19.125
- za obračunatu kamatu po podzajmu – HEP d.d.	4.092	3.940
- primljeni predujam za priključenje od HEP-a d.d. i ostalih društava	65.805	19.394
- za isplatu dijela dobiti 2018. vlasniku	-	32.845
- za imovinu priključenja prema EPK d.o.o.	34.100	-
- ostale kratkoročne obveze prema povezanim društvima	5.663	5.867
	186.832	196.483

Obveze prema HEP Proizvodnji d.o.o. za pomoćne usluge
sustava

57.105 62.138

Obveze prema HEP Proizvodnji d.o.o. za priključenje na mrežu
prijenosa – primljeni predujmovi

25 753

57.130 62.891

Ukupno obveze prema povezanim društvima

243.962 259.374

Dugoročne obveze

Obveze prema HEP d.d. za podzajam i zajam (bilješka 30)

653.808 421.225

Obveze prema HEP d.d. za prodane stanove (bilješka 30)

428 539

654.236 421.764

Tekuće dospjeće dugoročnih obveza (bilješka 30)

(57.553) -

596.683 421.764

Tijekom godine koja završava 31. prosinca 2020. godine Društvo je kompenziralo dospjele obveze i kamate po podzajmovima prema povezanim društvima s potraživanjima prema povezanim društvima u iznosima 19.124 tisuća kuna koji se odnose na glavnica i 20.935 tisuća kuna koji se odnose na kamatu (2019.: 76.405 tisuće kuna i 20.796 tisuću kuna).

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

35. ODNOSI S POVEZANIM DRUŠTVIMA (nastavak)

(u tisućama kuna)	Rashodi		Prihodi od prodaje	
	2020.	2019.	2020.	2019.
Društva koja su u većinskom vlasništvu Države				
HŽ Infrastruktura d.o.o.	12	-	16.274	16.434
INA-Industrija nafte d.d.	3.883	4.902	-	-
Zakonodavna, izvršna i druga tijela Republike Hrvatske	2.252	6	-	-
Petrokemija Kutina d.d.	1.217	281	2.612	5.580
Hrvatske šume d.o.o.	394	930	-	-
Croatia osiguranje d.d.	383	552	-	-
Narodne novine d.d.	327	286	-	-
Hrvatska radio televizija	542	516	-	-
Zdravstvene ustanove i organizacije	184	190	119	-
Hrvatski Telekom d.d.	751	695	14	14
Sveučilišta i veleučilišta	49	104	-	-
Jadrolinija d.d.	74	99	-	-
Pravosudne ustanove	-	7	-	-
Ostali korisnici	206	201	-	54
HROTE d.o.o.	21.712	1.121	13.319	46.479
UKUPNO	31.986	9.890	32.338	68.561

(u tisućama kuna)	Potraživanja		Obveze	
	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
HŽ Infrastruktura d.o.o.	1.605	1.524	-	-
Petrokemija Kutina d.d.	360	352	-	-
INA-Industrija nafte d.d.	-	-	355	479
Hrvatski Telekom d.d.	-	-	173	162
Croatia osiguranje d.d.	-	-	49	80
HROTE d.o.o.	2.472	6.394	2.353	1.337
Jadrolinija d.d.	-	-	1	2
Narodne novine d.d.	-	-	26	26
Ostali korisnici	197	94	157	363
UKUPNO	4.634	8.364	3.114	2.449

36. NEPREDVIDIVI DOGAĐAJI I PREUZETE OBVEZE

Nepredvidive obveze su moguće obveze odnosno obveze za koje nije vjerojatno da će podmirenje obveza zahtijevati odljev resursa koji utjelovljuju ekonomske koristi ili se ne može dovoljno pouzdano procijeniti iznos obveze. Financijske obveze društva koje nisu uključene u Izvještaj od financijskom položaju, a koje je Društvo izdalo kao instrument osiguranja plaćanja obveza po kreditima i ostalim ugovornim obvezama na dan 31. prosinca 2020. godine iznose 972.786 tisuća kuna (31. prosinca 2019. godine u iznosu od 629.122 tisuća kuna).

Društvo je kao udjelničar u društvu Hrvatska burza električne energije d.o.o. spremno omogućiti sva sredstva koja su neophodna da bi društvo mogla nastaviti poslovati i izvršavati svoje obveze o dospijeću.

Obveze iz poslovanja

Društvo je na dan 31. prosinca 2020. godine imalo zaključene ugovore prema kojim su započele, a nisu završene, investicije u različite objekte i opremu. Vrijednost ugovorenih nezavršenih radova za najznačajnije projekte iznosila je 592.569 tisuća kuna (31. prosinca 2019.: 777.263 tisuća kuna).

Zaštita okoliša

Društvo kontinuirano prati i analizira utjecaj svojih poslovnih procesa na okoliš. Najvažniji pokazatelji takvih utjecaja su emisije onečišćujućih tvari u zrak te količina nastalog proizvodnog otpada o čemu Društvo pravodobno i objektivno izvještava mjerodavne institucije, jedinice lokalne samouprave i zainteresiranu javnost. Zaposlenici koji se bave poslovima zaštite prirode i okoliša dodatno se obučavaju na seminarima i radionicama, u okviru kojih se informiraju o obvezama i aktivnostima koje proizlaze iz odredbi zakonske regulative na području zaštite prirode i okoliša. Društvo ima sustav praćenja izdataka za zaštitu prirode i okoliša (RETZOK) kojim od 2004. godine prati sve izdatke u zaštitu prirode i okoliša.

Društvo analizira i priprema se na usklađivanje prema obvezama koje proizlaze iz zakonodavstva EU u pogledu strožih graničnih vrijednosti emisija onečišćujućih tvari i smanjenja emisija stakleničkih plinova, sheme trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova, objedinjenih uvjeta zaštite okoliša (tzv. "okolišnih dozvola"), sustava ekološki značajnih područja i ekoloških koridora (Nacionalna ekološka mreža).

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

37. FINANCIJSKI INSTRUMENTI

Upravljanje rizikom kapitala

Odnos neto duga i kapitala (Gearing ratio)

Društvo upravlja kapitalom kako bi osiguralo da će biti u mogućnosti nastaviti s vremenski neograničenim poslovanjem dok u isto vrijeme uvećava povrat vlasnicima kroz optimizaciju odnosa duga i kapitala. Uprava prati strukturu kapitala na polugodišnjoj osnovi. Kao dio ovog praćenja, Uprava analizira trošak kapitala i rizike povezane sa svakom stavkom kapitala. Odnos neto duga i glavnice na izvještajni dan bio je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Dug	654.236	421.764
Kratkotrajna financijska imovina	(21.382)	(19.640)
Novac i novčani ekvivalenti	(308.000)	(255.910)
Neto dug	324.854	146.214
Kapital	5.230.873	5.190.678
Udio duga u kapitalu	6,21%	2,82%

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

37. FINANCIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

Upravljanje rizikom kapitala (nastavak)

Dug je definiran kao obveza za dugoročne i kratkoročne obveze po podzajmu i ostale dugoročne obveze prema povezanim društvima. Glavnica uključuje sav kapital i sve rezerve.

Kategorije financijskih instrumenata

(u tisućama kuna)	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Financijska imovina		
Potraživanja s osnove prodaje stanova	1.102	1.437
Potraživanja od kupaca	24.731	68.684
Potraživanja od povezanih društava	193.907	179.202
Ostala kratkotrajna imovina	53.394	45.479
Kratkotrajna financijska imovina	21.382	19.640
Novac i novčani ekvivalenti	308.000	255.910
Ukupno zajmovi i potraživanja po amortiziranom trošku	602.516	570.352
Financijske obveze		
Obveze po kreditima	654.236	421.764
Ostale dugoročne obveze	1.499	1.083
Obveze prema dobavljačima	361.173	382.165
Obveze prema povezanim društvima	243.962	259.374
Ostale kratkoročne obveze	110.569	125.572
Ukupno financijske obveze po amortiziranom trošku	1.371.439	1.189.958

Fer vrijednost financijskih instrumenata

Fer vrijednosti financijske imovine i financijskih obveza se određuje kako slijedi:

- fer vrijednost ostale financijske imovine i ostalih financijskih obveza određuje se u skladu s modelima za određivanje cijena, a na temelju analize diskontiranih novčanih tokova koristeći cijene iz poznatih transakcija na tržištu i cijene koje se nude za slične instrumente

Financijski instrumenti koji se drže do dospeljeka u normalnom poslovanju su knjiženi po trošku nabave ili neto iznosu smanjenom za otplaćeni dio.

Fer vrijednost je određena kao iznos po kojem se financijski instrument može prodati trgovanjem između dobrovoljnih poznatih stranaka po tržišnim uvjetima, osim u slučaju prodaje pod prisilom ili radi likvidacije.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

37. FINANCIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

Fer vrijednost financijskih instrumenata (nastavak)

Fer vrijednost financijskog instrumenta je ona koja je objavljena na tržištu vrijednosnica ili dobivena metodom diskontiranog toka novca.

Uprava smatra da na dan 31. prosinca 2020. iskazani iznosi financijske imovine i obveza te ulaganja u nekretnine približno odgovaraju njihovoj tržišnoj vrijednosti.

Ciljevi upravljanja financijskim rizikom

Funkcija financija u okviru Društva pruža podršku poslovanju, koordinira pristup domaćem i međunarodnim tržištima novca i kapitala, nadgleda i upravlja financijskim rizikom koji se odnosi na poslovanje Društva kroz interne izvještaje o riziku kojima se analizira izloženost po stupnju i utjecaju rizika. Najvažniji rizici uključuju tržišne rizike (rizik promjene valutnog tečaja, rizik promjene kamatnih stopa i cijena), kreditni rizik i rizik od moguće nelikvidnosti. Najvažniji rizici, zajedno s metodama korištenim za upravljanje tim rizicima opisani su u nastavku.

Tržišni rizici

(i) Cjenovni rizik

Društvo je izloženo međunarodnom tržištu i u značajnom dijelu se financira putem kredita denominiranih u stranim valutama. Kao rezultat, Društvo je podložno utjecaju tečajnih razlika i promjene kamatnih stopa. Društvo je, zbog prodaje usluga s odgodom plaćanja, izloženo i riziku nenaplativosti potraživanja.

(ii) Valutni rizik

Društvo određene transakcije obavlja u stranoj valuti te je po tom pitanju izloženo rizicima promjene valutnih tečajeva. Knjigovodstvena vrijednost novčanih sredstava i obveza Društva denominiranih u stranoj valuti na dan izvještavanja je kako slijedi:

(u tisućama kuna)

	Obveze	
	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Europska unija (EUR)	443.443	435.467

	Imovina	
	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Europska unija (EUR)	97.550	132.062

Na dan 31. prosinca tečaj kune je bio kako slijedi:

	2020.	2019.
EUR	7,536898	7,44258

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

37. FINANCIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

Ciljevi upravljanja financijskim rizikom (nastavak)

Tržišni rizici (nastavak)

Analiza osjetljivosti na valutni rizik

Društvo je uglavnom izloženo valutnom riziku promjene tečaja kune u odnosu na EUR. U idućoj tablici analizirana je osjetljivost Društva na smanjenje tečaja kune od 10,0 % u 2020. godini (smanjenje tečaja kune od 10,0% u 2019. godini) u odnosu na relevantnu stranu valutu. Prethodne stope osjetljivosti su stope koje predstavljaju procjenu Uprave o realno mogućim promjenama valutnih tečajeva. Analiza osjetljivosti uključuje samo otvorene novčane stavke u stranoj valuti i njihovo preračunavanje na kraju razdoblja temeljem postotne promjene valutnih tečajeva. Analiza osjetljivosti uključuje monetarnu imovinu i monetarne obveze u valuti. Negativan broj pokazuje smanjenje dobiti ako se hrvatska kuna u odnosu na predmetnu valutu promijenila za gore navedene postotke. U slučaju obrnuto proporcionalne promjene vrijednosti hrvatske kune u odnosu na predmetnu valutu, utjecaj na dobit bio bi jednak i suprotan.

<i>(u tisućama kuna)</i>	2020.	2019.
Utjecaj valute EUR		
Smanjenje neto rezultata	(34.589)	(30.341)

Izloženost promjeni tečaja prikazanih valuta najvećim dijelom povezano je sa stanjem primljenih kredita, stanjem dobavljača, potraživanjima od kupaca i depozitima iskazanim u eurima (EUR). Društvo se trenutno ne štiti od valutnog rizika vezanog uz euro budući da je lokalna valuta u značajnijoj mjeri vezana uz euro.

(iii) Upravljanje kamatnim rizikom

Zbog koristi kredite s fiksnim kamatnim stopama te je nije izloženo riziku promjene kamatnih stopa. Društvo je izloženo kamatnom riziku u onoj mjeri u kojoj je kamatnom riziku izložena Matica.

37. FINANCIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

Analiza osjetljivosti na kamatni rizik

Analiza osjetljivosti u nastavku temeljena je na izloženosti riziku promjene kamatnih stopa na izvještajni dan. Za obveze vezane za promjenjivu kamatnu stopu analiza je izrađena uz pretpostavku da je iznos obveza iskazanih na izvještajni dan vrijedio tijekom cijele godine. Društvo se trenutno ne štiti od kamatnog rizika uvažavajući činjenicu kako su sve obveze ugovorene s fiksnom kamatnom stopom te budući da se procjena mogućeg učinka promjena kamatnih stopa ne smatra značajnom.

Upravljanje kreditnim rizikom

Kreditni rizik odnosi se na rizik da druga strana neće ispuniti svoje ugovorne obveze što će rezultirati financijskim gubitkom Društva.

Društvo nema značajnu izloženost kreditnom riziku ni prema jednom kupcu izvan Grupe ili društvu kupaca koji imaju slične osobine. Društvo definira kupce da imaju slične osobine ako su povezane osobe. Najznačajniji kupac je povezano društvo HEP-ODS i čini više od 54% potraživanja na 31. prosinca 2020. godine.

Knjigovodstvena vrijednost financijske imovine prikazana u financijskim izvještajima, umanjena za gubitke po osnovi umanjenja vrijednosti, predstavlja maksimalnu izloženost Društva kreditnom riziku bez uzimanja u obzir vrijednosti prikupljenih kolaterala.

Upravljanje rizikom likvidnosti

Krajnja odgovornost za upravljanje rizikom likvidnosti leži na Upravi Društva koja je izgradila odgovarajući okvir za upravljanje rizikom likvidnosti kojim će se upravljati kratkotrajnim, srednjoročnim i dugotrajnim potrebama za upravljanje likvidnošću Društva. Društvo upravlja ovim rizikom održavanjem adekvatnih rezervi, ostalim izvorima financiranja te time što konstantno nadgleda prognozirane i stvarne novčane tokove i uspoređuje profile dospijeca financijske imovine i obveza.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

37. FINANCIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

Analiza rizika likvidnosti

Tablice u nastavku prikazuju ugovorna dospijeća financijskih obveza i financijske imovine iskazane u izvještaju o financijskom položaju na kraju izvještajnog razdoblja. Tablice su izrađene na temelju nediskontiranih novčanih tokova do dospijeća te uključuju novčane tokove po glavnici i kamatama.

Na dan 31. prosinca 2020.	Neto knjig. vrijednost	Ugovoreni novčani tokovi	do godinu dana	1 - 2 godine	2 - 5 godina	preko 5 godina
<i>(u tisućama kuna)</i>						
<i>Obveze koje ne nose kamatu:</i>						
Obveze za prodane stanove	726	726	363	363	-	-
Ostale dugoročne obveze	773	773	-	773	-	-
Obveze prema dobavljačima	361.173	361.173	361.173	-	-	-
Obveze prema povezanim društvima	243.962	243.962	243.962	-	-	-
Ostale kratkoročne obveze	110.569	110.569	110.569	-	-	-
	717.203	717.203	716.067	1.136	-	-
<i>Kamatonosne obveze:</i>						
Obveze po kreditima	654.236	763.380	81.996	531.395	149.989	-
	654.236	763.380	81.996	531.395	149.989	-
Ukupno	1.371.439	1.480.583	798.062	532.531	149.989	-

Na dan 31. prosinca 2019.	Neto knjig. vrijednost	Ugovoreni novčani tokovi	do godinu dana	1 - 2 godine	2 - 5 godina	preko 5 godina
<i>(u tisućama kuna)</i>						
<i>Obveze koje ne nose kamatu:</i>						
Obveze za prodane stanove	943	943	392	392	159	-
Ostale dugoročne obveze	140	140	-	140	-	-
Obveze prema dobavljačima	382.165	382.165	382.165	-	-	-
Obveze prema povezanim društvima	259.374	259.374	259.374	-	-	-
Ostale kratkoročne obveze	125.572	125.572	125.572	-	-	-
	768.194	768.194	767.503	532	159	-
<i>Kamatonosne obveze:</i>						
Obveze po kreditima	421.764	483.144	20.460	20.460	442.224	-
	421.764	483.144	20.460	20.460	442.224	-
Ukupno	1.189.958	1.251.338	787.963	20.992	442.383	-

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

37. FINANCIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

Analiza rizika likvidnosti (nastavak)

<i>Na dan 31. prosinca 2020.</i>	Neto knjig. vrijednost	Ugovoreni novčani tokovi	do godinu dana	1 - 2 godine	2 - 5 godina	preko 5 godina
<i>(u tisućama kuna)</i>						
<i>Imovina koja ne nosi kamatu:</i>						
Dugotrajna potraživanja	1.102	1.102	387	387	328	-
Potraživanja od kupaca	24.731	68.684	68.684	-	-	-
Potraživanja od povezanih društava	193.907	179.202	179.202	-	-	-
Kratkotrajna financijska imovina	65	65	65	-	-	-
Ostala kratkotrajna imovina	53.394	45.479	45.479	-	-	-
	273.199	294.532	293.817	387	328	-
<i>Kamatonosna imovina:</i>						
Kratkotrajna financijska imovina	21.317	21.530	21.530	-	-	-
Novac i novčani ekvivalenti	308.000	308.031	308.031	-	-	-
	329.317	329.561	329.561	-	-	-
Ukupno	602.516	624.093	623.378	387	328	-

<i>Na dan 31. prosinca 2019.</i>	Neto knjig. vrijednost	Ugovoreni novčani tokovi	do godinu dana	1 - 2 godine	2 - 5 godina	preko 5 godina
<i>(u tisućama kuna)</i>						
<i>Imovina koja ne nosi kamatu:</i>						
Dugotrajna potraživanja	1.437	1.437	603	603	231	-
Potraživanja od kupaca	68.684	68.684	68.684	-	-	-
Potraživanja od povezanih društava	179.202	179.202	179.202	-	-	-
Kratkotrajna financijska imovina	45.479	45.479	45.479	-	-	-
Ostala kratkotrajna imovina	65	65	65	-	-	-
	294.867	294.867	294.033	603	231	-
<i>Kamatonosna imovina:</i>						
Kratkotrajna financijska imovina	19.640	19.836	19.836	-	-	-
Novac i novčani ekvivalenti	255.910	255.936	255.936	-	-	-
	275.550	275.772	275.772	-	-	-
Ukupno	570.417	570.639	569.805	603	231	-

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Zagreb

Bilješke uz financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2020.

38. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANCE

Odlukom Glavnog radničkog vijeća Društva od 30. ožujka 2021. godine za predstavnika radnika u Nadzornom odboru Društva imenovan je g. Denis Geto na razdoblje od 1. travnja 2021. godine do 31. prosinca 2021. godine obzirom kako je dosadašnjoj članici gđi. Sanji Olujić mandat istekao 31. ožujka 2021. godine.

Ostalih događaja nakon datuma bilance/izvještaja o financijskom položaju koji bi značajno utjecali na godišnje financijske izvještaje Društva za 2020. godinu, a koji bi slijedom toga trebali biti objavljeni, nije bilo.

39. ODOBRENJE GODIŠNJIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Uprava je usvojila godišnje financijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje.

Potpisali u ime Društva na dan 20. travnja 2021. godine


Zlatko Visković
Član Uprave


Dejan Liović
Član Uprave


Tomislav Plavšić
Predsjednik Uprave


Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.
Kupsko 4, Zagreb

Priložene bilješke sastavni su dio ovih financijskih izvještaja.